

MAGYAR MINT MÁSODIK NYELV

Kétnyelvű (szlovén–magyar) gimnázium a
Muravidék nemzetiségileg vegyesen lakott
területén

TANTERV MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓVAL

A TANTÁRGY NEVE: magyar mint második nyelv

Kétnyelvű (szlovén-magyar) gimnázium a Muravidék nemzetiségileg vegyesen lakott területén:

kötelező tantárgy (490 óra)

érettségi standard (490 óra)

KÉSZÍTETTE A TANTÁRGYI TANTERVI BIZOTTSÁG:

Készítették a magyar tantervi bizottság gimnáziumi magyar mint második nyelvi csoportjának a tagjai:

» dr. Annamária Gróf, Društvo pedagoških delavcev dvojezičnih šol in vrtcev Prekmurja - *Muravidéki Pedagógusok Egyesülete*;

» Anita Sekereš, Dvojezična srednja šola Lendava - *Kétnyelvű Középiskola, Lendva*.

GRAFIKAI TERVEZÉS: neAGENCIJA, digitalne preobrazbe, Katja Pirc, s. p.

KIADJA A: Nevelésügyi és Oktatási Minisztérium és az SZK Oktatási Intézete

A NEVELÉSÜGYI ÉS OKTATÁSI MINISZTERIUM RÉSZÉRŐL: dr. Vinko Logaj

AZ SZK OKTATÁSI INTÉZETE RÉSZÉRŐL: Jasna Rojc

Ljubljana, 2025

ONLINE KIADÁS

https://eportal.mss.edus.si/msswww/datoteke/ucni_nacrti/2026/un-dp-magyar-mint-masodik-nyelv-dv.pdf

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje je na svoji 245. seji, dne 19. 6. 2025, določil učni načrt Magyar mint második nyelv za izobraževalni program dvojezične gimnazije na narodno mešanem območju Prekmurja.

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje se je na svoji 245. seji, dne 19. 6. 2025, seznanil z didaktičnimi priporočili k učnemu načrtu Magyar mint második nyelv za izobraževalni program dvojezične gimnazije na narodno mešanem območju Prekmurja.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni
knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI](https://nuk.uz.zg.si)-ID [254823427](https://nuk.uz.zg.si)

ISBN 978-961-03-1232-1 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

NEVEZD MEG! – NE ADD EL! – ÍGY ADD TOVÁBB!

A képzési programok megújítása a kulcsfontosságú programdokumentumok (az óvodai, az általános és a középiskolai tantervek) korszerűsítésével.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

HOGYAN IGAZODJAK EL?

TIPIKUS OLDALAK

Az egyes témák tartalmi keret vagy más tantárgyspecifikus elv szerinti szerveződés alapján jöttek létre. A témák tehát olyan – a tantárgy céljain alapuló – témakörök, készség- vagy képességterületek, didaktikai egységek, konceptusok, amelyeket a tanulás folyamatában a diákoknál szeretnénk fejleszteni, illetve kiépíteni.

A téma típusa:
Kötelező
Választható

A téma leírása – keretet
adva a céloknak –
kiemeli a legfontosabb
ismérveket.

A téma kiegészítő magyarázata
tartalmazhatja a téma
konceptióját, iránymutatásokat
és/vagy utasításokat
adhat a téma tartalmára,
típusára, bontására, címére,
időtartamára, tevékenységeire,
a tevékenységek
végrehajtására, az oktatási
segédeszközökre, illetve más,
a téma szempontjából fontos
dologra vonatkozóan.

A TÉMA CÍME

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

Em fugiaspiduci sitet ut etur, in conest dipsum eosa nonsequam volorum, ommolor aut desequi duciist estrunda volorest, sandeni maximin usciabab il magnam quiam quo con explacc ullaccum alisi quidell igendam, in repta dolupta volor sam, ut hilit laut faccumqui omnim ut doluptur, quam consequ atibus dolo dignate mporehent qui tem nonseque por aliquisimust que volestrum esed quibusdae milla conserf ernate dentiat.

Ma vellaut quatio rporrore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas molorporia doluptatis molum rae nos event, inullit incimaiozem fugiandantis et fugitisque maion ped quo odi beatur, sequi illisqui ipidel escim reprat.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

Ullatur sequo qui ut vellenderio. Re exceseq uiatur aturem eos millandio totaquis alibus iume voluptatia quis aut quamust iosant prestius, ut ommodigendis doluptaes dersped moluptae. Harum a volupta tiatur, ne veles quia voluptatia similic tatesequam, seque ventio. Hendis erum quissequo quist que con nulpalum ut quuntemos et repro quod ma nimusa sae vellaut eum ulpari velent voluptu rempor a de omnimax impellu ptatiaecusa ducipsae aut evelles temolup tincil imporia simped et endes eum et molum que laborerat voluptiurem nempori bustio explabo rionsenet evenimin nis ex eum voluptam consed que volupid eliquibus, tetusda ntusam ellis ut archill uptiore rundiae nimusdam vel enit, optibea quiaspelitem lam alit re, omnis ab il mo dolupti conmihi tionsequiam eicia dolo intur accusci musdaecatet faccatur? Sinctet latiam facescipsa

Ceria pa iumquam, exernam quaspid dit eaquasit, omnis quis aut apitassum coribusda invenih icatia qui aperorum qui ut re perumquaepeped quame moditatum ipient veligna tessint iaessum, optamus, testi sediasped moluptatem aperiam aut quodips usciate veribus.

Mi, asit volupta tuscil int aspel illit atur, eum idenist iorrum alit, nim re illitas ma nimi, iusciisita dolorrym volorepedio core, consequam quae. De nossiti officillate

8 Gimnázium | matematika

Oldalszám, képzési
program, tantárgy.

A **KC** jelölés a közös célok területeinek kulcscéljait jelöli.

A sorszám a közös célokat összefoglaló táblázatra utal.

CÉLOK CSOPORTJÁNAK A CÍME

CÉLOK

A **K** betű a kötelező célokat jelöli.

A **V** a dönlt betűkkel irt választható célokat jelöli.

K: Et plabo. Nam eum fuga. Et explat. Xerro et aut que nihicia doloribus, velisci tatur
V: Que ommodic aboribust, tesequae nimaionseni arum audit minusda dolum, si venimil itatat. Estinve litatem ut adit quid qui. **KC** (2.2.2.1)
V: Quia voluptatur aut od minverum, quas ilis et mint, eature rehenit magnatur aut exceaquam reiunt et omnis nobit vero excepel in nimagnam quat officiam que plaborpore ne culpa eum dolore aut aspicias sanihil moditam re pelias ne veri reperferes solos dolorum, quidit ad qui dolorerun.
K: Ibus nis auda vendio venis saperum atem quiant aut pre comniscia num at is quoditi ne estinve litatem venis saperum atem quiant. **KC** (1.3.4.2 | 2.1.1.1 | 2.1.2.1 | 2.2.1.1 | 2.2.1.2 | 3.1.3.1 | 5.1.2.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorum quasimus mo mi.
- » Icillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.
- » **Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.**
- » **Ut fuga. Nemperum fuga.**
- » Ma vellaut quatio rporore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas
- » Omnim ut doluptur, quam consequi.
- » Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorum quasimus mo mi.
- » Icillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.
- » Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.
- » *Ut fuga. Nemperum fuga.*

FOGALMAK:

☐ laborerat voluptiurem ☐ veligna tessint ☐ laborerat voluptiurem ☐ veligna tessint
☐ veligna tessint ☐ laborerat voluptiurem ☐ veligna tessint

9 Gimnázium | matematika

Elsősorban azok a fogalmak, amelyeket a diáknak ismernie vagy értenie (és/ vagy értelemszerűen használnia) kell, de szerepelhetnek köztük ajánlott fogalmak is. A (szak)kifejezések gyűjteménye teszi teljessé az egyes témákat, és nagyban segíti a tanárt az oktatási munka megtervezésében. Tartalmazza az egyes témák szakterminológiájának elvárt ismeretét az oktatás adott szakaszában.

FORRÁS- ÉS IRODALOMJEGYZÉK FEJEZETENKÉNT

Az adott témához felhasznált forrás- és irodalomjegyzék.

A célok csoportjához felhasznált forrás- és irodalomjegyzék.

A TÉMA CÍME

- » Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi eget ante eget ante hendrerit convallis vitae et purus. Donec euismod dolor sed neque condimentum, at sodales enim interdum. <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

CÉLOK CSOPORTJÁNAK A CÍME

- » Etiam, M. (2019). Eget laoreet ipsum. Nulla facilisi.
- » Parum, V. (2025). Sequi blaborest quosam. Seque cus.
- » Morbi P. (2007). Sed ac arcu id velit facilisis aliquet. Nec tincidunt.
- » Eget O. (2010). Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla a ac turpis. Nulla et tempus nunc, vitae scelerisque tellus. Sed in tempus mi, a aliquet quam. Integer ut euismod eros, vel pretium mi. Maecenas sollicitudin.
- » Nunc N. (2023). Morbi suscipit ante quis viverra sollicitudin. Aenean ultricies.
- » Nunc N., Ante A., Sem S. (2015). Nullam congue eleifend magna in venenatis. Ut consectetur quis magna vitae sodales. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Sed A. (2024). Ut aliquet aliquam urna eget laoreet. Fusce hendrerit dolor id mauris convallis, at accumsan lectus fermentum. Nunc bibendum quam et nibh elementum consectetur.

CÉLOK CSOPORTJÁNAK A CÍME

- » Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla, <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Nunc F.: Vivamus quis tortor et ipsum tempor laoreet id quis nunc. Phasellus quis sagittis ligula.
- » Redaktion, 2018. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

Külső link

HOGYAN IGAZODJAK EL?

A MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓT TARTALMAZÓ TANTERV FELÉPÍTÉSE

A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA

A tantárgy rendeltetése

Tantárgyi irányelvek

A tanár számára kötelező utasítások

MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

Iránytű a módszertani útmutatóhoz

A módszertani útmutatóban való eligazodást segíti.

Általános módszertani útmutató

Valamennyi tantervben azonos, egyeztetett szöveg.

Általános ajánlások a tudás értékeléséhez

A célok és követelmények megvalósítását szolgáló, kipróbált és hatékony oktatási stratégiák vázolója, a diák aktív szerepének a hangsúlyozásával.

Tantárgy-pedagógiai útmutató

Figyelembe veszi a téma sajátosságait, a tantárgyon belüli helyét és más tantárgyakkal való kapcsolódását, valamint a diák életkori sajátosságait.

TÉMA

TÉMA

TÉMA

...

A téma címe

A téma leírása

A téma kiegészítő magyarázata

Módszertani ajánlások a témához

A megfogalmazott kritériumok a tanulás folyamatában segítik a diákot és a tanárt a megszerzett tudás minőségének a javításában (eredményességi kritériumok), valamint az értékelési kritériumok kialakításában.

CÉLOK CSOPORTJÁNAK A CÍME

CÉLOK CSOPORTJÁNAK A CÍME

...

Célok

Követelmények

Fogalmak

Módszertani ajánlások a célok csoportjához

A tudás bizonyításának ajánlott módjai

Leíró kritériumok

Az egyes célcsoportokra vonatkozóan konkrét oktatási stratégiákat, módszereket, tevékenység- és feladatmintákat, módosításokat, taneszközöket határoz meg.

Vázolja, milyen módon bizonyíthatják a diákok a tudásukat mind a tanulás, mind az értékelés során. A hangsúly nem a könnyen mérhető (pl. feladatlap), hanem a komplex tudáson van.

FORRÁS- ÉS IRODALOMJEGYZÉK FEJEZETENKÉNT

MELLÉKLETEK

TARTALOMJEGYZÉK

A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA.....	9	Nyelvi kompetencia - A2	90
A tantárgy rendeltetése	9	Szociolingvisztikai és pragmatikai kompetencia	
Tantárgyi irányelvek	9	- B2	94
A tanár számára kötelező utasítások	10	Szociolingvisztikai és pragmatikai kompetencia	
MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ.....	11	- A2	96
Iránytű a módszertani útmutatóhoz	11	FORRÁS- ÉS IRODALOMJEGYZÉK FEJEZETENKÉNT	
Általános módszertani útmutató.....	11		98
Általános ajánlások a tudás értékeléséhez ...	13	Módszertani útmutató	98
Tantárgy-pedagógiai útmutató	14	MELLÉKLETEK	102
TÉMÁK, CÉLOK, KÖVETELMÉNYEK	26		
SZÖVEGÉRTÉS.....	27		
Hallott szöveg megértése - B2	31		
Hallott szöveg megértése - A2	34		
Audiovizuális anyagok megértése - B2	36		
Audiovizuális anyagok megértése - A2	38		
Olvasott szöveg értése - B2	40		
Olvasott szöveg értése - A2	44		
SZÖVEGALKOTÁS	47		
Szóbeli szövegalkotás - B2	49		
Szóbeli szövegalkotás - A2	52		
Írásbeli szövegalkotás - B2.....	55		
Írásbeli szövegalkotás - A2	58		
INTERAKCIÓ	60		
Szóbeli interakció - B2	61		
Szóbeli interakció - A2.....	64		
Írásbeli és online interakció - B2.....	66		
Írásbeli és online interakció - A2	68		
KÖZVETÍTÉS	70		
Közvetítés - B2	71		
Közvetítés - A2	75		
Többszempontosság és multikulturalitás - B2	77		
Többszempontosság és multikulturalitás - A2	80		
KOMMUNIKATÍV NYELVI KOMPETENCIA.....	82		
Nyelvi kompetencia - B2	83		

A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA

A TANTÁRGY RENDELTETÉSE

A Szlovén Köztársaság Alkotmánya védi és garantálja a két őshonos – a muravidéki magyar és a tengeremelléki olasz – közösség jogait, így a Muravidék nemzetiségileg vegyesen lakta területén a szlovén államnyelv mellett a magyar hivatalos nyelv. Szlovéniában a két őshonos nemzeti közösségnek joga van a saját nyelvén történő oktatáshoz. A magyar nyelv a kétnyelvű középiskolában tantárgy és tanítási nyelv is, a magyar anyanyelvű diákoknak az első nyelve, a szlovén, illetve más anyanyelvű diákoknak pedig a második nyelve. A kétnyelvű gimnáziumba szlovén tannyelvű általános iskolát végzett tanulók is beiratkozhatnak, akik számára a magyar mint második nyelv oktatása valamennyi évfolyamon külső differenciálással valósul meg, többnyire az idegen nyelv módszertana szerint.

A magyar nyelv tanulásának biztosítása a kétnyelvű középiskolában, illetve a mindennapos használata a Muravidéken lehetővé teszi a többségi nemzet tagjai számára, hogy a magyart második nyelvként tanulhassák, így erősítve a kultúrák közötti párbeszédet, illetve elősegítve a magyar kultúrához és nyelvhez való pozitív hozzáállás kialakulását. Magyarország közelsége, valamint gazdasági és idegenforgalmi szempontok miatt is fontos a régió nyelveinek tanulása, ismerete.

A magyar mint második nyelv tantárgynak tehát különösen fontos szerepe van egymás megértésében, elfogadásában, a nyelvi és kulturális értékek kölcsönös elfogadásában, a szomszédos országok és kultúrák közötti mélyebb tisztelet megteremtésében Európa népeinek többnyelvű közösségében.

TANTÁRGYI IRÁNYELVEK

A magyar mint második nyelv tanításának célja művelt, más nyelvekkel, kultúrákkal és népekkel toleráns nyelvhasználók nevelése. A diákok a köznyelvet elsajátítva funkcionális nyelvhasználókká válnak a mindennapi magyar nyelvű kommunikációs helyzetekben. A szövegértés és -alkotás, az interakció, a közvetítés, a többnyelvűség és multikulturalitás, valamint a kommunikatív nyelvi kompetencia témák tevékenységei és stratégiái a diák aktív szerepét segítik elő a tanulás minden szakaszában. A magyar mint második nyelv tanulása során a tanuló a mindennapos, autentikus nyelvvel ismerkedik, illetve foglalkozik, a tanórai tevékenységek arra

ösztönzik, hogy hasznos, együttműködésen alapuló feladatokat oldjon meg, amelyek nem csak grammatikaközpontúak.

A négyéves gimnáziumi program végére a diákok elérik a Közös Európai Referenciakeret B2-es, illetve A2-es szintjét; továbbá tudatosítják a helyi nyelvvaltozat és a köznyelv közti kapcsolatokat és különbségeket; betekintést nyernek a magyar művelődéstörténetbe és irodalomba. A közös célokat (nyelv, állampolgárság, kultúra és művészetek; fenntartható fejlődés; egészség és jóllét; digitális kompetencia, vállalkozói kompetencia) felölölő tantárgyközi tevékenységek, valamint a projekt- és problémaalapú feladatok lehetővé teszik a diák számára, hogy integrált, összetettebb és fenntarthatóbb ismereteket szerezzen.

A tantárgy feladata az élethosszig tartó tanulásra való felkészítés, illetve a felsőfokú tanulmányok elvégzése után az olyan munkahelyek betöltését szolgáló nyelvi képzés, amelyknél kötelező vagy hasznos a magyar nyelv ismerete.

A TANÁR SZÁMÁRA KÖTELEZŐ UTASÍTÁSOK

Az érettségi vizsgára készülő diákok esetében kötelező az É betűvel jelölt célok, illetve a belőlük származó követelmények megvalósítása.

MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

IRÁNYTŰ A MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓHOZ

Az Iránytű a módszertani útmutatóhoz, az Általános módszertani útmutató és az Általános ajánlások a tudás értékeléséhez c. részeket az Oktatási Intézet munkatársai készítették.

A tanárokat a tantervek gyakorlatban való megvalósításában módszertani útmutatók segítik, amelyek az egyes tanterveken belül több szinten is megjelennek, és – meghatározva mind az általános elveket, mind konkrét megoldásokat kínálva – ily módon kiegészítik egymást.

Az Általános módszertani útmutató és az Általános ajánlások a tudás értékeléséhez a tanári tervezés, a tanítás és a pedagógiai értékelés alapvető, minden tantárgyra vonatkozó irányelveit tartalmazzák. Összhangban vannak az Útmutató az általános és középiskolai tantervek módszertani útmutatóinak elkészítéséhez, valamint Az általános iskolai és gimnáziumi tantervek megújításának támpontjai című dokumentumokkal, és a szövegük minden tantervben megjelenik.

A tantárgy-pedagógiai útmutató a tantárgy/terület egészére vonatkozó módszertani ajánlásokat tartalmazza, vagyis azokat a módszereket és stratégiákat, amelyek különösen ajánlottak a tantárgy jellegének és specifikumainak alapján.

Az egyes tantárgyak tanterveinek központi részét a témák jelentik, amelyek célok csoportjaiból épülnek fel. A Módszertani ajánlások a témához és a Módszertani ajánlások a célok csoportjához mezők konkrét, a témára, illetve célcsoportra vonatkozó ajánlásokat tartalmaznak. Itt olvashatók a téma tárgyalásának gyakorlatban bevált, leghatékonyabb stratégiái, amelyek kiválasztása a diákok életkori sajátosságai, előzetes tudása, valamint a más tantárgyakkal való összefüggés figyelembevételével történt. Itt akár óratervezetek, tanítási forgatókönyvek is találhatóak.

A Módszertani ajánlások a célok csoportjához mezőt követő A tudás bizonyításának ajánlott módjai és Leíró kritériumok mezőben az adott témához, illetve célcsoporthoz kapcsolódóan útmutató olvasható az értékeléshez (nyomon követés, ellenőrzés, osztályozás).

ÁLTALÁNOS MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

A tanár a tanterv megvalósítása, a minőségi tanulás és a diákok optimális testi-lelki fejlődése érdekében biztonságos és ösztönző tanulási környezetet igyekszik biztosítani. Ebből a célból a tanítás során olyan különféle didaktikai stratégiákat alkalmaz, amelyek magukban foglalják azokat a tanulási formákat, módszereket, technikákat, oktatási eszközöket és anyagokat, amelyek lehetővé teszik mind az aktív részvételt, mind az önálló tanulást. Ezeket mindig a tanulási célok, ill. tartalmak szándékát és jellegét, valamint az egyes diákok,

diákcsoportok vagy osztályok tanulási és egyéb, a tanulás szempontjából fontos jellemzőit figyelembe véve választja ki.

A biztonságos és támogató tanulási környezet megteremtése érdekében a tanár:

- ösztönzi a kölcsönös elfogadást, az együttműködést, az érzelmi és társas támogatást;
- serkenti az érdeklődést, ösztönzi a tanulás iránti érdeklődést és motivációt, támogatja a különböző tehetségek fejlesztését;
- a diákokat bevonja a tanulás tervezésébe;
- minőségi tanításban részesíti a diákokat, önálló tanulást szervez (egyéni, párokban, csoportokban), különböző fokú irányítás és ösztönzés mellett;
- a diákok számára lehetővé teszi a tudás és a tapasztalatok kölcsönös cseréjét, a támogatást és az együttműködést;
- felismeri és figyelembe veszi a diákok előzetes tudását, valamint a közös és egyéni tanulással, szociális, érzelmi, (inter)kulturális, testi és egyéb szükségleteikkel kapcsolatos igényeiket;
- a diákokat megfelelő tanulási kihívások elé állítja, és ösztönzi a haladásukat;
- ellenőrzi a diákok tananyagértését, ösztönzi az önálló tanulás folyamatának tudatosítását és irányítását;
- a tanítási folyamatot a folyamatos nyomon követésnek és a tudás ellenőrzésének a megállapításaihoz igazítja;
- lehetővé teszi a tudás épülését mind a tantárgyon belül, mind a tantárgyak között;
- különböző tanulási környezetekben tanít és szervez önálló tanulást (beleértve a virtuális és az osztálytermen kívüli tanulási környezeteket is), autentikus tanulási források felhasználásával, valamint releváns életproblémák és élethelyzetek megoldásával;
- a tantárgyi célok megvalósítása mellett a különböző területek (nyelv, állampolgárság, kultúra és művészet; fenntartható fejlődés; egészség és jóllét; vállalkozói kompetenciák; digitális kompetenciák) közös céljait is megvalósítja.

A tanár a tanterv céljainak és követelményeinek megvalósítása során lehetővé teszi, hogy a diákok felismerjék és megértsék:

- a tanulás értelmét, ill. célját (mit és milyen céllal fognak tanulni);
- saját tanulásuk eredményességét (hogyan és mi alapján fogják tudni, hogy sikeresek-e a tanulásban, és elérték-e a célt);
- a tanulás és tudás különböző bizonyítékainak jelentőségét;
- a visszajelzések szerepét a folyamatos haladásban és a "képes vagyok rá" érzés erősítésében;
- a társaktól való tanulás és a társaktól kapott visszajelzés fontosságát.

Az átfogó és elmélyült tudás érdekében a tanár különféle tantárgyi vagy tantárgyközi tanulási kihívásokat tervez, amelyek során a diákok aktívan kutatnak, vizsgálnak, tesztelnek, összehasonlítanak, elemeznek, érvelnek, életszerű problémákat oldanak meg, tapasztalatokat és visszajelzéseket cserélnek. Ezáltal bővítik meglévő ismereteiket, új ismereteket szereznek, fejlesztik kreativitásukat, az innovációs képességüket, a kritikus gondolkodást és egyéb transzverzális készségeiket. Ennek érdekében a tanár, ha erre mód van, projektalapú tanulást, problémaalapú tanulást, kutatásalapú tanulást, kísérleti módszert, tapasztalati tanulást és gyakorlati oktatást szervez, aminél megfelelő oktatási módszereket, segédeszközöket, anyagokat és modern digitális technológiát alkalmaz.

A tanár a belső differenciálást, az egyénre és a személyre szabott tanulást a diákok különböző képességeinek és igényeinek figyelembevételével az alábbiak módosítása által szervezi meg:

- a tanulási környezet megteremtése megfelelő didaktikai stratégiák, tanulási tevékenységek és oktatási formák kiválasztásával;
- a tanítási célok és tartalmak terjedelme, követelményszintje és összetettsége;
- a tanulási folyamat sokszínűsége és üteme;
- a tudás és a várt eredmények bizonyításának módjai.

A tanár az egyénre és a személyre szabott tanulás elvét a diákok házi feladatának tervezése során is szem előtt tartja. A házi feladat legyen átgondolt és változatos, a rendeltetése legyen egyértelmű: a tudás elmélyítését és a további tanulásra való felkészítést szolgálja.

Az egyénre és a személyre szabott tanulás a tehetséges diákok adottságainak és különleges képességeinek fejlesztése szempontjából is fontos. Még nagyobb jelentőséggel bír azonban a sajátos nevelési igényű, tanulási nehézségekkel küzdő, hátrányosabb környezetből, illetve más országokból érkező diákok fejlődése, tanulása és beilleszkedése szempontjából. A tanár az inkluzív tanítási gyakorlatban alkalmazott, egyénre szabott tanítás-tanulás során, az egyéni fejlesztési tervekben megfogalmazott módosításokat alkalmazva azonosíthatja és csökkentheti azokat a nehézségeket, amelyek a felsorolt diákcsoportok számára nehezítik az optimális tanulást, haladást és tudásszerzést.

ÁLTALÁNOS AJÁNLÁSOK A TUDÁS ÉRTÉKELÉSÉHEZ

A tudás értékelésén a diákok tudásának megállapítását értjük a teljes tanítási folyamat során, tehát mind a tudás nyomon követését, ellenőrzését (a diákok előzetes tudásának megállapítását a tanulás valamennyi szakaszában), mind az osztályozást.

Első fázisban a tanár folyamatosan figyelemmel kíséri az egyes diákok tanulását, ösztönzi őket a tanulásban, minőségi visszajelzést ad nekik, és egyúttal megfelelően módosítja saját tanítását. A tanítási folyamat során először aktiválja és megállapítja a diákok előzetes ismereteit, és ezeket az információkat felhasználja a tanítás további tervezésében. A tanítás során folyamatosan ellenőrzi az egyes diákok haladását a célok és követelmények megvalósításában, figyelemmel kíséri és megállapítja az előrehaladásukat. Ebben a fázisban még nem osztályozza a diákok tudását, hanem a megállapítások alapján megfelelően módosítja a tanítási folyamatot, és olyan tevékenységeket végez, amelyek támogatják és ösztönzik a tanulást (pl. további feladatokat készít a tudás elmélyítéséhez, az egyes diákok vagy diákcsoportok képességei és igényei alapján módosítja a tervezett tevékenységeket és feladatokat).

A tanár a tanítás és tanulás minőségének a növelése érdekében:

- szisztematikusan, folyamatosan és tervezetten információkat gyűjt arra vonatkozóan, hogy az egyes diákok hogyan érik el a tanulási célokat, és hogyan tesznek eleget a követelményeknek;
- megállapítja és serkenti a sokszínű tudást – nemcsak az ismeretszerzést, hanem a készség- és kompetenciafejlesztést is, továbbá nyomon követi és ösztönzi az attitűdök fejlődését;
- a diákokat különböző taxonómiai szintű célok elérésére és a tudás különböző követelményszinten való bizonyítására ösztönzi;
- serkenti a tudás alkalmazását a problémamegoldás, a következtetés, az elemzés, az értékelés, az érvelés során;

- a diákok előrehaladásának és eredményeinek megállapítására fókuszál, tudatosítva, hogy a hiányosságok és a hibák valójában a további tanulás lehetőségét jelentik;
- megállapítja és elemzi a diákok tananyagértését, kiküszöböli a nem értés és a rossz értelmezések okait;
- az egyes diákokat bevonja a tanulási célokról és a sikerkritériumokról való gondolkodásba, ami alapján értékelhetik saját (önértékelés) és társaik (társértékelés) tanulási teljesítményét;
- minden diáknak hiteles, megbízható visszajelzést nyújt, amely magában foglalja a további tanulásra vonatkozó javaslatokat is.

Az első fázis tevékenységeit (a tudás nyomon követése és ellenőrzése) a második fázis követi, amikor a tanár osztályozza a diákok tudását. Ezt olyan módon végzi el, amely minden diák számára lehetővé teszi a tudása legoptimálisabb bizonyítását. Ennek érdekében olyan értékelési módokat választ, amelyekkel a diákok a tanulási folyamat során már megismerkedtek. Figyelembe veszi az egyes diákok tanulási és egyéb igényeit, és szükség esetén megfelelő módosításokat biztosít a számukra.

A tanár csak azt a tudást értékelheti osztályzattal, amelyet a tanterv követelményei előírnak, ami azt jelenti, hogy nem osztályozható a tanterv valamennyi célja, hanem csak azok, amelyekhez követelmények is tartoznak. A tanár nem értékelheti a diákok attitűdjeit, álláspontját, értékeit, szokásait, szociális és érzelmi készségeit stb., annak ellenére, hogy azok szerepelnek a tantervi célok között, és szisztematikusan fejleszti, valamint az első fázisban nyomon is követi a megvalósulásukat.

A tantárgyi követelmények és a sikerkritériumok alapján a tanár (a többi tanárral együttműködve) elkészíti az értékelési és a leíró kritériumokat, majd azokat megfelelő módon bemutatja a diákoknak. Amennyiben a diákok az első fázisban megértik és alkalmazzák a sikerkritériumokat, könnyebben értelmezik az értékelési kritériumokat is. A tanár a követelmények teljesítésére vonatkozó, az értékelési és leíró kritériumokon alapuló megállapításokat osztályzat formájában fejezi ki. A tanár változatos módon teszi lehetővé a diákok tudásának (ismeretek, készségek) a valamennyi taxonómiai szinten történő bizonyítását. Ennek érdekében a szóbeli feleletek és írásbeli tudásfelmérők mellett különböző, a diákok tudását bizonyító (írásbeli, képzőművészeti, technikai, gyakorlati és egyéb tantárgyspecifikus) produktumokat és (szóbeli, mozgásos, művészi, kísérletező, gyakorlati, multimédiás, demonstráló, előadások és egyéb tantárgyspecifikus) tevékenységeket is osztályoz.

TANTÁRGY-PEDAGÓGIAI ÚTMUTATÓ

I. A modern nyelvoktatás és -tanulás szemléletei

A modern nyelvoktatás célja a minőségi, tartós és hasznos tudás megszerzése. A tanításban meghatározó a tantárgyköziség, valamint projektalapú, problémamegoldó, felfedeztető stb. munkaformák alkalmazása. A tanítási folyamat minden résztvevője közötti együttműködés, a tantárgyak közötti és a belső összefüggések kialakítása lehetővé teszi az összefüggő és holisztikus tudás fejlesztését. Az együttműködést elősegítő munkaformák (lásd még KC 3.3.3.1, 3.3.3.2) jelentősen hozzájárulnak a résztvevők közötti kapcsolatok minőségének növeléséhez, és jobb bekapcsolásukhoz a tanítási-tanulási folyamatba, illetve erősebb motivációjukhoz, a megfelelő minőségű és biztosabb tudáshoz, a magasabb szintű gondolkodási készségek fejlődéséhez, különös figyelmet fordítva a kritikai gondolkodásra. Az ilyen oktatás középpontjában a diák és a

tanulási folyamat áll, figyelembe véve a diák személyiségét, előzetes tudását, érdeklődését, tanulótípusát, stílusát és értékeit, így fontos szerepet játszik az élethosszig tartó tanulás készségeinek fejlesztésében.

A második vagy idegen nyelv tanulásának hatékonysága érdekében elengedhetetlen a többnyelvűség fogalmának megértése és figyelembevétele, amely a személyt és a nyelvek ismeretét helyezi előtérbe.

II. A megközelítések sokfélesége

A második vagy idegen nyelv oktatása több nyelvtanulási elméletre építhet, célszerű különböző megközelítések és módszerek kombinációját alkalmazni, de figyelembe kell venni a diákok korát, szükségleteiket, az oktatás céljait és egyéb tényezőket. A második vagy az idegen nyelv tanításának elsősorban céltudatosnak és kontextualizálnak kell lennie, utánozva a nyelv autentikus használatát, meghatározva a kommunikációs célt.

a. A nyelvoktatás **kommunikációs megközelítése** a diákot olyan kommunikációs képességekkel ruházza fel, amelyek lehetővé teszik a célnyelv megfelelő használatát különböző autentikus helyzetekben, és támogatják a tanulás tanulását. A kommunikációs megközelítés legfontosabb jellemzői a következők:

- » a kommunikációs képesség holisztikus fejlesztése,
- » a tartalom üzenetére való fókuszálás a nyelvi formák helyett,
- » a folyamatosság hangsúlyozása, ahol a hibák a tanulási folyamat szerves részét képezik,
- » a teljes nyelvtanulás ösztönzés a kutatásra, és az autentikus, a diák számára jelentős helyzetekben való aktív részvételre összpontosít,
- » a diákot és a tanulást a középpontba helyező oktatás, amely a diák tudásából indul ki, és idomul a szükségleteihez és érdeklődéséhez,
- » a tanár motiváló és irányító szerepe a tanulási folyamatban.

b. A Közös Európai Referenciakeret (KER, szlovénul SEJO) megalkotásának a többnyelvűség és a nyelvileg és kulturálisan sokszínű társadalomban való békés együttélés iránti elkötelezettség volt az alapvető kiindulópontja. Bevezették a **soknyelvűség (multilingualism)** és a **többnyelvűség (plurilingualism)** megkülönböztetését[1] (# [ftn1](#)). A soknyelvűség „a különböző nyelvek társadalmi vagy egyéni szintű együttélésére” utal, míg a többnyelvűség „a nyelvhasználó/diák által folyamatosan bővített dinamikus nyelvi repertoárra” (Council of Europe 2011: 26). A többnyelvű és többkultúrjú kompetencia koncepciója azon az elképzelésen alapul, hogy a nyelvek nem elszigetelt rendszerek, hanem az egyén teljes repertoárjának részei. Ez a kompetencia „a nyelv használatának képessége a kommunikációra és a kultúrák közötti interakcióban való részvételre, ahol az egyén, mint a társadalom képviselője, különböző szintű nyelvtudással és a különböző kulturális terek tapasztalatával rendelkezik” (Council of Europe 2011: 191). Az idegen nyelvek tanulásának és tanításának végső célja tehát az adott nyelv(ek)en való kommunikációs kompetencia[2] (# [ftn2](#)) fejlesztése.

Ennek érdekében az osztályteremben speciális megközelítések alkalmazhatók, amelyeket „a nyelvek és kultúrák pluralista megközelítése” néven is emlegetnek. Négy ilyen létezik: a kultúrák közötti megközelítés, a nyelvi ébresztés, a rokon nyelvek közötti megértés és a különböző nyelvek integrált didaktikai megközelítése (Candelier et al., 2017: 14.). A tanítási gyakorlatban ezek a megközelítések összefonódhatnak, több nyelvet és kultúrát integrálnak és kapcsolnak össze. A magyar mint másodiknyelv-órak témakörei is lehetőséget adnak a kulturális összevetésre vagy tudatosításra a nyelvtani gyakorlás vagy szókincsfejlesztés mellett. „A kultúrával

kapcsolatos ismeretek kiemelése, különféle attitűdök vagy hasznos kommunikációs stratégiák gyakorlása mind-mind része lehet a szokásos nyelvtanulási feladatoknak. Az olvasás, a hallás utáni megértés, képek, filmek vagy filmrészletek interpretálása, a viták, szerepjátékok, kiselőadások tartása, az önálló vagy csoportos projektek, összefoglalók készítése, fogalmazások írása, a problémamegoldó feladatok, szókins és nyelvtani szerkezetek értelmezése különféle kontextusokban egyaránt alkalmasak arra, hogy ne csak a nyelvet, de interkulturális kompetenciát is tanítsunk” (Holló 2008: 16).

„Az autentikus szövegek, olvasmányok, zenék, képek és filmek használata [...] az újságcikkek, irodalmi művek (versek, novellák, rövid regények), útikönyvek, útleírások, úti beszámolók, szórólapok, receptek olvasása és elemzése fejleszti a nyelvtanulók nyelvtudását, leginkább szövegértési és közvetítő készségeiket; megtanulják a célnyelv kultúrájának normáit és értékeit; irodalmi művek esetén pedig a tanulók megismerhetik az adott kultúra idő- és térkonceptióit, a jellemző párbeszédet, a társadalmi rendszert és gondolkodást. A zenehallgatás, daltanulás azon túl, hogy élvezetesebbé teszi az idegennyelv-órát és a nyelvtanulást, fejleszti a koncentrációt, javítja a memóriát, motiválja a nyelvtanulást, segíti a tananyag elsajátítását, és megteremti a közösség érzését. A képek, fényképek, festmények, rajzok, illusztrációk segítségével bemutathatjuk az adott kultúra alkotóelemeit; így könnyebb lekötöni azoknak a diákoknak a figyelmét is, akiket nem mindig foglalnak le az írott tananyagok; és segíti a diákokat, hogy közvetlen kapcsolatba kerüljenek saját környezetükkel és kultúrájukkal, illetve más kultúrákkal, ezáltal érdeklődésük és figyelmük is erősödik. [...] A kulturális reáliák[3] (# ftn3) bemutatása hozzájárul az íráskészség és a prezentációs készség fejlesztéséhez a célnyelven. A filmek használata (videófilm, dokumentumfilm, történelmi film, videoklip, reklám, játékfilm, televízióadás) növeli a motivációt; szemlélteti a célnyelv kultúrájának normáit és értékeit; elősegíti a sztereotípiák megvitatását; segít autentikus módon látni, hallani és meg tapasztalni más kultúrákat; bemutatja a nem verbális kommunikáció eszközeit. A filmek fejlesztik továbbá a hallás utáni értést, a megfigyelést, az értelmezést és a kritikus gondolkodást (Bajzát 2014: 15).” Az egyén interkulturális kompetenciája sosem teljes, de mindig tovább gazdagítható a különböző típusú interkulturális találkozásokkal szerzett folyamatos tapasztalatok révén.

c. A különböző megközelítések közül kiemelkedik az **interdiszciplináris és a tantárgyak közötti együttműködés** (pl. CLIL, angolul **Content and Language Integrated Learning**), ahol a második vagy idegen nyelv oktatását más tantárgyak tartalmával kapcsolják össze. Az egyre töredezetebb tartalmak miatt a tantárgyak összekapcsolása révén a diákok könnyebben kezelik az élet sokszínűségét, és képessé válnak a különböző ötleteket szintetizálni, és a felmerülő problémákat hatékonyan megoldani. Ez a tanítási mód autentikusabb tanulási folyamatot biztosít, ugyanakkor mélyebb és intenzívebb kapcsolatokat igényel a tantárgyak között lehetőséget adva a szélesebb látókör kialakítására, a különböző nézőpontok megértésére. A módszer fejleszti a diákok önállóságát, a tanulás iránti felelősségvállalásukat és a saját tanulásuk tervezésére, nyomon követésére és irányítására való képességüket. A multikulturalizmus és a többnyelvűség elemeinek beépítése pedig hozzájárul a különböző kultúrák, szokások és értékek megértéséhez, valamint kölcsönös tiszteletben tartásához, miközben a diákok gondolkodnak a saját kultúrájukról, a világban és szűkebb környezetükben is létező kulturális különbségekről (l. a közös célok 1.3-as területe) (részletesebben lásd: ROPP 2017).

d. A magyar mint idegen nyelv oktatásában újításnak számít(ott) a **modellalapú nyelvoktatás**, amelyet Szita Szilvia és Pelcz Katalin alkalmaz a MagyarOK című tananyagokban. A nyelvtanulás kezdeti fázisától korpuszon alapuló modelldialógusokat alkalmaznak, és a leggyakrabban használt nyelvi repertoárt mutatják be. Ezen kívül a tegező és önöző alakot is modellálják, illetve a gyakran használt pozitív és negatív válaszlehetőségeket is megadják (vö. Szita–Pelcz 2019: 264). A modellalapú nyelvoktatásban a nyelvi produkciót mindig megelőzi a nyelvi minták megfigyelésének szakasza, ezáltal a nyelvtanuló teljesen autentikus mintákon keresztül jut el a

szabályok, használati tudnivalók felfedezéséhez. Nyelvhasználata pedig természetesebbé válik, mintha elvont, generált mintákon keresztül tanulná a nyelvet (bővebben lásd: Szita–Pelcz 2019). A magyar mint második nyelvi órákon bátran meríthetünk a MagyarOK tankönyvcsalád anyagaiból, amelyek az Európai Referenciakeret szerinti szinteknek megfelelően építik a nyelvtudást.

e. A **TBLT** (angolul: **Task based language learning**), azaz a **feladatközpontú nyelvvoktatás** egy olyan idegen-, illetve másodiknyelv-tanítási és nyelvtanulási modell[4] ([#ftn4](#)), amikor egy feladat megoldása közben fejlesztjük a diák kompetenciáit. Szintén nagy előnye, hogy nem a nyelvi formára összpontosít. A módszer megértéséhez tudnunk kell, hogyan definiálják a feladatot. „A feladat egy olyan holisztikus tevékenység, amely nyelvhasználatot kíván meg nem nyelvi cél elérése érdekében, miközben egy kihívást jelentő nyelvi problémát is meg kell oldani; a feladat hosszú távú célja a nyelvtanulás elősegítése a folyamaton vagy az eredményen, vagy mindkettőn keresztül. E meghatározásban a »holisztikus« szó a tanár által »tervezett feladat« és a mindenkorli helyzetben »megvalósuló feladat« egységét jelenti, vagyis nemcsak a papíron leírt feladatot, hanem ennek tanulói interpretációját és megvalósítását is (Williams 2022: 49).”

Amennyiben a nyelvóra tervezésekor a tananyag összeállítását a feladat határozza meg és vezérli, a feladat végrehajtása ösztönzi a nyelvtanulót arra, hogy figyeljen fel a nyelvi formára (és nem fordítva). Ebből következően az értékelés alapja a feladat végrehajtása lesz. A módszer előnye, hogy ha a feladatok kiválasztása a nyelvtanulók számára releváns, akkor valós tevékenységekhez és a nyelvtanulók céljaihoz kapcsolódik, motiváltak lesznek, ezáltal a feladatok kulcsszerepet játszanak a nyelvelsajátítás legjelentősebb folyamatainak aktiválásában.

Williams szerint ez „a nyelvtanulási feladat alapvetően három fontos pontban különbözik azoktól a hagyományos osztálytermi tevékenységtől, amelyek a négy nyelvi készség aktivizálását igénylik: (1) a feladatnak valamilyen *kézzelfogható eredménye* van; (2) ez az eredmény *nem nyelvi jellegű* (pl. egy térkép vagy lista elkészítése); és (3) a feladatvégzés során a nyelvi *jelentésre fókuszálnak* a nyelvtanulók” (Williams 2022: 50).

A magyar mint második nyelv tanításának a szempontjából azért előnyös a TBLT módszerét követni, mert középpontjában általában a beszédkésztség áll. A legtöbb feladatot úgy tervezik, hogy a diákoknak mindenképp interakcióba kelljen lépniük egymással – a nemzetiségileg vegyesen lakott területen pedig a magyar mint második nyelv tanításának legfőbb célja, hogy a diákok ne féljenek használni a magyar nyelvet, és a kommunikációs céljaikat el tudják érni még akkor is, ha megnyilatkozásaik nyelviileg nem mindig helyesek.

A nyelvórákon gyakran alkalmazott PPP-módszer (angol *present* – ’prezentál, bemutat’, *practise* – ’begyakorol’ és *produce* – ’produkál, alkalmaz, használ’), azaz a szerkezet bemutatása, automatizálása (drilleztetése), majd kontextusban való alkalmaztatása, egymástól független, (nyelvi) strukturális elemekből álló tananyaghoz köthető. Ez azonban csak konkrét nyelvi forma megtanítására alkalmas, és töredezett, nem funkcionális tudáshoz vezet. A magyar nyelv esetében – mivel tipológiájában olyannyira eltérő minden, a diák által ismert nyelvtől – lehet létjogosultsága az ilyen automatizációs gyakorlatoknak, azonban szem előtt kell tartani a következőket: „(1) mivel először a nyelvi formát mutatják be, a kontextust teljesen ad hoc módon kell kitalálni; (2) a nyelvi tudatosság növelése semmi másból nem áll, csak az »ismétel–gyakorol–alkalmaz« ciklus használatából; (3) mivel a példamondatok célja egy-egy nyelvi elem bemutatása, a természetes nyelvhasználat csak nagyon korlátozottan jelenik meg a tananyagban; (4) mivel a tanár előre kiválasztja azt az egy nyelvi formát, amit meg szeretne tanítani, a tanulónak nem igazán marad lehetőségük arra, hogy más nyelvi jelenségeket is észrevegyenek az adott kontextusban, és ezekre rákérdessenek; (5) a PPP a nyelvtan- és a formaorientált nyelvtanulás korlátozott érvényű modelljét kínálja” (Williams 2022: 52).

A modell a kommunikatív nyelvtanítás újfajta alkalmazásának eredménye. Napjainkban a részvételen alapuló feladatokat a nyelvtanulás elengedhetetlen részének tekintjük.

A nyelvtanulási/nyelvoktatási elméletek ismerete mellett kulcsfontosságú a **tanítási folyamat megfelelő megtervezése**, amely az oktatás lebonyolításán túl magában foglalja az eredmények és a fejlődés folyamatos nyomon követését, valamint a tudás ellenőrzését és értékelését. A tanár a megfelelő támogató stratégiák, differenciált tevékenységek és tananyagok alkalmazásával tervezi meg az oktatást, amelyek segítik a világosan meghatározott nyelvi és egyéb célok elérését. Ebben a folyamatban kiemelt figyelmet kap az egyensúly megteremtése a nyelvi tevékenység folyékonyága, helyessége és megfelelősége között. A tanár folyamatosan értékeli a saját munkáját, és szükség esetén megfelelő módon módosítja, frissíti és javítja azt.

A nyelvtanulót és a tanulást a középpontba helyező oktatásban a tanár minél több különböző **tanulási stratégiát** mutat be, amelyekkel a diákok önállóbbá és hatékonyabbá válhatnak a második és az idegen nyelv tanulásakor, valamint alkalmazhatják azt az anyanyelvük és más tantárgyak tanulása során is, illetve az iskolán kívüli környezetben. A tanulási stratégiák ismerete és kiválasztása segíti a diákot a tanulási célok és azok elérésének módjai megértésében, valamint optimalizálja a tanulás szervezését és időbeli beosztását. A tanulási stratégiákat tervszerűen integráljuk az oktatásba! A tanár magyarázza el a stratégiák szerepét, de ezeknek a magyarázatoknak konkrét feladatokból vagy kontextusból kell kiindulniuk. A stratégiáknak változatosnak kell lenniük, és különböző gondolkodási folyamatokat kell ösztönözniük.

A tanár alkalmazzon változatosabb és bonyolultabb gondolkodási folyamatokat igénylő tanulási stratégiákat, mint például a parafrázis, az összehasonlítás, az összegzés, a kiemelés, kulcsinformációk keresése, példák említése, interakcióban való részvétel stb. A tanulási stratégiák kiválasztása természetesen függ a diákok kommunikációs képességeitől, szükségleteitől is.

A **munkaformák** kiválasztása is gondos megfontolást igényel. A nyelvoktatás során az egyéni, páros, csoportos és kooperatív tanulásnak is van létjogosultsága. A kooperatív módszer egy olyan oktatási megközelítés, amelyben a diákok kölcsönösen segítik egymást, kommunikálnak és tanulnak egymástól, hogy közös tanulási célokat érjenek el. Fontos alkalmazni a nyelvórán, mert ösztönzi a **diákokat** az aktív részvételre és a tanulási folyamatba való nagyobb bekapcsolódásra, javítja a megértést, fejleszti a kommunikációs készségeket, ösztönzi a kritikus gondolkodást, erősíti a szociális készségeket, és növeli a motivációt. Felkészíti a diákokat a való életre, mivel az együttműködési, kommunikációs és csapatomunkával kapcsolatos készségek kulcsfontosságúak a mindennapi és a szakmai életben való boldoguláshoz.

III. A második vagy az idegen nyelv tanulását és az eredményeket befolyásoló tényezők

A legfontosabb tényező a **motiváció**, amely szorosan összefonódik a nyelvhez való viszonyal. Mivel ezek az attitűdök viszonylag állandóak, pozitívan vagy negatívan befolyásolják a diák nyelvhez és tanuláshoz való hozzáállását.

A nemzetiségileg vegyesen lakott területen a magyar nyelv tanulása kötelező a többségi nemzet számára is minden oktatási intézményben. Az iskolába lépő tanuló alapvetően nem viszonyul negatívan a magyar nemzeti közösséghez, illetve a magyar nyelvhez, számára leginkább a tanár személye fontos. A tanár ezért mindig értéknek és előnyként mutassa be, és saját meggyőződésből értéknek is vallja a magyar nyelv tanulásának jogát, lehetőségét és fontosságát. A tanárnak ismernie kell azokat a tényezőket és okokat, amelyek befolyásolják a diákok véleményének alakulását, mint például a család, a társak, a környezet, a tanárok, az

értékek, a média stb. A diákban a szülővel együttműködve erősíteni kell a pozitív attitűdöt, és segíteni kell a negatív hozzáállás feloldásában.

A motiváció magában foglalja a második vagy az idegen nyelv tanulásának okait, és minden olyan tényezőt, amely ösztönzi a tanulást, irányítja azt, és meghatározza annak intenzitását, időtartamát és minőségét. A diáknak lehet belső motivációja (azaz a tanulás iránti mély személyes érdeklődés vagy az adott nyelvet beszélő kultúrával való azonosulás) vagy külső motivációja, amely gyakorlati okokra épít, mint például a dicséret, a jó jegy, a nyelv használhatósága az iskolán kívüli helyzetekben vagy a továbbtanulás és a szakmai pálya szempontjából. Ha a tanár megérti, mi motiválja az egyes diákokat, hatékony stratégiákat alkalmazhat a nyelvtanulás motivációjának ösztönzésére (világos oktatási célok, dinamikus órávezetés, változatos tevékenységek, kontextusba helyezett tanítás, különböző módszerek és tevékenységek: kooperatív tanulás, a diák aktív résztvevője és az óra társtervezője, a saját tanulás tudatosítása, formális értékelés stb.).

A diák motivációjára és véleményére hatással vannak:

- » az énkép kompetens nyelvhasználóként,
- » a nyelvtanulási tapasztalatok,
- » a tanítási módszerek és megközelítések,
- » az a társadalmi környezet, amelyben a nyelveket tanítják, és az adott nyelv társadalmi szerepe (státusza) ezen a környezeten belül,
- » az életkor, a nem, a nyelv elsajátításának szintje, a nyelvtanulási képesség, a személyiségjegyek, az idegen nyelv tanulásának kezdete stb.

A diák motiváltabb lesz, ha az idegen nyelv tanítása kihívást jelent, és arra ösztönzi, hogy magasabb kognitív szinten is gondolkodjon. Együttműködő, pozitív és támogató légkörben elérhetjük, hogy a diák motivált legyen (lásd KC 3.1 és 5. terület).

IV. Differenciálás és individualizálás

A diákok különböző nyelvi és kulturális háttérrel, különböző képességekkel és eltérő motivációval, valamint különböző attitűdökkel is rendelkeznek a második vagy az idegen nyelv tanulását illetően. Az oktatási folyamat magas minőségét azonban elengedhetetlen biztosítani minden diák számára, miközben figyelembe kell venni a megfelelő osztálytermi légkör kialakítását is.

A tanítás differenciálása elsősorban a tanítási folyamat megszervezését jelenti, amellyel a tanár az egyes diákok szükségleteihez és képességeihez igazodik, míg az individualizálás elsősorban didaktikai elv, amely figyelembe veszi a diák tulajdonságait és képességeit, hogy mindenki számára lehetővé tegye az optimális fejlődést minden területen. Az individualizálási folyamatban először fontos felismerni a diákok különböző adottságait, majd lehetővé tenni számukra, hogy saját érdeklődésük és erősségeik szerint haladjanak.

A differenciált oktatás alapelveinek alkalmazásával a tanárok rendszeresen és következetesen reagálhatnak a diákok közötti különbségekre, miközben figyelembe veszik az oktatási program céljainak megvalósítását. A differenciálás tanulóközpontú oktatást jelent, mivel azon alapul, hogy nem minden diák éli meg ugyanúgy a tanulást.

A tanítást különböző módokon differenciálhatjuk és/vagy individualizálhatjuk:

- » a tartalom változtatásával: például szövegek olvasásával különböző nehézségi szinteken, vagy vizuális segédanyagokkal kiegészítve, illetve különböző nehézségi szinteknek megfelelő feladatok alkalmazásával,
- » a munkaforma változtatásával: például önálló munka, párban végzett, csoportos munka stb.,
- » az ellenőrzés módjának változtatásával: például a tudás bemutatása történhet szóban vagy írásban,
- » az oktatási környezet változtatásával: pozitív osztálytermi légkör, hatékony osztálytermi kommunikáció, folyamatosan elérhető források és egyéb anyagok.

A tanár az oktatási folyamat minden részét figyelembe veszi a tervezés során, és ennek megfelelően változtatja a munkamódszereket és tevékenységeket, amelyek a diákot aktív részvételre ösztönzik. Minél jobban ismerjük a diákokat és a közöttük lévő különbségeket, annál jobban igazíthatjuk a tanítási folyamatot az igényeikhez és képességeikhez.

V. Biztonságos és támogató tanulási környezet

A tanár az iskolával együtt arra törekszik, hogy az erőszakmentesség és az együttműködés kultúrájával olyan támogató és biztonságos tanulási környezetet alakítson ki, amely lehetővé teszi a kihívások elfogadását, a személyes vélemények kifejezését, valamint az alternatív megoldások keresését. Ez jelentősen hozzájárul ahhoz, hogy a diákok elsajátítsák a kritikai gondolkodást. A cél a diákok könnyed és stresszmentes kommunikációja magyar nyelven, ezért olyan környezetet kell biztosítani, amelyben a hibákat a nyelvtanulás szerves részének tekintjük. A szorongás és a félelem bármely nyelv tanulása és használata során negatívan befolyásolja a memóriát, valamint a kognitív és a kommunikációs képességeket. Ezzel szemben egy támogató tanulási környezet pozitívan hat a diákok önbizalmára, a nyelvtanulás iránti aktivitásukra, az oktatás szereplői közötti bizalom alapuló kapcsolatra, valamint a más nyelvek és kultúrák pozitív szemléletére. Éppen ezért kulcsfontosságú, hogy a tanár nyitott és elfogadó legyen a különböző nyelvekre és kultúrákra, és ösztönzze a diákokat a nyelv használatára, miközben figyelmet fordít a tiszteletteljes és időszerű visszajelzések biztosítására. A nyelvtanulás egyik fontos célja olyan biztonságos és támogató tanulási környezet kialakítása, amely figyelembe veszi a diákok különböző anyanyelveit és domináns nyelveit, valamint kulturális hátterét.

VI. Témakörök

A tartalom szerepe a második vagy az idegen nyelv tanulásában kulcsfontosságú, mivel kontextusba helyezi a tanulást, a nyelvhasználat pedig a kommunikációs célok elérésének kulcsává válik. A diákok így a második vagy idegen nyelvet autentikus és valószerű módon használhatják, ami lehetőséget ad számukra, hogy megismerjék a körülöttük lévő világot, miközben fejlesztik nyelvi készségeiket, valamint pozitív viszonyulást alakítanak ki, és ehhez igazítják értékrendjüket.

A második vagy az idegen nyelv tanítása során minél autentikusabb anyagokat (pl. rövid hírek, plakátok, reklámok, egyszerű nyelvezetű interjúk, könnyen értelmezhető szépirodalmi művek stb.) és multimédiás anyagokat adjunk a diákoknak feldolgozásra. A megértés segítségével a tanár eleinte nagyobb szerepet vállal, majd a diákokat egymás támogatására ösztönzi, de mindvégig támogató környezetet biztosít. Az interaktív anyagokkal való munka az általános iskola 2. szakaszának végétől folyamatosan megjelenik a tanórai tevékenységekben, a középiskolában pedig elengedhetetlen része a nyelvtanulási folyamatnak, így is segítve a diákok digitális kompetenciáinak fejlesztését.

A gimnáziumi programban a témakörök általános műveltségi területeket foglalnak magukba, a célok és követelmények megvalósítása ezeken belül történik. A közös célok egy részét az egyes témakörökön belül valósíthatjuk meg, mások pedig átszövik a tanórai tevékenységeket, a tanulók ezek által formálják azokat az álláspontokat és értékeket, amelyek fontosak az egyén fejlődéséhez.

A B2-es szint témakörei

Az alábbi témakörök tárgyalása során a kommunikációs szándékokat és fogalomköröket fejlesztjük mind a négy készségterületen. A diákok a felsorolt témakörökben mozogva gazdagítják és elmélyítik nyelvi ismereteiket, szókincsüket, majd azokat alkalmazzák a közlésfolyamatban.

- » **Bemutakozás** (név, születési adatok, életkor, cím, nemzetiség, foglalkozás, munkahely, külső és belső tulajdonságok, érdeklődési kör)
- » **A család** (a család és a családtagok bemutatása, a nemzedékek közötti viszony, családi ünnepek, rokoni kapcsolatok, emberi kapcsolatok, barátság, szerelem)
- » **Lakóhelyünk** (az otthon és a szülőföld, az otthon bemutatása, lakás, ház, lakáskultúra)
- » **Tanulás** (iskolátípusok, tantárgyak, tanulási szokások, stratégiák, élethosszig tartó tanulás, a diákok élete, iskolai rendezvények, tevékenységek)
- » **Emberi kapcsolatok** (barátság, szerelem, a férfi és a nő kapcsolata, szokások)
- » **Ügyintézés** (az orvosnál, a postán, a bankban, a fodrásznál, egyéb szolgáltatások)
- » **Időjárás** (idő, éghajlat, naptár, évszakok, hónapok, szélsőséges időjárási események, növény- és állatvilág)
- » **Vásárlás** (vásárlási szokások, árucikkek, az üzletek fajtái, bevásárlóközpontok, fizetési módok, pénz, hitelkártyák, reklám)
- » **Öltözködés** (divat, trend, márka, utcai viselet, alkalmi ruha)
- » **Étkezés** (ételek, italok, vendéglátás, teríték, ünnepi menü, étteremben, étlap, receptek, egészséges táplálkozás)
- » **Ünnepek** (családi, egyházi, nemzeti ünnepek, az ünnepek jelentősége)
- » **Szabadidő, szórakozás** (a szabadidő tervezése, szabadidős tevékenységek, hobbik)
- » **Sport** (sport és rekreáció, testedzés, sportversenyek, olimpiai játékok)
- » **Egészséges életmód** (közérzet, a test, a testrészek, testápolás, betegségek, sérülések, szenvedélybetegségek, dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, mozgás, a táplálkozás fontossága, lelki egészség)
- » **Életminőség** (az ember és az őt körülvevő világ, jótekonyság, idők gondozása)
- » **Földrajzi jellemzők** (a Kárpát-medence, Magyarország és Szlovénia földrajzi jellemzői, városok, műemlékek, nevezetességek)

- » **Közlekedés** (utazás, közlekedési eszközök, forgalmi jelek, közlekedési táblák, autóvezetés, menetrend, menetjegy)
- » **Utazás** (szünidő, az utazás megtervezése, turizmus, bevásárlóturizmus, városok, nyaralás, üdülőhelyek, vendéglátás, vendégszeretet, nevezetességek)
- » **Környezetünk** (környezetszennyezés, környezetvédelem, globális felmelegedés, az egyén felelőssége, megmozdulások, karbonlábnyom)
- » **Életünk Európában, állampolgári kultúra** (emberi jogok, szabadság, demokrácia, európaiság, EU, mobilitás, állampolgári jogok és kötelességek)
- » **Tudomány és technika** (magyar tudósok, találmányok, Nobel-díjasok)
- » **Kultúra és művészetek** (irodalom, zene- és filmművészet, magyar és muravidéki művészek, írók, költők)
- » **A munka világa, pályaaorientáció** (foglalkozások, pályázatok, ösztöndíjak, pályaválasztás, munkavállalás, gazdaság, szociális viszonyok)
- » **Művelődéstörténet** (történelmi korszakok és jellemzőik, jelentős magyar történelmi események és személyek, magyar nevezetességek)
- » **Ember és nyelv** (a magyar nyelv eredete, anyanyelv, első nyelv, kétnyelvűség, kettősnyelvűség, többnyelvűség, többkultúrúság, idegen nyelv, környezetnyelv, második nyelv, többség, autochton nemzeti közösség, pozitív diszkrimináció, különjogok)
- » **Digitális világ** (internet, tömegkommunikáció, mesterséges intelligencia, közösségi média, adatvédelem, adatahalászat, veszélyek, előnyök-hátrányok)

Az A2-es szint témakörei

Az alábbi témakörök tárgyalása során a kommunikációs szándékokat és fogalomköröket fejlesztjük mind a négy készségterületen. A diákok a felsorolt témakörökben mozogva gazdagítják és elmélyítik nyelvi ismereteiket, szókincsüket, majd azokat alkalmazzák a közlésfolyamatban.

- » **Bemutatkozás** (név, születési adatok, életkor, cím, nemzetiség, foglalkozás, munkahely, külső és belső tulajdonságok, érdeklődési kör)
- » **A család** (a család és a családtagok bemutatása, családi ünnepek, rokoni kapcsolatok)
- » **Lakóhelyünk** (a lakóhely és az otthon bemutatása, lakás, ház)
- » **Tanulás** (iskolatispusok, tantárgyak, iskolai rendezvények, tevékenységek)
- » **Emberi kapcsolatok** (barátság, szerelem, szokások)
- » **Ügyintézés** (az orvosnál, a bankban, fodrásznál)
- » **Időjárás** (idő, éghajlat, naptár, évszakok, hónapok)
- » **Vásárlás** (vásárlási szokások, árucikkek, az üzletek fajtái, reklám)
- » **Öltözködés** (ruhadarabok, divat)

- » **Étkezés** (ételek, italok, vendéglátás, étteremben, étlap, receptek, táplálékpiramis)
- » **Ünnepek** (családi, egyházi, nemzeti ünnepek)
- » **Szabadidő, szórakozás** (szabadidős tevékenységek, hobbik)
- » **Sport** (sportágak)
- » **Egészséges életmód** (közérzet, a testrészek, testápolás, betegségek)
- » **Magyarország** (nagyobb tájegységek, városok, legfontosabb nevezetességek)
- » **Közlekedés** (utazás, közlekedési eszközök, menetrend, menetjegy)
- » **Utazás** (szünidő, nyaralás, szállás, ellátás)
- » **Környezetünk** (szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás, zöldenergia)
- » **Életünk Európában** (EU, mobilitás)
- » **Tudomány és technika** (magyar tudósok, találmányok)
- » **Kultúra és művészetek** (a legfontosabb magyar és muravidéki művészek, írók, költők)
- » **A munka világa, pályaaorientáció** (foglalkozások, pályaválasztás)
- » **Művelődéstörténet** (jelentős magyar történelmi események és személyek)
- » **Ember és nyelv** (a magyar nyelv eredete, anyanyelv, első nyelv, kétnyelvűség, kettős nyelvűség, többnyelvűség, többkultúrúság, idegen nyelv, környezetnyelv, második nyelv, többségi nyelv, autochton nemzeti közösség, pozitív diszkrimináció, különjogok)
- » **Digitális világ** (internet, mesterséges intelligencia, közösségi média)

Az általános műveltségi és a szakmai területek segítenek a diákok tudásának fokozatos bővítésében, elmélyítésében, és ösztönzik a magasabb taxonómiai szintű gondolkodási folyamatokat, a pozitív viszonyulás fejlesztését, valamint a kritikai gondolkodás kialakítását és az etikai elvekről (igazságosságról, egyenlőségről, együttérzésről) való gondolkodást, mindez pedig mélyebb nyelvi megértést és a nyelvi készségek átfogó fejlesztését eredményezi.

VII. A közös célok szerepe a második nyelv oktatásában

A közös célok olyan tudások, készségek és képességek, amelyek minden egyén jelenéhez és jövőjéhez alapvetőek. Az általános oktatás során a diák lehetőséget kap az alapvető készségek fejlesztésére és a minőségi tudás megszerzésére, amely hozzásegítheti a sikeres életvitelhez a komplex és gyorsan változó környezetekben. A közös célok megvalósíthatók az adott tantárgy tanulási céljai, a tanulási tartalmak (témakörök) vagy az oktatás megfelelő megközelítései (módszertan) által.

VIII. A tanítási folyamat megtervezése, az előrehaladás nyomonkövetése, tudásellenőrzés és értékelés

A tanulási folyamat tervezésekor a következőket kell végiggondolni:

1. **A tanulási célok meghatározása**

2. **A módszerek és munkaformák kiválasztása**
3. **A tananyagok előkészítése** (kiválasztása, megalkotása, a megfelelő célhoz igazítása...)
4. **Az előrehaladás követésének módjai** (pl.: rendszeres visszajelzések, a feladatok és gyakorlatok nyomon követése, tudásellenőrzés, beszélgetés)
5. **A tudás ellenőrzésének és értékelésének módjai** (írásbeli tesztek, dolgozatok, szóbeli válaszok, gyakorlati feladatok, projektfeladatok, önértékelés stb.)
6. **Az értékelés** (A tanulási folyamat értékelése kulcsfontosságú lépés a tanítás hatékonyságának megértésében. Ez magában foglalja mind a tanárok, mind a diákok visszajelzéseit, valamint a tanult eredmények elemzését, illetve a tanulási folyamatok megfelelő módosítását.)

A fenti lépések által a tanár összhangba hozza a célokat, módszereket és eszközöket, és biztosítja, hogy a diákok a tanulási célok elérése mellett fejlesszék a készségeket, és értékeket sajátítsanak el a tartós tudás megszerzéséhez, valamint bővítéséhez.

IX. A tanulói előrehaladás nyomon követésének tervezése

A tanárnak különböző módszereket kell alkalmaznia a diákok nyelvtudásának ellenőrzésére és támogatására.

A magyar mint környezetnyelv tanítása során nagyon fontos, hogy az egyes oktatási szakaszokba lépéskor – tehát a középiskolába lépéskor is – a tanár mérje fel a diákok tudásszintjét, így folyamatosan és individuálisan ellenőrizheti, hogy mennyit fejlődtek a kezdetekhez képest. Előfordulhat, hogy a tudás ellenőrzésének eredményei alapján módosítani szükséges a végső értékelést vagy annak területeit. A tanár mindig és folyamatosan adjon visszajelzést a diákok erősségeiről és a nehézséget okozó területekről is. A visszajelzés kulcsfontosságú, mivel segít a diákoknak nyomon követni saját és közös előrehaladásukat, továbbá lehetőséget ad az önreflexióra és a tanulási folyamat értékelésére. A diák ezáltal jobban kapcsolódik a tanulási folyamathoz, és motiváltabb lesz.

A diákok nyelvi előrehaladásának nyomon követése során a tanár szakaszokra bontja a célok elérését az adott oktatási szakasz elejétől a végéig, és a saját szakmai megítélése, valamint a diákok előzetes tudása alapján határozza meg az elérhető eredményeket, amelyeknek összhangban kell lenniük a követelményekkel és a célokkal.

X. A tudás értékelése

A magyar mint második nyelv tantárgy esetében a nyelvtanulás értékelése a tantervben meghatározott célok és követelmények alapján történik, és megfelel a hivatalos szabályozásnak.

Az írásbeli, szóbeli vagy más típusú értékelés lehetővé teszi a megszerzett tudás, ismeretek és készségek ellenőrzését. A tanár vegye figyelembe a diákok eltérő képességeit és tudásszintjét, valamint a nevelési-oktatási szakaszok közötti átmenetet! Egyeztessen a diákok korábbi pedagógusaival, hogy a lehető legpontosabb képet kapja a magyar nyelvre vonatkozó előzetes tudásukról és tapasztalataikról, továbbá ismerje a korábbi nevelési-oktatási szakaszok tanterveiben szereplő célokat és követelményeket.

XI. Tanulás az osztálytermen kívüli környezetben

A nyelvtanulás szerves része az osztálytermen kívüli környezetben való nyelvhasználat, amely a diákoknak lehetőséget ad arra, hogy megszilárdítsák vagy továbbfejlesszék a tudásukat, készségeiket és képességeiket valós, változatos élethelyzetekben. Emellett a diákok önálló tanulási stratégiákat alakítanak ki, erősítve önállóságukat, és ezzel a saját tanulási folyamatuk és megszerzett tudásuk iránti felelősségvállalást. Különösen ajánljuk a szakmai kirándulásokat Magyarországra vagy a Kárpát-medence magyarlakta területeire, a magyar kulturális programokon való részvételt, kiállítások, nevezetességek, múzeumok, galériák meglátogatását, könyvek, folyóiratok és képregények olvasását, magyar nyelvű zene és podcastok hallgatását, a nemzetközi csereprogramokban és projektekben való részvételt.

XII. Tantárgyak közötti és interdiszciplináris együttműködés

A magyartanár minden fázisban együttműködhet a többi tantárgyat tanító tanárokkal az oktatási folyamat tervezésében és megvalósításában: a tanulási célok meghatározásában, tananyagok kidolgozásában, munkamódszerek és munkaformák tervezésében, a fejlődés nyomon követésében, a tudás ellenőrzésében és értékelésében, valamint az oktatási folyamat értékelésében.

[1] (# [ftnref1](#)) Bővebben lásd: <http://carap.ecml.at>

[2] (# [ftnref2](#)) A kommunikatív kompetencia három részből áll: nyelvi, szociolingvisztikai és pragmatikai kompetencia (Council of Europe 2011: 35).

[3] (# [ftnref3](#)) A kulturális reáliák „...a forrásnyelvi kultúrára sajátosan jellemző jeltárgyak (ételek, italok, viseletek stb.), amelyeknek a célnyelvben nincs megfelelőjük; a nyelvben: a fenti jeltárgyak elnevezései...” (KLAUDY 1999: 163).

[4] (# [ftnref4](#)) Samuda és Bygate (2008: 58) szerint „a feladatok az oktatás központi elemei, ezek »hajtják« a tanórai tevékenységet, meghatározzák a kurrikulumot és tanmenetet, valamint az értékelés módját is” (l. Williams).

TÉMÁK, CÉLOK, KÖVETELMÉNYEK

SZÖVEGÉRTÉS

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A magyar nyelvű szövegek megértése folyamatosan jelen van a diákok életében a kétnyelvű középiskolában, illetve a nemzetiségileg vegyesen lakott területen. A magyar mint második nyelvi tanórákon három módon jelenik meg: a beszéd megértésekor, az audiovizuális anyagok megtekintésekor és az írott szövegek olvasásakor, ill. értelmezésekor. Magában foglalja a mindennapi és a diák érdeklődési körébe tartozó egyszerűbb szakszövegek befogadását, feldolgozását és megértését.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A szóbeli szövegértés, az audiovizuális megfigyelés és az olvasott szöveg értése során a diák A2-es szinten fejleszti az auditív érzékenységet a magyar a nyelv iránt, valamint felismeri és megpróbálja azonosítani a nyelv sajátosságait. Fejleszti a hallási stratégiáját és a hallásértési képességét, kialakít egy alapvető nyelvi repertoárt, amely A2-es szinten elegendő az alapvető kommunikációs igények kifejezésére. B2-es szinten igyekszik eredeti magyar nyelvű szövegeket olvasni (történetleírás, utasítások, plakátok stb.). A2-es szinten is próbál autentikus anyagokat megérteni, de még sok a tanár által alkotott, egyszerű szöveg, amelyekkel a diák fejleszti interkulturális érzékenységet és többnyelvűségét. A diák megérti az osztálytermi kommunikációt és a környezetében előforduló mindennapi kifejezéseket, szívesen hallgat magyar nyelvű szövegeket. Ennek során tudatosítja az udvarias kommunikáció összetevőit, és megtanulja felismerni és használni az alapvető kulturális elemeket. Olyan befogadói stratégiákat is fejleszt, mint például az ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése, továbbá megtanulja felismerni a rövid és egyszerű szövegek típusát (elbeszélés, vers, reklám...), valamint tulajdonságait. Ebben a témában a nyelvi befogadás receptív szintje kap hangsúlyt.

A szóbeli szövegértés, az audiovizuális megfigyelés és az olvasott szöveg értése során a diák B2-es szinten képes a mindennapi szövegek megértésére, eredeti magyar nyelvű szövegeket olvas és hallgat, de emellett a tanár által készített vagy tananyagokban előforduló, kreált szövegeket is feldolgoz. Olyan befogadói stratégiákat is fejleszt, mint például az ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése, és megtanulja felismerni a különböző szövegtípusokat és azok jellemzőit, amelyek mintaként szolgálnak majd a szövegalkotáshoz.

A szövegértés három módon jelenik meg a tanórán: a szóban elhangzott szövegek megértésekor, az audiovizuális anyagok megtekintésekor és az írott szövegek olvasásakor.

A diák a magyar nyelvű beszéd és rövid, egyszerű hangzó szövegek megértését gyakorolja. Sok esetben a tanári közlést kell megértenie, ám ügyelni kell arra, hogy más beszélő közlése vagy narrátor által felolvasott szöveg is helyet kapjon a tanórán.

Az audiovizuális anyagok megtekintése során a diák képanyaggal ellátott hangzó anyagokat (videoklipek, prezentációk) és mozgóképpel ellátott anyagokat (filmrészletek felirattal, reklámok, időjárás-jelentés...) tekint meg, amelyek színesítik a tanítási folyamatot, a diákok mindennapi valóságának szerves részei. Előnyük, hogy a képiség nagyban segíti a megértést, ezért a tanár gyakran alkalmazhatja ezeket a tanórán.

Az olvasott szöveg értése során a diák A2-es szinten a tárgyalt témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű nyelvezetű, illusztrációkkal tűzdelt szövegeket fogad be. B2-es szinten hosszabb terjedelmű szövegeket olvas a tárgyalt témakörökben, valamint olyan művészi szövegeket, amelyek meghatározóak a magyar kultúrában, hogy ezáltal fejlessze kulturális nyitottságát és mások elfogadásának képességét, miközben felismeri a sokféleséget mind a közvetlen (osztály, társak, család), mind a tágabb (iskola, helyi közösség, társadalom) környezetében (3.3.1.2).

A szövegértési stratégiák fejlesztése kulcsfontosságú a szövegek befogadásához, értelmezéséhez, hogy a diák munkavállalóként és felnőttként megállja a helyét a társadalomban.

Ajánlott művészi alkotások

Az érettségi vizsgára készülő diákok számára ajánlott irodalmi alkotásokat dőlt betűs írás jelöli.

Versek:

- » Ady Endre: Lédával a bálban, Őrizem a szemed,
- » József Attila: Tiszta szívvel,
- » Kölcsey Ferenc: Himnusz,
- » Petőfi Sándor: Egy gondolat bánt engemet, Szeptember végén, Nemzeti dal,
- » Szűnyogh Sándor: Halicanumi üzenet c. kötetből (pl.: Szeretném csavargóként bejárni a világot, Csente, Szülőfalum, Muravidéki haikuk, képversek)
- » Vörösmarty Mihály: Szózat.

Elbeszélések, ill. novellák:

- » Kosztolányi Dezső: A kulcs, *Esti Kornél (kilencedik fejezet)*,
- » Móricz Zsigmond: A hét krajcár, *Tragédia*,
- » Szabó Magda: *Csé*,
- » Csáth Géza: *Szombat este*,
- » Gelléri Andor Endre: *Libacomb*,
- » Ottlik Géza: *Apagyi*,
- » Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (pl.: A jó tanuló felel)
- » kortárs novellák: Grecsó Krisztián: A régi idők emberei, Tóth Krisztina: *Tetkó vagy Zsíros deszka* vagy *Mozi vagy Kesztyű*, Dragomán György: Főzőskönyv (részletek, pl. A vajás kenyér, *A libamáj titka*), Dragomán György: *Zebracsont*, Szabó T. Anna: *Sztráda*, Kiss Noémi: *Nyári ház*, Lackfi János: *Kiegészítők*, *Odze*

György: Angliában mindenre van idő, Szabó Borbála: Őszinte fészbuk, Finy Petra: Delete gomb, Háy János: Egy férfi,

» Jelen! Kortárs ifjúsági novellák (pl. Nagy Ildikó Noémi: Önkontroll).

Kisregények:

» Déry Tibor: Niki,

» Tóth Krisztina: Pixel,

» Vámos Miklós: Anya csak egy van.

Regények, illetve regényrészletek (vagy megfilmesített változatuk):

» Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig,

» Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk,

» Gárdos Péter: Hajnali láz,

» Háy János: Völgyhíd vagy Ország, város, fiú, lány

» Márai Sándor: Eszter hagyatéka,

» GreCsó Krisztián: Vera.

Dráma:

» Örkény István: Tóték.

Filmek, filmrészletek, rajzfilmek:

» Szabadság, szerelem,

» Mindenki,

» Drakula (jelenet),

» Fehér tenyér,

» Horváth Botka Áron: Részecskék – Delčki,

» István, a király (musical),

» Kincsem,

» Semmelweis,

» Macskafogó,

» Sorstalanság vagy Saul fia,

» Szerelem,

» A légy,

- » *Valami Amerika vagy Nagykarácsony vagy BÚÉK,*
- » *Magyar vándor,*
- » *Remélem, legközelebb sikerül meghalnod,*
- » *Fekete pont,*
- » *Futni mentem,*
- » *Hogyan tudnék élni nélküled?*

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A TÉMÁHOZ

Az olvasásértés fejlesztése különböző tanítási módszerekkel és munkaformákkal érhető el, amelyek lehetővé teszik a diákok számára, hogy fokozatosan fejlesszék ezt a készséget. Kezdetben rövidebb szövegeket olvasnak az alapvető szókincre összpontosítva. Később áttérnek a kissé nagyobb kihívást jelentő anyagokra, például hosszabb szövegekre, amelyek összetettebb szókinccsel és különböző nyelvtani szerkezeteket tartalmaznak.

A szótárakkal, online szótárakkal és fordítóprogramokkal, valamint a mesterséges intelligenciával való ismerkedés segítheti a naprakészséget, a későbbi tudatos szótárhasználatot, valamint fejleszti a problémamegoldást.

A diák szövegértési stratégiáit a következőképp fejleszthetjük:

- » a megértéshez az írott szöveget többször olvassa el,
- » a szövegek formázása és tipográfiai jellemzői alapján képes legyen azonosítani bizonyos szövegtípusokat (hírek, hirdetés, reklám, cikk, interjú, tankönyv, cset vagy fórum...),
- » használjon különféle stratégiákat az üzenet megértéséhez, pl. a főbb mondanivalók azonosítása, kiemelés a szövegben, újraolvasás és -hallgatás, képi elemek értelmezése...,
- » próbáljon meg következtetni egy ismeretlen szó, kifejezés jelentésére, ha a szövegkörnyezet nagyon egyszerű, és egy ismerős, mindennapi témára,
- » törekedjen kitalálni egy olyan ismeretlen szó/kifejezés valószínű jelentését, amely hasonló az általa beszélt nyelvben használt szóhoz, kifejezéshez,
- » képes legyen értelmezni a mindennapi jeleket és piktogramokat,
- » a szövegben elfoglalt helyükből (pl. egy levél elején vagy végén) törekedjen következtetni az ismeretlen, bevett kifejezések jelentésére és funkciójára,
- » a hallott, olvasott szövegek, ill. az audiovizuális anyagok megértése során kreatív módon alkalmazza a tudását és tapasztalatait a jobb megoldások létrehozásában (5.1.2.1),

- » legyen tisztában a nyelvek közötti hasonlóságokkal és különbségekkel **KC** (1.1.3.1), a tanár emelje ki a szlovén és a magyar eltéréseit, de kapcsolódási pontjait is, illetve a diák által tanult vagy tudott más nyelvekhez való viszonyát.

A hosszabb, nyelvileg összetettebb művészi szövegek olvasását az érettségi vizsgára készülő diákok esetében javasolt, a többi diáktól csupán a magyar kultúrában nagy jelentőséggel bíró művészi szövegek ismeretét várjuk el. A tanár saját belátása szerint dönt arról, hogy az adott csoport mennyire nyitott, illetve milyen alaposan képes feldolgozni egyes irodalmi műveket. Javasoljuk, hogy audiovizuális anyagok megtekintésével (filmek, filmrészletek, rövidfilmek, dokumentumfilmek..., interaktív online kiállítások által) hozzuk közelebb a magyar kultúrát a diákokhoz!

HALLOTT SZÖVEG MEGÉRTÉSE - B2

CÉLOK

A diák:

K: azonosítsa a hallott szöveg témáját;

K: értse meg az elhangzó monologikus és dialogikus szövegeket globálisan és részleteiben is;

K: értse meg az egyszerű és összetett utasításokat;

K: a hangzó szövegben azonosítsa az érveket és ellenérveket, illetve az informális diskurzusban az időbeli sorrendet;

K: fejlessze az aktív hallgatás, az asszertív kommunikáció, a mások iránti érdeklődés és a másokkal való törődés kifejezésének képességét.

KC (3.3.2.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» azonosítja a hallott szöveg témáját;

» globálisan megérti a hallott szöveget a mindennapi, személyközi kommunikációban, és képes azonosítani az abban szereplő információkat;

» megérti az egyszerű és összetett utasításokat, a nyilvános közleményeket;

» megérti az egyszerűbb nyelvezetű tudományos szövegeket a tárgyalta témakörökben;

» **hosszabb beszélgetést**, előadást és összetett érvelést is **tud követni**, valamint azonosítja az érvek helyeslésének vagy elutasításának fő okait;

- » azonosítja a kifejtett álláspontot, és azt megkülönbözteti a közölt tényektől;
- » azonosítja az **időbeli sorrendet** egy hosszabb informális diskurzusban, pl. egy történetben vagy novellában

FOGALMAK

- monologikus szöveg ◦ dialogikus szöveg ◦ érv ◦ ellenérv ◦ asszertív kommunikáció ◦ globális megértés
- média ◦ diskurzus ◦ interjú ◦ riport ◦ hír ◦ adat

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A hallott szöveg megértése során a diák:

- » gyakorolja a tanár és társai szóbeli megnyilvánulásainak megértését,
- » meghallgat egyszerű beszélgetéseket és más szövegeket, azokban megérti a fontos információkat,
- » igyekszik bekapcsolódni az iskolai és mindennapi témákról szóló beszélgetésbe,
- » rákérdez az üzenet, ill. beszélgetés számára érthetetlen részeire,
- » megold a hallott szöveghez kapcsolódó egyszerű szóbeli és írásbeli feladatokat.

Lehetséges feladatok a tanórán:

- » válasz rövid kérdésekre,
- » kulcsinformációk, fő gondolatok (jegyzetelés, ábra készítése),
- » a tartalom kitalálása a cím vagy néhány kulcsinformáció alapján,
- » ismeretlen kifejezések, kérdések leírása,
- » feleletválasztós feladatok,
- » igaz-hamis feladatok,
- » párosítós feladatok,
- » sorbarendezés,
- » kulcsmondatok, címszavak keresése,
- » szöveg- vagy mondatkiegészítés,
- » a látottak és mondottak rövid összefoglalása,
- » a beszélő érzelmeinek azonosítása stb.

Javasolt szövegek a hallás utáni szövegértés fejlesztéséhez: találkozás, elbúcsúzás, bemutatkozás, lakóhely bemutatása, vásárlás, éttermi rendelés, időjárás-jelentés, napi rutin, szabadidős tevékenységek, család bemutatása, útbaigazítás, ünnepek bemutatása, utazás, tanulmányok.

A diáktól elvárjuk azt is, hogy halk háttérzaj mellett megértse a közlekedési eszközökön, illetve csomópontokban elhangzó információkat (pl.: vasútállomásokon, buszpályaudvarokon és repülőtereken, valamint a vonaton, buszon és repülőgépeken elhangzó nyilvános közléseket).

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor. A diák szóbeli vagy írásbeli válasszal bizonyíthatja, hogy érti a hallott szöveget. A tudás ellenőrzése és értékelése szóbeli és írásbeli.

A tudás ellenőrzését a tanár a következő módokon is megteheti: méri a fő gondolatok és pontok megértését,

- » a szöveg mondanivalója lényegének azonosítását,
- » az általános információk és a konkrét részletek megértését,
- » az események sorrendjének felismerését,
- » a szövegtípus felismerését stb.

HALLOTT SZÖVEG MEGÉRTÉSE - A2

CÉLOK

A diák:

K: képes legyen azonosítani egy hangzó szöveg témáját;

K: képes legyen általános információkat követni egy hangzó szövegben;

K: értse meg a közvetlen szükségleteivel kapcsolatos közléseket;

K: tudja követni a rövid és egyszerű nyelvezetű beszélgetéseket, miközben fejlessze az aktív hallgatás, az asszertív kommunikáció, a mások iránti érdeklődés és a másokkal való törődés kifejezésének készségét;

KC (3.3.2.1)

K: képes legyen megragadni a rövid, világosan megfogalmazott utasítások fő üzenetét.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» azonosítja a hangzó szöveg témáját a tárgyalt témakörökben;

» általános információkat (*Ki?*, *Mi?*, *Mikor?*, *Hol?*, *Mit csinál?*) tud követni egy egyszerűen, jól felépített hangzó szövegben;

» megérti a közvetlen szükségleteivel kapcsolatos közléseket;

» világosan felépített, rövid és egyszerű beszélgetéseket követ;

» megérti a tárgyalt témakörökben az egyszerű, jól felépített előadásokat vagy bemutatókat, ha azokat diákkal, konkrét példákkal vagy ábrákkal illusztrálják;

» megérti az egyszerű útbaigazításokat, valamint az egyszerű utasításokat az időpontokról, dátumokról, számokról és az elvégzendő feladatokról.

FOGALMAK

◦ útbaigazítás ◦ információ ◦ adat ◦ utasítás

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A hallott szöveg megértése során a diák:

» gyakorolja a tanár és társai szóbeli megnyilvánulásainak megértését,

- » meghallgat egyszerű beszélgetéseket és más szövegeket, azokban megérti a fontos információkat,
- » rákérdez az üzenet, ill. beszélgetés számára érthetetlen részeire,
- » megold a hallott szöveghez kapcsolódó egyszerű szóbeli és írásbeli feladatokat.

Lehetséges feladatok a tanórán:

- » rövid válasz rövid kérdésekre,
- » a tartalom kitalálása a cím vagy néhány kulcsinformáció alapján,
- » ismeretlen kifejezések, kérdések leírása,
- » feleletválasztós feladatok,
- » igaz-hamis feladatok,
- » párosítós feladatok,
- » sorbarendezés,
- » rajzolás, vázlat készítése utasítás szerint,
- » kulcsmondatok, címszavak keresése,
- » a beszélő érzelmeinek azonosítása stb.

Javasolt szövegek a hallás utáni szövegértés fejlesztéséhez: találkozás, elbúcsúzás, bemutatkozás, lakóhely bemutatása, vásárlás, éttermi rendelés, időjárás-jelentés, napi rutin, szabadidős tevékenységek, család bemutatása.

A diáktól elvárjuk, hogy ha a közlés világos és lassú, felismeri az alapvető, tényszerű információkat (pl. **helyek és időpontok**) a tárgyalt témakörökkel (pl. **személyekkel, családdal, vásárlással, étkezéssel, időjárással**, közvetlen környezetével, **mindennapi tevékenységeivel, szabadidővel**, közlekedési eszközökkel) kapcsolatos hangzó szövegben.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor. A diák nonverbális, szóbeli vagy írásbeli válasszal bizonyíthatja, hogy érti a hallott szöveget. A tudás ellenőrzése és értékelése szóbeli és írásbeli.

A tudás ellenőrzését a tanár a következő módokon is megteheti: méri

- » a fő gondolatok és pontok megértését,
- » a szöveg mondanivalója lényegének azonosítását,
- » az általános információk és konkrét részletek megértését,
- » az események sorrendjének felismerését,
- » a szövegtípus felismerését stb.

AUDIOVIZUÁLIS ANYAGOK MEGÉRTÉSE - B2

CÉLOK

A diák:

K: azonosítsa az audiovizuális szövegek témáját;

K: értse meg globálisan és részleteiben az audiovizuális anyagokat, ezáltal fejlessze az önbizalmát és az önbecsülését;

KC (3.1.2.2)

K: használjon interaktív anyagokat;

K: hallgasson megzenésített verseket;

K: tekintsen meg a magyar történelem és művelődéstörténet szempontjából fontos audiovizuális anyagokat;

K: a digitális technológiák és hálózatok használata során igyekezzék az adott csoportban érvényes viselkedési normáknak megfelelni;

KC (4.2.5.1)

K: a természeti környezet, az élőlények, valamint a társadalom szempontjából kritikusan ítélje meg a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos információkat és nézeteket;

KC (2.2.1.1)

K: a demokratikus elveket figyelembe véve kritikusan ítélje meg a politikákat.

KC (2.4.1.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» azonosítja az audiovizuális anyag témáját;

» globálisan és részleteiben megérti a tárgyalt témakörökkel kapcsolatos audiovizuális szövegeket;

» megtekint a magyar nemzeti ünnepekhez kapcsolódó, ill. a magyar kultúra szempontjából fontos filmeket, filmrészleteket, egyéb audiovizuális anyagokat, és ezekben felismeri a konkrét információkat, valamint a hangulatot és az érzelmeket.

FOGALMAK

◦ audiovizuális anyag ◦ globális megértés ◦ film ◦ filmrészlet ◦ dokumentumfilm ◦ híradás ◦ vlog

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

Az audiovizuális anyagok feldolgozásakor a diák kezdetben főként rövid és egyszerű (autentikus) videókat hallgat és néz meg, amelyekben lassú a beszédtempó, a képesség pedig nagyban elősegíti a megértést. Később a diák kissé nagyobb kihívást jelentő anyagokat is feldolgoz, például hosszabb videókat, amelyek összetettebb szókincset tartalmaznak, és gyorsabb a beszédtempó.

Javasolt audiovizuális anyagok: rövid reklám, videoklip, dokumentumfilm-, filmrészlet, rövid riport, hír, interjúrészlet, utasítás, beszélgetés, egy személy, hely, tárgy, esemény, tevékenység rövid leírása, vlog, időjárás-jelentés, rövid részlet egy szépirodalmi mű megfilmesített változatából, megzenésített versek.

Lehetséges feladatok a tanórán:

- » válasz rövid kérdésekre,
- » kulcsinformációk, fő gondolatok (jegyzetelés, ábra készítése),
- » a tartalom kitalálása a cím vagy néhány kulcsinformáció alapján,
- » ismeretlen kifejezések, kérdések leírása,
- » feleletválasztós feladatok,
- » igaz-hamis feladatok,
- » párosítós feladatok,
- » sorbarendezés,
- » kulcsmondatok, címszavak keresése,
- » szöveg- vagy mondatkiegészítés,
- » a látottak és mondottak rövid összefoglalása,
- » a beszélő érzelmeinek azonosítása stb.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor. A diák nonverbális, szóbeli vagy írásbeli válasszal bizonyíthatja, hogy érti az audiovizuális anyagot.

A tudás ellenőrzése során mérhető:

- » a fő gondolatok és pontok megértése,
- » a téma, a szöveg mondanivalója lényegének azonosítása,
- » az általános információk és konkrét részletek megértése,
- » az események sorrendjének felismerése.

AUDIOVIZUÁLIS ANYAGOK MEGÉRTÉSE - A2

CÉLOK

A diák:

K: azonosítsa az audiovizuális anyagok témáját;

K: a tárgyalt témakörökben értse meg az alapvető információkat a rövid, mindennapi dolgokról szóló audiovizuális anyagokban, ezáltal fejlessze az önbizalmát és az önbecsülését;

KC (3.1.2.2)

K: tekintsen meg a magyar történelem és művelődéstörténet szempontjából meghatározó audiovizuális anyagokat;

K: a természeti környezet, az élőlények, valamint a társadalom szempontjából kritikusan ítélje meg a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos információkat.

KC (2.2.1.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» azonosítja az audiovizuális anyag témáját;

» ha a közlésmód lassú és világos, megérti az alapvető információkat a rövid, mindennapi dolgokról szóló szövegekben;

» megérti egy történet lényeges pontjait, és követni tudja a cselekményét;

» megérti a lényeges információkat a rövid híradásokban.

FOGALMAK

◦ audiovizuális szöveg ◦ híradás ◦ időjárás-előrejelzés ◦ sporteredmény

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A pl. **személyekkel, családdal, vásárlással, étkezéssel, időjárással**, közvetlen környezetével, mindennapi tevékenységeivel, **szabadidővel**, ünnepekkel, forgalommal és utazással kapcsolatos audiovizuális anyagok feldolgozásakor a diák rövid és egyszerű (autentikus) videókat hallgat és néz meg, amelyekben egyszerű, érthető mondatok és alapszókinsz szerepel, ezekben megérti az alapvető információkat (Ki/Mi?, Hol?, Mikor?, Mit csinál?).

Javasolt audiovizuális anyagok: rövid videoklip, filmrészlet felirattal, rövid riport, hír, interjúrészlet, időjárás-előrejelzés, utasítás, beszélgetés, egy személy, hely, tárgy, esemény, tevékenység rövid bemutatása.

Lehetséges feladatok a tanórán:

- » rövid válasz rövid kérdésekre,
- » a tartalom kitalálása a cím vagy néhány kulcsinformáció alapján,
- » ismeretlen kifejezések, kérdések leírása,
- » feleletválasztós feladatok,
- » igaz-hamis feladatok,
- » párosítós feladatok,
- » sorbarendezés,
- » rajzolás, vázlat készítése utasítás szerint,
- » kulcsmondatok, címszavak keresése,
- » a beszélő érzelmeinek azonosítása stb.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor. A diák nonverbális, szóbeli vagy írásbeli válasszal bizonyíthatja, hogy érti az audiovizuális anyagot.

A tudás ellenőrzése során mérhető:

- » a fő gondolatok és pontok megértése,
- » a téma, a szöveg mondanivalója lényegének azonosítása,
- » az általános információk és a konkrét részletek megértése,
- » az események sorrendjének felismerése.

OLVASOTT SZÖVEG ÉRTÉSE - B2

CÉLOK

A diák:

K: azonosítsa az olvasott szöveg témáját;

K: próbáljon meg következtetni egy ismeretlen szó, kifejezés jelentésére;

K: fejlessze szövegértését a különböző szövegtípusokban;

K: képes legyen megtalálni egy szövegben a számára releváns részleteket;

K: értse meg a feliratokat és az összetett utasításokat az iskolában és a mindennapi életben;

K: használjon különféle stratégiákat az üzenet megértéséhez, pl. a főbb mondanivalók azonosítása, jegyzetelés, kiemelés a szövegben, újraolvasás és -hallgatás, képi elemek értelmezése..., a hallott, olvasott szövegek, ill. az audiovizuális anyagok megértése során alkalmazzon kreatív módszereket;

KC (5.1.2.1)

K: kritikusan ítélje meg a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos információkat, nézeteket és igényeket;

KC (2.2.1.1)

K: legyen tisztában a nyelvek közötti hasonlóságokkal és különbségekkel;

KC (1.1.3.1)

K: a szövegben elfoglalt helyükből tudjon következtetni ismeretlen kifejezések jelentésére és funkciójára;

K: a szövegek formázása és tipográfiai jellemzői alapján képes legyen azonosítani bizonyos szövegtípusokat;

K: ismerkedjen a magyar kultúra szempontjából meghatározó művészi szövegekkel, ismerje fel saját segítség iránti igényét, és törekedjen elsajátítani segítségkeresési stratégiákat;

KC (3.3.5.2)

K: ismerkedjen hosszabb és nyelvtanilag összetettebb művészi szövegekkel, és fejlessze azok értelmezésének képességét (É).

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» azonosítja az olvasott szöveg témáját;

» a következő szövegtípusokat olvassa és értelmezi a tárgyalt témakörökben:

» jellemzés, leírás;

» magán- és hivatalos levél, **képeslap**, **meghívó**, beszámoló, napló;

» igazolás, **értesítés**, számla;

- » meghatalmazás, kérelem;
- » **Europass** és hagyományos **önéletrajz**;
- » újságcikk, **hír**, tudósítás, riport, interjú;
- » **reklám**, **hirdetés**, tájékoztató;
- » **időjárás-jelentés**, **időjárás-előrejelzés**;
- » **útbaigazítás**, prospektus, (idegenforgalmi) ismertető, szórólap;
- » **menetrend**, műsorlap, plakát;
- » **étlap**, **recept**;
- » egyszerű használati utasítás;
- » internetes bejegyzés, ímél, blog, komment, csetelés;
- » **megtalálja a releváns részleteket a fent említett szövegtípusokban**;
- » megérti a véleménykifejtést, az ok-okozati kapcsolatot a fent említett szövegtípusokban, és eldönti, mikor tartalmaz a szöveg tényszerű információkat, és mikor próbálja meggyőzni az olvasót valamiről;
- » megérti a feliratokat a nyilvános helyeken és a hosszabb, összetett utasításokat;
- » megérti az érdeklődési körébe tartozó szövegeket;
- » művészi szövegeket olvas: olyan **verseket**, **novellákat**, kisregények és regények részleteit, amelyek története könnyen követhető, nyelvezete pedig nem túl elvont;
- » ismerkedik hosszabb és nyelvilag összetettebb művészi szövegekkel, és fejleszti azok értelmezésének képességét.

FOGALMAK

- jellemzés ◦ leírás ◦ magánlevél ◦ hivatalos levél ◦ képeslap ◦ beszámoló ◦ napló ◦ meghívó ◦ igazolás
- értesítés ◦ bizonylat ◦ meghatalmazás ◦ kérvény ◦ önéletrajz ◦ hír ◦ tudósítás ◦ riport ◦ interjú
- beszélgetés ◦ reklám ◦ hirdetés ◦ ismertető ◦ idegenforgalmi tájékoztató ◦ időjárás-jelentés
- útbaigazítás ◦ prospektus ◦ szórólap ◦ menetrend ◦ műsorlap ◦ plakát ◦ étlap ◦ internetes bejegyzés
- ímél ◦ blog ◦ komment ◦ csetelés ◦ szépirodalmi szöveg ◦ vers ◦ novella ◦ kisregény ◦ regény

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

Az olvasásértés fejlesztése fokozatosan történik, és különböző tanítási módszerekkel és munkaformákkal érhető el. Kezdetben rövidebb szövegek feldolgozásával ösztönözzük a diákokat az olvasásra, egyszerűbb, a mindennapi tevékenységekre vonatkozó szövegek választásával. Később kissé nagyobb kihívást jelentő szövegeket adunk, amelyek nehezebb szóincset és nyelvtani szerkezeteket tartalmaznak.

A tanár a tárgyalási témakörökben keres könnyen értelmezhető, jól megszerkesztett szövegeket, ha kell, kicsit módosíthatja azokat. Fontos, hogy tartalmilag, képileg a diákok mindennapi életéhez közel álló szövegeket is adjunk feldolgozásra. A különböző szövegtípusok jellemzőit is tárgyaljuk meg, illetve a szövegválasztásnál ügyeljünk arra, hogy a szövegértés során már előkészítjük a szövegalkotást is.

A diák különböző szövegeket olvas és értelmez: jellemzés, leírás, magán- és rövidebb, a szakmáját érintő hivatalos levél, **képeslap**, beszámoló, napló; **meghívó**, **értesítés**, **meghatalmazás**; **kérvény**, **Europass** és hagyományos **önéletrajz**; újságcikk, **hír**, interjú, beszélgetés, **reklám**, **hirdetés**; ismertető (idegenforgalmi), tájékoztató; **időjárás-jelentés**, **időjárás-előrejelzés**; **útbaigazítás**, prospektus, szórólap, **menetrend**, **műsorlap**, plakát, **étlap**, **recept**, internetes bejegyzés, ímé, blog, komment, *csetelés*. Valamint megérti az összetett utasításokat, beleértve a **figyelmeztetéseket** és a használati utasításokat, **megérti a feliratokat és az utasításokat a nyilvános helyeken**.

Lehetséges feladatok a tanórán:

- » válasz rövid kérdésekre,
- » kulcsinformációk, fő gondolatok (jegyzetelés, ábra készítése),
- » a tartalom kitalálása a cím vagy néhány kulcsinformáció alapján,
- » ismeretlen kifejezések, kérdések leírása,
- » feleletválasztós feladatok,
- » igaz-hamis feladatok,
- » párosítós feladatok,
- » sorbarendezés,
- » kulcsmondatok, címszavak keresése,
- » szöveg- vagy mondatkiegészítés,
- » a látottak és a mondottak rövid összefoglalása,
- » a beszélő érzelmeinek azonosítása stb.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor.

A tudás ellenőrzése során mérhető:

- » a fő gondolatok és pontok megértése,
- » a téma, a szöveg mondanivalója lényegének azonosítása,
- » az általános információk és konkrét részletek megértése,

- » az események sorrendjének felismerése,
- » a szövegtípus felismerése stb.

OLVASOTT SZÖVEG ÉRTÉSE - A2

CÉLOK

A diák:

K: azonosítsa az olvasott szöveg témáját;

K: globálisan értse meg a rövid, egyszerű nyelvezetű szövegeket, a megértéshez az írott szöveg minden mondatát külön-külön olvassa el;

K: találja meg a konkrét információkat egyszerű, hétköznapi szövegekben;

K: próbáljon meg következtetni egy ismeretlen szó, kifejezés jelentésére, amely hasonló az általa beszélt nyelvben használt szóhoz, kifejezéshez;

K: legyen tisztában a nyelvek közötti hasonlóságokkal és különbségekkel;

KC (1.1.3.1)

K: a szövegben elfoglalt helyükből (pl. egy levél elején vagy végén) törekedjen következtetni ismeretlen kifejezések jelentésére és funkciójára;

K: a szövegek formázása és tipográfiai jellemzői alapján képes legyen azonosítani egyes szövegtípusokat (pl.: hírek, reklám, cikk, tankönyv, cset vagy fórum);

K: ismerje fel saját segítség iránti igényét, és törekedjen elsajátítani segítségkeresési stratégiákat.

KC (3.3.5.2)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» azonosítja az olvasott szöveg témáját;

» megérti a következő szövegtípusokat, ha azok nyelvezete egyszerű:

» személyek bemutatását, egyszerű jellemzését;

» a rövid és egyszerű **magánleveleket**;

» a nagyon egyszerű hivatalos leveleket és íméleket;

» **meghívókat, képeslapokat**, reklámokat;

» piktogramokkal ellátott **időjárás-előrejelzést**, egyszerű használati utasítást;

» az egyszerű internetes bejegyzéseket (**foglalást, visszaigazolást**, internetes vásárlást);

» az **útbaigazításokat**;

- » utasításokat, biztonsági figyelmeztetéseket és hirdetményeket nyilvános helyeken (pl. utcákon, éttermekben vagy **pályaudvarokon**), ha azok megértését piktogram is segíti;
- » **egyszerű receptet**, ha a fontos lépések illusztrálva vannak;
- » az érdeklődési körébe tartozó témákról szóló rövid hírek főbb pontjait (pl. sport, hírességek);
- » a rövid leírást vagy beszámolót;
- » **megtalálja a konkrét információkat egyszerű, hétköznapi szövegekben**, pl. hirdetésekben, szórólapokon, **étlapokon**, műsorlapon és **menetrendekben**;
- » elolvas egyszerűbb nyelvezetű verseket, részleteket epikai művekből.

FOGALMAK

- hír ◦ beszámoló ◦ felirat ◦ elbeszélés ◦ szépirodalmi szöveg ◦ szövegtípus ◦ magánlevél ◦ hivatalos levél
- ímél ◦ meghívó ◦ képeslap ◦ reklám ◦ időjárás-előrejelzés ◦ utasítás ◦ internetes bejegyzés ◦ leírás
- hirdetés ◦ szórólap ◦ étlap ◦ műsorlap ◦ menetrend ◦ útbaigazítás ◦ figyelmeztetés ◦ hirdetmény
- piktogram ◦ használati utasítás ◦ recept ◦ tulajdonnév ◦ vers ◦ novella

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

Az olvasásértés fejlesztése fokozatosan történik, és különböző tanítási módszerekkel és munkaformákkal érhető el. Rövidebb, pl. **személyekkel, családdal, vásárlással**, étkezéssel, **időjárással**, közvetlen környezetével, mindennapi tevékenységeivel, szabadidővel, ünnepekkel, forgalommal és utazással kapcsolatos szövegeket dolgoz fel a diák, egyszerűbb, a mindennapi tevékenységekre vonatkozó szövegek választásával ösztönözzük az olvasásra.

A diák különböző szövegtípusokat olvas: személyek bemutatását és jellemzését, rövid és egyszerű **magánleveleket**, íméleket, **meghívót, képeslapot**, reklámokat, illusztrált receptet és étlapot, piktogramokkal ellátott **időjárás-előrejelzést**, egyszerű használati utasítást, egyszerű internetes tartalmakat (foglалás, visszaigazolás, internetes vásárlás), az érdeklődési körébe tartozó témákról szóló rövid hírek főbb pontjait, rövid leírást vagy beszámolót.

A diák információkat keres a hirdetésekben, szórólapokon, **étlapokon**, műsorlapon és **menetrendekben**. Megérti nyilvános helyeken, pl. utcákon, éttermekben vagy **pályaudvarokon** a legfontosabb utasításokat, ha azokat piktogram is segíti. A tartalom azonosításakor meg tudja keresni a **számokat, dátumokat**, helyeket, tulajdonneveket stb.

Lehetséges feladatok a tanórán:

- » rövid válasz rövid kérdésekre,
- » a tartalom kitalálása a cím vagy néhány kulcsinformáció alapján,
- » ismeretlen kifejezések, kérdések leírása,

- » feleletválasztós feladatok,
- » igaz-hamis feladatok,
- » párosítós feladatok,
- » sorbarendezés,
- » rajzolás, vázlat készítése utasítás szerint,
- » kulcsmondatok, címszavak keresése stb.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor.

A tudás ellenőrzése során mérhető:

- » a fő gondolatok és pontok megértése,
- » a téma, a szöveg mondanivalója lényegének azonosítása,
- » az általános információk és konkrét részletek megértése,
- » az események sorrendjének felismerése,
- » a szövegtípus felismerése stb.

SZÖVEGALKOTÁS

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A magyar nyelv mint második nyelv tanításának/tanulásának egyik legfontosabb célja, hogy a megtanult nyelvi formákat a diák szándékai, gondolatai és érzelmei kifejezésére a valódi élethelyzetekben alkalmazni tudja. Az alkotó tevékenységek nagy társadalmi értékkel bírnak, és fontosak az élet tudományos és szakmai területein is. A szövegalkotás a beszélt és az írásbeli tevékenységeket foglalja magába. A formális szövegalkotás képessége a tanulás és a tapasztalat eredménye, de hozzátartozik a műfajok, valamint a formát és a nyelvi készséget érintő kulturális szokások ismerete is. A szövegalkotási stratégiák segítenek a kifejezés minőségének javításában, és olyan eszközökkel támogatják a diákok mindennapjait, amelyeket más (idegen) nyelvek tanuláskor is felhasználhatnak.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A szövegalkotás során a diák elsajátítja a szóbeli és írásbeli szövegek megformálásához szükséges megfelelő, az Egységes Európai Referenciakeret által meghatározott B2, ill. A2 szintű szókinccset, mondatstruktúrákat, gyakorolja a megfelelő szó- és stílusválasztást, új kifejezéseket tanul és használ, miközben kulturált nyelvi magatartást tanúsít. Képes szóbeli és írásbeli szöveget alkotni saját magáról, a közvetlen, ill. tágabb környezetéről a megadott szövegtípusokban.

A magyar mint második nyelv tanításának célja a gimnáziumban, hogy a diák B2-es szinten funkcionális nyelvhasználóvá váljon, ne okozzon számára gondot, ha magyar nyelven kell megnyilatkoznia, tudatosuljon benne a muravidéki és a standard magyar nyelvváltozat használatának alkalomhoz és helyhez kötött meghatározottsága, illetve írásban törekedjen a standard nyelvváltozat használatára megfelelő helyesírással. A tanár épít a diák korábbi ismereteire, bővíti azokat, gazdagítja a diák nyelvi repertoárját minden nyelvi szinten, valamint valós beszédhelyzetek szimulálásával készíti fel a mindennapi nyelvhasználatra. A magyarórán más tantárgyakból, a diák mindennapi életéből és érdeklődési köréből merítünk, a tartalom a konkrét, számára ismerős témák felől halad az elvontabbak felé.

Az A2-es szinten a diák elsajátítja azokat az alapokat, amelyek lehetővé teszik egyszerű szövegek alkotását, főleg a szóbeli szövegalkotásra helyezve a hangsúlyt. Képessé válik rövid, egyszerű nyelvezetű beszélt vagy írott szöveget alkotni saját magáról, a közvetlen, ill. tágabb környezetéről a megadott szövegtípusokban. A magyar mint második nyelv tanításának célja a szövegalkotás témájára vonatkozóan ezen a szinten, hogy a diák ne tartson a magyar nyelven való megnyilatkozástól, nyitottá váljon a magyar nyelv és kultúra befogadására, illetve hogy felkészítsük az esetleges jövőbeni további magyartanulásra.

A szövegek választásakor ügyelni kell arra, hogy a magyartanár egyeztessen a szaktantárgyakat oktató tanárokkal, hiszen a kétnyelvű gimnáziumi oktatás során a többi órán is fejleszteni kell a diákok magyar nyelvű szókinccset, kifejezőkészségét.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A TÉMÁHOZ

A második (idegen) nyelvi kommunikáció nagyobbreszt megegyezik az anyanyelven folytatott kommunikáció elemeivel: célja a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése szóban és írásban a társadalmi és kulturális tevékenységek megfelelő keretein belül (oktatás, munka, családi élet, szabadidő), az egyén szükségleteinek megfelelően.

A szövegalkotás produktív tevékenység, beszéd- és írástevékenységet is jelent.

Mivel a nem anyanyelven való megnyilvánulás a diákok egy részének gondot okozhat, a tanárnak folyamatosan ösztönöznie és motiválnia kell őket, miközben hangsúlyozza: a nyelvtanulás természetes velejárója, hogy közléseikben hibákat követnek el. Rendkívül fontos, hogy a tanár ezeket csak a közlést követően javítsa, mégpedig úgy, hogy megismétli a helyes közlést. Az órán olyan légkört kell teremteni, amelyben a diákok szívesen megnyilatkoznak akkor is, ha hibásan vagy nem túl gazdag szókincssel beszélnek.

A tanárnak gondosan meg kell terveznie a munkáját, az eredményes megvalósításhoz pedig nagyon sok gyűjtőmunkára (megfelelő szövegek gyűjtésére, módosítására, adott esetben alkotására) lesz szüksége. A tanórán más tantárgyakból, a diákok mindennapi életéből és érdeklődési köréből meríthetünk.

Az órákon a leggyakoribb tevékenység a beszélgetés, párban, kisebb vagy a teljes csoportban. A párok és csoportok kiválasztásánál ügyeljünk arra, hogy egyszer homogén, másszor heterogén csoportokat alkossunk, elősegítve a tolerancia kialakulását, egymás elfogadását, a segítségnyújtást, illetve a nyelvi tudás alapján való differenciálást.

A szövegalkotáshoz megfelelő szövegértésre van szükség, ezért már a szövegértési feladatok során alakítjuk a szövegalkotási készségeket, illetve mintaszövegeket választunk, amelyek alapján könnyebben alkot a diák saját szöveget, valamint felismeri a megszerzett tudás új helyzetekben való aktív alkalmazásának lehetőségét ^{KC} (5.3.5.3).

A szövegalkotás minősége a tervezési, megvalósítási, helyettesítési, (ön)ellenőrzési és (ön)javítási stratégiák alkalmazásával fejleszthető. A tervezés magában foglalja annak átgondolását, miként fejezzük ki a mondanivalónkat, hogyan tervezzük meg, mit és milyen eszközökkel mondunk, figyelembe véve a címzett(ek)re gyakorolt hatást, míg a megvalósítás a tervezett beszéd- és írásbeli tevékenységek végrehajtását jelenti. A gesztikuláció is része a kommunikációnak, gyakran megjelenik a kifejezés segítésére, helyettesítésére. Az (ön)ellenőrzés és (ön)javítás a hibák spontán és tudatos felismerését jelenti.

Tudatosítsuk a diákokban, hogy emlékezzen a sokszor ismételt hibáira, és korigálja magát, kerülje a tükörfordítást, a legtöbb kommunikációs problémát törekedjen megoldani körülírással vagy a nehéz kifejezések elkerülésével, ismerje a szótárakat, online szótárakat és fordítóprogramokat, de legyen tisztában a digitális technológiák és használatuk környezeti hatásaival ^{KC} (4.4.4.1), valamint szövegalkotási tevékenységeihez etikusán használja a mesterséges intelligenciát.

SZÓBELI SZÖVEGALKOTÁS - B2

CÉLOK

A diák:

K: tudjon folyékonyan és érthetően beszélni a tárgyal, illetve a saját érdeklődési köréhez kapcsolódó témakörökben;

K: érzékelje és ismerje fel a saját megéléseit (érzések, érzelmek, gondolatok, értékek, szükségletek, vágyak) és saját viselkedését, ezeket képes legyen kifejezni;

KC (3.1.1.1)

K: azonosítsa és tudja kifejezni saját érdeklődési körét, tulajdonságait, erősségeit és gyengéit, ennek megfelelően tervezze meg rövid és hosszú távú (szellemi, fizikai, szociális és tanulási) céljait;

KC (3.1.3.1)

K: képes legyen elmesélni egy valós vagy kitalált történetet;

K: tudjon szóbeli bemutatókat alkotni;

K: tudja kifejezni a saját álláspontját, és amellet világosan tudjon érvelni, miközben erősítse a másik nézőpontja megértésének és magáévá tételének képességét;

KC (3.3.4.1)

K: tudja elmondani a tárgyal művészi szövegek tartalmát, és tudja bemutatni a szereplőket;

K: tudjon beszélni a tárgyal művészi szövegekről megadott szempontok alapján (É);

V: *kifejezően tudjon elmondani vagy felolvasni egy-egy verset.*

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» folyékonyan és érthetően tud beszélni a tárgyal, illetve a saját érdeklődési köréhez kapcsolódó témakörökben;

» be tudja mutatni **saját magát**, a **családját**, más embereket, a **lakókörülményeit**, az élőhelyét, a tanulmányait, helyeket (városokat, tájakat) és **helyiségeket**;

» **ki tudja fejezni** az érzéseit és érzelmeit, **szükségeit**, **képességeit**, a vágyait, kívánságait, az álmait, reményeit, **terveit**;

» tud **útbaigazítást** adni;

» **el tud mondani egy történetet**, valóságos vagy elképzelt eseményeket, egy film vagy könyv cselekményét;

» **előzetes felkészülés után tud szóbeli bemutatókat**, összefoglalót, beszámolót, kiselőadást **tartani**, az ezekkel kapcsolatos kérdésekre tud válaszolni;

- » szóban ki tudja fejezni a saját álláspontját, és amellet világosan érvel, az érveket logikai sorrendben kapcsolja össze;
- » tud a tárgyalt művészi szövegek tartalmáról beszélni, be tudja mutatni annak szereplőit;
- » tudja a művészi szöveg szereplőinek magatartását értékelni, kulturáltan képes vitázni az irodalmi mű által felvetett problémákról;
- » képes bemutatni saját értelmezését egy művészi szöveg kapcsán;
- » meg tudja fogalmazni a művészi szövegre adott érzelmi reakcióját;
- » kifejezően képes elmondani vagy felolvasni egy-egy verset vagy versrészletet.

FOGALMAK

- beszámoló ◦ kiselőadás ◦ vita ◦ bemutató ◦ útbaigazítás ◦ leírás ◦ mű ◦ regény ◦ novella ◦ vers
- beszéd ◦ művészi szöveg

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A szóbeli kifejezés során a diák összefüggő monológot alkot (elmeséli egy élményét, közben a leírásra és az elbeszélésre összpontosít, de kifejezheti álláspontját egy vitában, vagy megvédeheti azt), illetve közönség előtt beszél, vagy megszólítja a közönséget.

Az információmegosztás egyrészt monológot, másrészt egyszerű, irányított párbeszédet jelent: a diák képes önmagáról, a környezetéről, a számára fontos dolgokról beszélni, valamint kérdéseket tud megfogalmazni, illetve a mások által feltett kérdésekre válaszolni.

A szóbeli kifejezés fejlesztésére különböző tanulási módszerek és munkavégzési formák alkalmazhatók.

A beszédgyakorlatokat egyenként, párban vagy kórusban végeztetjük. A kórusban adott válaszok során segítjük a félénkebb diákokat, fontos ugyanakkor, hogy a tanár tisztában legyen azzal, kinek milyen nehézségei vannak, tehát az egyéni válaszadásnak is nagy szerepe van az órákon, így is szavatoljuk a differenciálás lehetőségét és az egyénre szabott tanulást.

A sikeres szóbeli szövegalkotáshoz vezető tevékenységek:

- » rövid írott szöveg, audiovizuális felvétel stb. alkalmazása, hogy a diák mintát kapjon a szövegalkotáshoz,
- » a szükséges szókincs felelevenítése,
- » az esetleges új szókincs előkészítése és magyarázata,
- » kutatás, adatgyűjtés, képi anyagok összegyűjtése, a megfelelő és hatékony eszközök kiválasztása,
- » vázlatkészítés, tervezés,
- » alkotás,

» begyakorlás.

A szövegalkotás gyakorlására lehetséges szövegtípusok: leírás, összegzés, magyarázat, jelentés, történetmesélés, szerepjáték, szimulációk, interjúk feldolgozása (hallgatás, olvasás, megtekintés), majd alkottatása stb.

Példák a szóbeli kommunikációs gyakorlatokra:

A **beszélgetés** lehet kötetlen vagy irányított. A kötetlen beszélgetést is meg kell tervezni, pl. a tanár a beszéd során feladatokat oszt ki, a gyakorlatra szánt időt meghatározza, versenyhelyzetet teremt. Az irányított beszélgetés során a tanár meghatározott nyelvi formák használatát várja el a diákoktól. Igen fontos a kérdésfeltevés gyakorlása is, hiszen ez a kommunikációban éppen olyan fontos, mint a válaszadás.

A **párbeszéd** a mindennapi szóbeli kommunikáció egyik legfontosabb eleme, ezért nagy hangsúlyt fektetünk a gyakorlására. A tanár mintadialógust ad (l. modellalapú nyelvoktatás – MagyarOK), majd annak egyes elemeit kicserélteti, végül kiterjeszti a dialógust, így a diák képes lesz segítség nélkül használni azt. Fontos, hogy funkcionális párbeszédet alkossunk és alkottassunk. A hagyományos társalgási témák mellett választhatunk szokatlan, esetleg abszurd szituációkat is, amelyek megmozgatják a diákok fantáziáját, és önkifejezésre készítetik őket.

Gyakoroltassuk a beszédhelyzethez való alkalmazkodást is (ki, kivel, hol, mikor beszél, milyen a felek közötti viszony, tegeződnek vagy önöznek/magázódnak...)!

A **szerepjátékban** a diák saját magát vagy egy képzelt személyt alakít egy kitalált helyzetben. Megtervezése legyen átgondolt és alapos, a tanári utasítások pedig egyértelműek és pontosak!

A kommunikáció központú nyelvtanulás során gyakran nyílik lehetőség **monologikus megnyilatkozásra**, tehát a diák önmagáról, elvárásairól, örömeiről és gondjairól nyilatkozhat, egyúttal megismeri a társait, és elmélyíti az embertársaival való együttérzési készségét.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor.

SZÓBELI SZÖVEGALKOTÁS - A2

CÉLOK

A diák:

K: egyszerű, de összefüggő mondatokban tudjon beszélni saját magáról és másokról, a terveiről, feladatairól, érzelmeiről, szükségleteiről, vágyairól;

K: tudjon útbaigazítást adni;

K: tudjon kérdéseket feltenni, és a neki feltett kérdésekre válaszolni;

K: képes legyen kifejezni a véleményét, ha előre megfogalmazhatja;

K: tudjon rövid, egyszerű beszédeket, prezentációt készíteni ismert témáról, ha előre felkészülhet;

K: nonverbális jelekkel segítse a kommunikációját;

V: tudjon válaszolni ismert témájú előadással kapcsolatos kérdésekre.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» egyszerű nyelvi szerkezetekkel tud beszélni **önmagáról**, a **családjáról**, a barátairól, az érdeklődési köréről, a **napi feladatairól**, a terveiről, érzelmeiről, **szükségleteiről**, vágyairól;

» egyszerűen be tud mutatni és jellemezni **embereket**, helyeket;

» tud **egyszerű útbaigazítást** adni;

» tud egyszerű kérdéseket feltenni (**Ki?**, **Mi?**, **Milyen?**, **Mit csinál?**, **Mit?**, **Hol?**, **Hová?**, **Honnan?**, **Mikor?** kérdőszavakkal), és tud válaszolni a neki feltett kérdésekre;

» egyszerű nyelvi eszközökkel **ki tudja fejezni a véleményét**;

» nagyon rövid beszédeket tud készíteni, kiszámítható, memorizált tartalommal;

» rövid **prezentációt** tud tartani ismert témáról előzetes gyakorlás után;

» *válaszolni tud az egyszerű nyelvezetű előadással kapcsolatos rövid kérdésekre.*

FOGALMAK

◦ bemutatkozás ◦ útbaigazítás ◦ prezentáció ◦ jellemzés

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A szóbeli kifejezés során a diák összefüggő monológot alkot (elmeséli egy élményét, eközben a leírásra és elbeszélésre összpontosít, de kifejezheti álláspontját egy vitában, vagy megvédheti azt), illetve közönség előtt beszél, vagy megszólítja a közönséget.

Az információmegosztás egyrészt monológot, másrészt egyszerű, irányított párbeszédet jelent: képes önmagáról, a környezetéről, a számára fontos dolgokról beszélni, valamint kérdéseket tud megfogalmazni, illetve a mások által feltett kérdésekre válaszolni.

A szóbeli kifejezés fejlesztésére különböző tanulási módszerek és munkavégzési formák alkalmazhatók.

A beszédgyakorlatok legelterjedtebb formája a kérdés–felelet. Fontos, hogy a kezdetekkor nem várjuk el a teljes mondatban való válaszolást, hogy rögzüljön a kérdőszó jelentése, illetve egy-egy mondatrész funkciója. Fokozatosan azonban arra szoktatjuk a diákot, hogy a tanult témakörökben már rövid összefüggő szöveget tudjon alkotni.

A beszédgyakorlatokat egyenként, párban vagy kórusban végeztetjük. A kórusban adott válaszok során segítjük a félénkebb diákokat, fontos ugyanakkor, hogy a tanár tisztában legyen azzal, kinek milyen nehézségei vannak, tehát az egyéni válaszádnak is nagy szerepe van az órákon, így is szavatoljuk a differenciálás lehetőségét és az egyénre szabott tanulást.

A sikeres szóbeli szövegalkotáshoz vezető tevékenységek:

- » rövid írott szöveg, audiovizuális felvétel stb. alkalmazása, hogy a diák mintát kapjon a szövegalkotáshoz,
- » a szükséges szókincs felelevenítése,
- » az esetleges új szókincs előkészítése és magyarázata,
- » kutatás, adatgyűjtés, képi anyagok összegyűjtése, a megfelelő és hatékony eszközök kiválasztása,
- » vázlatkészítés, tervezés,
- » alkotás,
- » begyakorlás.

A szövegalkotás gyakorlására lehetséges szövegtípusok: leírás, rövid történetmesélés, szerepjáték, szimulációk, nagyon rövid interjúk feldolgozása (hallgatás, olvasás, megtekintés), majd alkottatása stb.

Példák a szóbeli kommunikációs gyakorlatokra:

A **beszélgetés** lehet kötetlen vagy irányított. A kötetlen beszélgetést is meg kell tervezni, pl. a tanár a beszéd során feladatokat oszt ki, a gyakorlatra szánt időt meghatározza, versenyhelyzetet teremt. Az irányított beszélgetés során a tanár meghatározott nyelvi formák használatát várja el a diákoktól. Igen fontos a kérdésfeltevés gyakorlása is, hiszen ez a kommunikációban éppen olyan fontos, mint a válaszadás.

A **párbeszéd** a mindennapi szóbeli kommunikáció egyik legfontosabb eleme, ezért nagy hangsúlyt fektetünk a gyakorlására. A tanár mintadialógust ad (I. modellalapú nyelvoktatás – MagyarOK), majd annak egyes elemeit kicserélteti, végül kiterjeszti a dialógust, így a diák képes lesz segítség nélkül használni azt. Fontos, hogy funkcionális párbeszédeket alkossunk és alkottassunk. A hagyományos társalgási témák mellett választhatunk

szokatlan, esetleg abszurd szituációkat is, amelyek megmozgatják a diákok fantáziáját, és önkifejezésre készítetik őket.

Gyakoroltassuk a beszédhelyzethez való alkalmazkodást is (ki, kivel, hol, mikor beszél, milyen a felek közötti viszony, tegeződnek, magázódnak...)!

A **játék** különböző formái a diákok életkorának és érdeklődésének megfelelően végigkísérik őket az oktatási folyamatban.

A **szerepjátékban** a diák saját magát vagy egy képzelt személyt alakít egy kitalált helyzetben. Megtervezése legyen átgondolt és alapos, a tanári utasítások egyértelműek és pontosak!

A kommunikáció központú nyelvtanulás során gyakran nyílik lehetőség **monologikus megnyilatkozásra**, tehát hogy a diák önmagáról, elvárásairól, örömeiről és gondjairól nyilatkozhat, egyúttal megismeri a társait, és elmélyíti az embertársaival való együttérzési készségét.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor.

ÍRÁSBELI SZÖVEGALKOTÁS - B2

CÉLOK

A diák:

K: tudjon összefüggő írott szöveget alkotni a megadott szövegtípusokban a szövegszerkesztési, stílusra vonatkozó és helyesírási szabályok betartásával, miközben lelje örömét az alkotási folyamatban, és ismerje fel a megszerzett tudás új helyzetekben való aktív alkalmazásának lehetőségét;

KC (1.3.4.1 | 5.3.5.3)

K: fejlessze a különböző szövegtípusokban való kifejezőkészségét, miközben felismeri segítségkérési igényét, és online segítséget is használ;

KC (1.1.1.1 | 3.3.5.2)

K: ismerjen állandósult szókapcsolatokat, közmondásokat és szólásokat;

K: ismerje a magyar–szlovén, szlovén–magyar szótárakat, valamint az online szótárakat és használatukat;

K: etikusan használja a mesterséges intelligenciát;

K: képes legyen rövid audiovizuális anyagot alkotni, amelyben a digitális tartalmat képek, hanganyag, illusztrációk hozzáadásával gazdagítja;

KC (4.3.2.1)

V: *alkosson hosszabb esszé jellegű szöveget irodalmi alkotás alapján a szerkesztési és helyesírási szabályoknak megfelelően;*

K: legyen érdeklődő, kutassa az anyagokat és a művészi nyelveket, fejezze ki magát azok segítségével, fejlessze képzelőerejét, mélyítse el és bővítse ismereteit nem művészi területeken is;

K: emlékezzen a sokszor ismételt hibáira, és tudatosan korrigálja magát.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » összefüggő szöveget alkot a tárgyalt témakörökben a szövegszerkesztési, stílusra vonatkozó és helyesírási szabályok betartásával;
- » a tárgyalt témakörökhöz kapcsolódóan ismer állandósult szókapcsolatokat, közmondásokat és szólásokat;
- » megalkotja és megfelelően szerkeszti a következő szövegtípusokat:
 - » rövid filmismertető,
 - » beszámoló,
 - » személyek jellemzése,

- » **magánlevél,**
- » egyszerűbb hivatalos levél,
- » magán és hivatalos e-mail,
- » **meghívó,**
- » **üdvözlőlap,**
- » **Europass és kronologikus önéletrajz,**
- » kérelem,
- » rövid hír iskolai eseményekről,
- » interjú,
- » **reklám, hirdetés,** internetes bejegyzés,
- » rövid blog vagy vlog,
- » rövid audiovizuális anyag;
- » **megfelelően kitöltött űrlapot, adatlapot;**
- » ismeri a szövegszerkesztés alapvető szabályait, a szöveg makro- (bevezetés, tárgyalás, befejezés) és mikroszerkezetét (bekezdések);
- » tudatosan használja a szövegösszefüggés jelentésbeli (cím, téma, ismétlés...) és grammatikai elemeit (előre- és visszautalások...);
- » irodalmi művekhez kapcsolódó esszé szerű fogalmazást ír, amelyben képes kiemelni a lényeges elemeket, érvel, megindokolja érveit, és ellenérveket sorakoztat fel, az érveket logikai sorrendben kapcsolja össze, és kifejti a különböző lehetőségek előnyeit és hátrányait, tud több különböző forrásból származó adatokat és állításokat összekapcsolni, egymáshoz viszonyítani és értékelni;
- » ismeri és használja a szlovén–magyar, magyar–szlovén szótárakat;
- » ismeri és használja az online szótárakat (szinonima szótár, értelmező szótár, az aktuálisan legjobb online fordítóprogramok).

FOGALMAK

- beszámoló ◦ jellemzés ◦ magánlevél ◦ hivatalos levél ◦ meghívó ◦ üdvözlőlap ◦ Europass önéletrajz
- kronologikus életrajz ◦ kérvény ◦ kérelem ◦ interjú ◦ reklám ◦ hirdetés ◦ blog ◦ űrlap ◦ makroszerkezet
- mikroszerkezet ◦ téma-réma ◦ cím ◦ jelentésbeli kapcsolóelem ◦ grammatikai kapcsolóelem
- audiovizuális anyag ◦ mesterséges intelligencia ◦ online szótár ◦ digitális technológia ◦ e-mail
- szövegösszefüggés

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

Az íráskészséget fejlesztő gyakorlatok általában a szöveg előzőleg már elhangzott szóbeli tárgyalására alapoznak. A diákok először – a fokozatosság elvének megfelelően – rövidebb szövegeket alkotnak, majd egyre összetettebb írásokat készítenek.

Néhány lehetséges feladat az írásbeli szövegalkotáshoz:

- » jellemzés: tárgyakról, helyszínekről,
- » összegzés: hírekről, filmről vagy olvasmányról,
- » magyarázó feladatok: egy koncepcióról, gyakorlati problémákról,
- » történetleírás: képzeletbeli történet vagy saját élmény alapján,
- » témafelvetés és elemzés.

Az írásbeli készség fejlesztését szolgáló gyakorlatok néhány példája:

- » mondatalkotás: a diákokat rászoktatjuk a megfelelő szavak kiválasztására, a helyes nyelvhasználatra, a helyesírási szabályok betartására;
- » hiányos szöveg kiegészítése: a tanár hiányos szöveget közöl, a diákok kiegészítik a hiányzó adatokkal;
- » rövidebb leírások és tartalmak: általában szóbeli tevékenység (beszéd/meghallgatás/sűrített tartalom) előzi meg;
- » szövegalkotás megadott adatok/kifejezések felhasználásával (a kötőszók használata);
- » szöveg minta bemutatása, amely segítségével a diákok megismerkednek a szöveg (pl. életrajz) szerkezetével és tartalmával.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor.

ÍRÁSBELI SZÖVEGALKOTÁS - A2

CÉLOK

A diák:

K: egyszerű, de összefüggő szöveget tudjon írni a tárgyalt témakörökben;

K: ismerjen meg alapvető szövegtípusokat, ezáltal fejlessze kifejezőkészségét;

KC (1.1.1.1)

K: ismerje fel a megszerzett tudás új helyzetekben való aktív alkalmazásának lehetőségét;

KC (5.3.5.3)

K: ismerkedjen a szlovén–magyar, magyar–szlovén szótárakkal, az online szótárakkal és fordítóprogramokkal;

K: etikusan használja a mesterséges intelligenciát;

K: képes legyen rövid audiovizuális anyagot alkotni, amelyben a digitális tartalmat képek, hanganyag, illusztrációk hozzáadásával gazdagítja.

KC (4.3.2.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» a tárgyalt témakörökben egyszerű nyelvezetű, rövid szöveget tud alkotni (**önmagáról**, a **családjáról**, a barátairól, az érdeklődési köréről, a **napi feladatairól**, a terveiről, a képességeiről);

» megalkotja és megfelelően szerkeszti a következő szövegtípusokat:

» egyszerű jellemzés,

» naplóbejegyzés,

» egyszerű magánlevél,

» beszámoló a tevékenységeiről,

» meghívó, üdvözlőlap, képeslap,

» Europass önéletrajz;

» **személyes adataival egyszerű űrlapot tölt ki;**

» egyszerű nyelvi eszközökkel, de udvariasan közli a véleményét;

» **ismeri és használja a szlovén–magyar, magyar–szlovén szótárakat**, az online szótárakat és a fordítóprogramokat.

FOGALMAK

◦ levél ◦ beszámoló ◦ mesterséges intelligencia ◦ online szótár

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

Az íráskészséget fejlesztő gyakorlatok általában a szöveg előzőleg már elhangzott szóbeli tárgyalására alapoznak. A diákok először – a fokozatosság elvének megfelelően – rövidebb szövegeket alkotnak, majd egyre összetettebb írásokat készítenek.

Néhány lehetséges feladat az írásbeli szövegalkotáshoz:

- » rövid jellemzés: tárgyról, helyszínekről,
- » rövid történetleírás: képzeletbeli történet vagy saját élmény alapján.

Az írásbeli készség fejlesztését szolgáló gyakorlatok néhány példája:

- » mondatalkotás: a diákokat rászoktatjuk a megfelelő szavak kiválasztására, a helyes nyelvhasználatra, a helyesírási szabályok betartására;
- » hiányos szöveg kiegészítése: a tanár hiányos szöveget közöl, a diákok kiegészítik a hiányzó adatokkal;
- » rövidebb leírások és tartalmak: általában szóbeli tevékenység (beszéd/meghallgatás/sűrített tartalom) előzi meg;
- » szövegalkotás megadott adatok/kifejezések felhasználásával (a kötőszók használata);
- » szöveg minta bemutatása, amely segítségével a diákok megismerkednek a szöveg (pl. életrajz) szerkezetével és tartalmával.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor.

INTERAKCIÓ

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A beszélt, írásbeli vagy online interakció során két vagy több személy közösen hoz létre diskurzust. Az interakció a szövegértés és a szövegalkotás szintézise, de több annál, résztvevői információkat cserélnek, miközben folyamatos visszajelzéseket adnak és kapnak, a kommunikáció ehhez idomul. Legtermészetesebb színtere a beszélgetés, párbeszéd, amikor a kommunikációs folyamatokban résztvevő személyek cserélgetik az adó–vevő szerepét. A sikeres interakcióhoz elengedhetetlenek a stratégiák, figyelni kell a másik félre, hogy releváns közléseket adjunk; meg kell tanulni, mikor cserélhetők fel a szerepek (diskurzusjelölők) – amely az udvarias nyelvi viselkedés elengedhetetlen feltétele –, valamint fejleszteni kell az együttműködési készséget, illetve a további magyarázat kérésének megfogalmazását.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A diák szóbeli, írásbeli és online módon információkat cserél a beszélgetőtársával vagy beszélgetőtársaival (rövid párbeszéd, beszélgetések ismert témákról, telefonos beszélgetések vagy videóhívások), szolgáltatásokat és termékeket szerezhet be (internetes rendelés, vásárlás), valamint levelez másokkal (pl. ímélt, rövid üzenetet ír), egyszerű űrlapokat tölt ki magán- vagy hivatalos célokra.

Az interakciós készség fejlesztése során a digitális és a vállalkozói kompetenciát is fejlesztjük. Az online interakcióban a diák különböző digitális technológiák használatával kommunikál ^{KC} (4.2.1.1), miközben alkalmazkodik a kommunikációs elvárásokhoz és szabályokhoz, amelyek egy adott csoportban érvényesek ^{KC} (4.2.5.1). A vállalkozói kompetenciákat is fejlesztik, például a hatékony kommunikációt, a különböző egyénnel és csoportokkal való együttműködést ^{KC} (5.3.4.1).

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A TÉMÁHOZ

Az interakció során az üzenet érthetősége, tartalma és funkcionális megfelelősége előnyt élvez a nyelvtani helyességgel szemben, tehát a kommunikációs cél elérése a fontos. A sikeres interakció során ellenőrizni kell az üzenet helyes értelmezését, és ha szükséges, a beszélgetőpartnertől át- vagy újrafogalmazást kell kérni, ugyanakkor az érzelmi reakciókat is fel kell ismerni.

Az interakciós tevékenységek során a következő stratégiákat fejlesztjük: az ismétlés és átfogalmazás kérésének képességét, a beszélgetés követésének nonverbális és verbális jelzését, valamint a diák saját kívánságainak, erősségeinek és hiányosságainak felismerési képességét, illetve erősítjük benne a hitet, hogy pozitívan tudja befolyásolni az embereket és a helyzeteket. ^{KC} (5.2.1.1)

SZÓBELI INTERAKCIÓ - B2

CÉLOK

A diák:

K: részt tudjon venni mindennapi témákról szóló beszélgetésekben;

K: tudja kifejezni véleményét, miközben kulturált nyelvi magatartást tanúsít;

K: tudjon telefonbeszélgetést folytatni;

K: tudjon az okostelefon vagy valamely internetes alkalmazás segítségével kommunikálni;

K: tudja kifejezni érzelmeit;

K: meg tudja fogalmazni fenntartásait, és tudjon feltételeket szabni;

V: *tudjon hatékonyan és folyékonyan vezetni egy rövidebb, mindennapi témáról szóló interjút;*

K: a kommunikációs készségeit erőszakmentes kommunikációban fejlessze;

KC (1.1.5.1)

K: ismerje fel, mikor veheti át a társalgásban a beszélő szerepét;

K: működjön együtt különböző egyénnel és csoportokkal.

KC (5.3.4.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» aktívan részt tud venni a mindennapi témákról szóló hosszabb beszélgetésekben, akár a célnyelv használóival is;

» beszélgetésekben képes **visszakérdezni, helyeselni, tagadni**, fenntartani mások érdeklődését, aktívan figyelni;

» **ki tudja fejezni, ha nem ért valamit, hangosabb vagy lassúbb beszédre tudja kérni beszélgetőpartnerét;**

» tud telefonbeszélgetést folytatni egy ismerőisével a tárgyalta témakörökben;

» udvariasan tud az okostelefon vagy valamely internetes alkalmazás segítségével kommunikálni;

» egy vitában ki tudja fejezni fenntartását, és udvariasan képes kérni, hogy az álláspontját vegyék figyelembe;

» képes feltételeket szabni;

» tud hatékonyan és folyékonyan vezetni egy rövidebb, mindennapi témáról szóló interjút, spontán eltérve az előkészített kérdésektől, reagálva az érdekes válaszokra;

» ismeri a legfontosabb diskurzusjelölőket.

FOGALMAK

- kötetlen kommunikáció
- vita
- telefonbeszélgetés
- véleménykifejtés
- álláspont
- feltétel
- helyeslés
- tagadás
- visszakérdezés

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A diák a szóbeli interakciós készségét és az interakciós stratégiák használatát különböző, a tárgyalat témakörökben végzett beszédtevékenységek szimulációjával fejlesztheti. Minél több olyan autentikus helyzetben kell részt vennie (pl. párbeszéd szimulációja, rövid interjúk, szerepjátékok, beszélgetések), amelyeket a való életben is tapasztalhatnak. Olyan témákról beszéljünk, amelyek a diákok mindennapjainak részei. A diákokat a spontán és folyékony kommunikációra ösztönözzük!

A tanár különböző munkamódszereket alkalmaz (pl. páros munka, csoportmunka, frontális kommunikáció), ezzel lehetőséget adva arra, hogy a diákok különböző beszélgetőtársakkal gyakorolják az interakciót! A hangsúly a nyelv funkcionális használatán legyen!

A beszélgetések során tanítani kell a kulturált nyelvi magatartást, illetve azt, hogy milyen jelei vannak, ha átvehetjük a szót. Fontos hangsúlyozni, hogy az egyes kultúrák eltérhetnek egymástól a hangerő, a hanglejtés, a mimika és a gesztikuláció terén is, illetve nyelvi szokásokban, ugyanis ezzel megalapozzuk egymás elfogadását és tiszteletben tartását.

Az aktivitásoknak az egyszerűbbektől a bonyolultabbak felé kell haladniuk. A diákok a szóbeli interakciós tevékenységeket a mindennapi környezetben is alkalmazzák, például az órákon kívül, a nemzetiségileg vegyesen lakott területen, szakmai kirándulásokon, cserediák-programokban vagy nemzetközi projektekben.

A következő szimulációkat végezzük a tanórán:

- » **rendelés, vásárlás, fizetés** egy cukrászdában, fagyizóban, étteremben, boltban,
- » jövőbeli tervek megbeszélése, pl.: **mit csinálunk délután, jövő héten, a szünidőben,**
- » **telefonon vagy okoseszközön való kommunikáció a barátokkal**, pl. egyszerű hírek, információk cseréje, találkozók tervezése és szervezése.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

A diák tudását különböző témákban és szituációkban zajlott beszélgetések szimulációjával bizonyíthatja (pl. hobbi, utazás, filmek, sportesemények, orvosnál, boltban, recepción). Az ellenőrzés során a beszélgetőpartner lehet a tanár, az osztálytárs vagy egy elképzelt harmadik fél, akinek a megnyilatkozásait megadjuk. Az

utasítások a diák nyelvi szintjének megfelelőek legyenek, biztosítsuk a differenciációt, a tanár mindenkinek a saját nyelvi szintjének megfelelő feladatot adjon!

SZÓBELI INTERAKCIÓ - A2

CÉLOK

A diák:

K: képes legyen bekapcsolódni egyszerű párbeszédbe;

K: tudjon egyszerű kifejezőeszközökkel kommunikálni a mindennapi társalgások során;

K: képes legyen rövid telefonbeszélgetést lebonyolítani;

K: tudjon az okostelefon vagy valamely internetes alkalmazás segítségével egyszerű kommunikációt folytatni;

K: a kommunikációs készségeit erőszakmentes kommunikációban fejlessze.

KC (1.1.5.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» egyszerű kifejezőeszközökkel tud kommunikálni egyszerű és közvetlen információcserét igénylő szituációkban a tárgyalt témakörökben;

» részt vesz egyszerű társalgásban;

» **ki tudja fejezni, ha nem ért valamit, hangosabb vagy lassúbb beszédre tudja kérni beszélgetőpartnerét;**

» tud az okostelefon vagy egy internetes alkalmazás segítségével kommunikálni a barátaival, például egyszerű híreket cserélni, találkozót tervezni és szervezni.

FOGALMAK

◦ telefonbeszélgetés ◦ társalgás

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A diák a szóbeli interakciós készségét és az interakciós stratégiák használatát különböző, a tárgyalt témakörökben végzett beszédtevékenységek szimulációjával fejlesztheti. Minél több olyan autentikus helyzetben kell részt vennie (pl. párbeszéd szimulációja, rövid interjúk, szerepjátékok, beszélgetések), amelyeket a való életben is tapasztalhatnak. Olyan témákról beszéljünk, amelyek a diákok mindennapjainak részei. A diákokat a spontán és folyékony kommunikációra ösztönözzük!

A tanár különböző munkamódszereket alkalmaz (pl. páros munka, csoportmunka, frontális kommunikáció), ezzel lehetőséget adva arra, hogy a diákok különböző beszélgetőtársakkal gyakorolják az interakciót! A hangsúly a nyelv funkcionális használatán legyen!

A beszélgetések során tanítani kell a kulturált nyelvi magatartást, illetve azt, hogy milyen jelei vannak, ha átvehetjük a szót. Fontos hangsúlyozni, hogy az egyes kultúrák eltérhetnek egymástól a hangerő, a hanglejtés, a mimika és a gesztikuláció terén is, illetve nyelvi szokásokban, ugyanis ezzel megalapozzuk egymás elfogadását és tiszteletben tartását.

Az aktivitásoknak az egyszerűbbektől a bonyolultabbak felé kell haladniuk. A diákok a szóbeli interakciós tevékenységeket a mindennapi környezetben is alkalmazzák, például az órákon kívül, a nemzetiségileg vegyesen lakott területen, szakmai kirándulásokon, cserediák-programokban vagy nemzetközi projekteken.

A következő szimulációkat végezzük a tanórán: **rendelés, vásárlás, fizetés** egy cukrászdában, **fagyizóban, étteremben, boltban**.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

A diák a tudását különböző témákban és helyzetekben zajlott beszélgetések szimulációjával bizonyíthatja (pl. hobbi, utazás, orvosnál, boltban). Az ellenőrzés során a beszélgetőpartner lehet a tanár, az osztálytárs vagy egy elképzelt harmadik fél, akinek a megnyilatkozásait megadjuk. Az utasítás a diák nyelvi szintjének megfelelő legyen!

ÍRÁSBELI ÉS ONLINE INTERAKCIÓ - B2

CÉLOK

A diák:

K: tudjon magánlevélben, ímélben, internetes kommunikációs alkalmazások által írásban kapcsolatot tartani másokkal;

K: képes legyen részt venni online információcserékben, a digitális technológiák és hálózatok használata során igyekezzék az adott csoportban érvényes viselkedési normáknak megfelelni;

KC (4.2.5.1)

K: írásban képes legyen felvilágosítást vagy további információt kérni;

K: képes legyen online űrlapot kitölteni, digitális környezetben óvja meg személyes és mások adatait, azonosítsa a megbízható digitális szolgáltatásokat;

KC (4.4.2.1)

K: törekedjen interaktív anyagokat használni;

K: legyen tisztában a nyelvek közötti hasonlóságokkal és különbségekkel, és erre figyeljen oda az idegen nyelvű anyagok, a fordítóprogramok, az automatikusan lefordított weboldalak stb. használatakor is;

KC (1.1.3.1)

K: fogja fel, hogy a különböző nyelveket hasonló módon írhatjuk le; ezért a tanítási órákon szerzett ismereteket alkalmazza az idegennyelv-oktatásban, és fordítva: legyen képes összehasonlítani a tanult nyelveket, és azonosítani a köztük lévő hasonlóságokat és különbségeket.

KC (1.1.3.2)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» **tud** magánlevélben, ímélben, internetes kommunikációs alkalmazások által kapcsolatot tartani, érdeklődő kérdéseket tesz fel, és válaszol a kommunikációs partnerrel közös témákra;

» írásban felvilágosítást vagy további információt kér;

» online információcserékben vesz részt;

» megérti a témával kapcsolatos korábbi internetes hozzászólásokat, és válaszában a kulturált, erőszakmentes kommunikációt alkalmazza;

» tud virtuális üdvözlőlapot küldeni;

» online űrlapot vagy kérdőívet tölt ki a személyes adatai megadásával, a feltételek elfogadásának megerősítésével, további szolgáltatások elutasításával stb.;

» interaktív anyagokat használ.

FOGALMAK

◦ online információcsere ◦ virtuális üdvözlőlapon ◦ űrlap ◦ kérdőív ◦ kommunikációs szándék ◦ erőszakmentes kommunikáció ◦ ímél ◦ személyes adatok ◦ alkalmazás/applikáció

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

Az írásbeli interakció lehet személyes (pl. magánlevelek, üzenetek, csetek) és nyilvános (pl. hivatalos levelek, üzenetek, értesítések, internetes hozzászólások). Mivel a nyilvános nyelvhasználat speciális szókinccset feltételez, a tanár segítségképp mintát ad, ezek által mutatja be a formai és stílusbeli követelményeket. Az ilyen jellegű feladatokba értelemszerűen be kell építeni a kulturális sajátosságokat. A szövegek megalkotásakor a diák használhat szótárt vagy más, megbízható online forrást is.

A következő feladatokat adjuk a tanórán:

- » ímélben, internetes kommunikációs alkalmazások általi kapcsolattartás szimulálása,
- » **érdeklődő kérdések feltevése, válasz a feltett kérdésekre,**
- » **virtuális üdvözlőlapon küldése,**
- » közös program, buli, kirándulás megszervezése.

Ezeket a tevékenységeket ellenőrizhetjük oly módon is, hogy az egyes céloknak megfelelően megengedjük az órán az okoseszközök használatát, vagy kérjük a megnyilatkozások leírását. Fontos kitérni a digitális világ veszélyeire, a személyes adatok megóvására a digitális térben.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

A tanár folyamatos visszajelzést ad a diáknak, ezzel ösztönzi a javításra és az önállóságra. A tanárnak hangsúlyoznia kell a kommunikációs cél elérésének fontosságát, amelyet a tartalom, a koherencia, a pontos megfogalmazás és a helyesen megválasztott kifejezőkészlet segít.

ÍRÁSBELI ÉS ONLINE INTERAKCIÓ - A2

CÉLOK

A diák:

K: tudjon magánlevélben, ímélben, internetes kommunikációs alkalmazások által egyszerű nyelven kapcsolatot tartani másokkal;

K: tudjon részt venni egyszerű online információcserében, a digitális technológiák és hálózatok használata során igyekezzék az adott csoportban érvényes viselkedési normáknak megfelelni;

KC (4.2.5.1)

K: képes legyen egyszerű online űrlapot kitölteni a személyes adatai megadásával, digitális környezetben óvja meg személyes és mások adatait, azonosítsa a megbízható digitális szolgáltatásokat.

KC (4.4.2.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » tud magánlevélben, ímélben, **internetes kommunikációs alkalmazások** által kapcsolatot tartani, **egyszerű, érdeklődő kérdéseket tud feltenni**, és nagyon egyszerűen válaszol a kommunikációs partnerrel közös témákra;
- » egyszerű online információcserékben (pl. egy egyszerű üzenet írása, hírek megosztása, találkozó megszervezése, ill. megerősítése) vesz részt;
- » online űrlapot tölt ki a személyes adatai megadásával, a feltételek elfogadásának megerősítésével, további szolgáltatások elutasításával stb.;
- » interaktív anyagokat használ.

FOGALMAK

◦ online információcsere ◦ virtuális üdvözlőlap ◦ űrlap ◦ kérdőív ◦ alkalmazás/applikáció

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

Az írásbeli interakció lehet személyes (pl. üzenetek, csetek) és nyilvános (pl. üzenetek, internetes hozzászólások). Mivel a nyilvános nyelvhasználat speciális szókinccset feltételez, a tanár segítségképp mintát ad, ezek által mutatja be a formai és stílusbeli követelményeket. Az ilyen jellegű feladatokba értelemszerűen be kell építeni a kulturális sajátosságokat. A szövegek megalkotásakor a diák használjon szótárt vagy más, megbízható online forrást.

A fentieknek megfelelően a diákot ösztönözzük arra, hogy tudjon internetes kommunikációs alkalmazások által kapcsolatot tartani, érdeklődő kérdéseket feltenni, és válaszoljon a neki feltett kérdésekre, írjon virtuális üdvözlőlapot születésnapra, házasságkötésre.

Ezeket a tevékenységeket ellenőrizhetjük oly módon is, hogy az egyes céloknak megfelelően megengedjük az órán az okoseszközök használatát, vagy kérjük a megnyilatkozások leírását. Fontos kitérni a digitális világ veszélyeire, a személyes adatok megóvására is, akár a diák anyanyelvén is elmagyarázva ezek jelentőségét.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

A tanár a tanév elején a diákokkal ismerteti az értékelés formáit, módjait és kritériumait. Ezen a szinten ellenőrzésre ajánljuk az egyszerű üzenetek és levelek, ímélek írását, valamint űrlapok kitöltését.

KÖZVETÍTÉS

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A közvetítés téma két nagyobb egységet foglal magában, egyrészt a szövegek közvetítését, illetve az emberi kommunikációhoz elengedhetetlen udvarias nyelvi repertoárt, másrészt az egymás elfogadásához szükséges ismereteket. A közvetítés során a diáknak magyar nyelvű szöveget kell összefoglalnia szlovénul vagy szlovén nyelvű szöveget magyarul, illetve a szövegben található lényeges információkat kell kikeresnie és a másik nyelven közvetítenie. Mivel a diákok mindennapi életében nagy jelentőséggel bírnak az idegen nyelvek is, javasolt, hogy más idegen nyelven befogadott szöveg vagy audiovizuális anyag magyar nyelven történő összefoglalása is szerepeljen a tanórán.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A közvetítés alapvetően nehéz nyelvi tevékenység, azonban természetes folyamatról van szó, hiszen különösen a kétnyelvű (ill. többnyelvű) környezetben a diák természetesnek éli meg, hogy valaki nem vagy nem jól beszél, érti a másik nyelvet, így segítségre szorul. A közvetítő ezért pozitív szerep, és rendkívüli módon növeli a diák önbizalmát, ha képes a társának vagy egy felnőttnek is segíteni azzal, ha átad egy számára érthető információt a másik félnek. B2-es szinten egyféle összefoglalást, adatok felfogását és szintetizálását, viszonylag egyszerűbb, nem absztrakt nyelvezetű szövegek fordítását kapja feladatként, amely taxonómiai magasságú, de a nyelvtanulás alapvető része. A2-es szinten rövid, egyszerű nyelvezetű szövegek összefoglalása, lényeges adatainak közvetítése a feladat. A nyelvi tudatosság fejlesztése is cél, bár a magyar és a szlovén nyelv tipológiájában eltérő, szókincsében azonban vannak kapcsolatok, a szavak írásának eltérését ugyanakkor tudatosítani kell.

A mindennapokban elengedhetetlen az udvarias viselkedés és nyelvi megnyilatkozás, ennek tudatosítása a magyarórán, illetve a megfelelő nyelvi repertoár elsajátítása záloga annak, hogy a diák felnőtt munkavállalóként megállja a helyét a társadalomban. Egymás kultúrájának megismerése pedig hozzájárul a békés együttéléshez a nemzetiségileg vegyesen lakott területen, illetve a kétnyelvű középiskola mindennapjaiban.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A TÉMÁHOZ

A nemzetiségileg vegyesen lakott területen a mindennapi életben is folyamatosan megvalósul a közvetítés. A természetes és funkcionális kétnyelvűségben a két nyelv közötti kódváltás és átjárhatóság természetes, ennek tudatossá tétele és fejlesztése történik a B2-es szinten. A kétnyelvű középiskolába járó diák is természetesnek éli meg az ilyenfajta többnyelvű közeget, amennyiben minden órán következetesen betartják a két nyelv kiegyensúlyozott használatát, valamint azokon kívül is, pl a szünetben, az iskolai rendezvényeken stb.

Az A2-es szinten egyszerű kétnyelvű plakátok, hirdetések olvasását, megfigyelését, megértését adjuk feladatképp.

A B2-es szinten már bonyolultabb nyelvi műveletekre ösztönözzük a diákot, hallott és olvasott különböző szövegtípusok közvetítésére, esetleges fordítására. Az információk kikeresése nem folyamatos szövegből sokszor nehezebb feladat a diákoknak, mint a folyamatosból, hiszen az órákon ez utóbbit gyakoroltatjuk a legtöbbször, a való életben azonban a nem folyamatos szövegek befogadása a gyakoribb. A közvetítés során a magyar szöveg adatainak szlovén nyelvű visszaadása könnyebb, de fokozatosan bevezetjük a szlovén szöveg egyszerű adatainak közvetítését magyar nyelven.

A többnyelvűség és a multikulturalitás tárgyalása során a magyar nemzeti ünnepek, így a magyar történelem meghatározó fordulópontjait dolgozzuk fel, valamint a magyarországi nagyvárosokkal, szokásokkal, hagyományokkal, ételekkel ismerkedik meg a diák, ezen kívül a muravidéki nevezetességekkel, értékekkel. Érdemes tudatosítani azt is, hol élnek magyarok a Kárpát-medencében, milyen jogaik, iskoláztatási lehetőségeik vannak az adott országokban. Ajánljuk a Szomszédos népek és kultúrák című szlovén–magyar kétnyelvű anyagot, amely a Tanárok e-kompetenciáinak fejlesztése a kétnyelvű oktatásban című projekt keretében készült.

KÖZVETÍTÉS - B2

CÉLOK

A diák:

K: képes legyen szlovén vagy más nyelvű, nem művészi szövegek tartalmát összefoglalni, lényeges adatait közvetíteni, a szövegekhez való viszonyát kifejezni magyar nyelven;

V: képes legyen szlovén vagy más nyelvű művészi szövegek tartalmát összefoglalni, lényeges adatait közvetíteni, a szövegekhez való viszonyát kifejezni magyar nyelven;

V: képes legyen egy szlovén előadás lényeges pontjait közvetíteni magyar nyelven és fordítva;

K: képes legyen összefoglalni szlovén vagy más nyelvű audiovizuális anyagok tartalmát magyar nyelven és fordítva;

V: képes legyen mindennapi, nem túl hosszú, a tárgyalt témakörök magyar nyelvű szövegeinek szlovénra fordítására, ha szótárt használhat;

V: törekedjen egyszerűbb, rövid szlovén nyelvű szövegek magyarra fordítására;

V: törekedjen magyar nyelvű előadás során jegyzetelni magyar vagy szlovén nyelven;

K: képes legyen verbálisan elősegíteni a csoportmunkát, miközben tudatosítsa saját észlelését és viselkedését a másokkal való kapcsolatokban;

KC (3.3.1.1)

K: képes legyen a szövegben ismétlődő információkat azonosítani, azokat más sorrendben és egyszerűbben elmondani;

K: képes legyen mások gondolatait szintetizálni és összefüggő gondolatmenetké kapcsolni;

K: az iskolai szituációs játékok során az esetleges vitás kérdéseket konstruktív módon oldja meg, szükség esetén kössön kompromisszumot;

KC (5.3.4.2)

K: képes legyen a közös kommunikációt elősegíteni azáltal, hogy ismeri és felismeri a sokféleséget mind a közvetlen (osztály, társak, család), mind a tágabb (iskola, helyi közösség, társadalom) környezetében;

KC (3.3.1.2)

K: képes legyen a jelenlévők magyarul elhangzó személyes kívánságait és szükségleteit, igényeit szlovénul közvetíteni és fordítva;

K: képes legyen verbálisan kifejezni együttérzését.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » szlovén vagy más nyelvű nem művészi szöveg tartalmát összefoglalja magyar nyelven a következő szövegtípusokban: rövid filmismertető, **magánlevél, meghívó, üdvözlőlap**, rövid hír iskolai eseményekről, rövid interjú, **reklám, hirdetés**, internetes bejegyzés, rövid blog vagy vlog, rövid audiovizuális anyag;
- » *képes szlovén vagy más nyelvű művészi szövegek tartalmát összefoglalni, lényeges adatait közvetíteni, a szövegekhez való viszonyát kifejezni magyar nyelven;*
- » *képes egy szlovén előadás lényeges pontjait, diagramjait, ábráit, táblázatait közvetíteni magyar nyelven és fordítva;*
- » össze tudja foglalni szlovén vagy más nyelvű audiovizuális anyagok tartalmát magyar nyelven és fordítva;
- » *a tárgyalt témakörök mindennapi, nem túl hosszú magyar nyelvű szövegeit szlovénra fordítja, ha szótárt használhat;*
- » *egyszerűbb, rövid szlovén nyelvű szövegeket magyarra fordít, a szlovén nyelvre jellemző szórend, tökörfordítások előfordulhatnak, de a mondanivaló érthető, az adatok pontosak;*
- » *törekszik magyar nyelvű előadás során jegyzetelni magyar vagy szlovén nyelven;*
- » **az adott szöveget újrafogalmazza úgy, hogy annak legfontosabb tartalmát kiemeli, az ismert részeket kihagyja;**
- » kulturáltan beszélget az eltérő nézetekről és nézőpontokról, valamint összefoglalja a szemben álló felek álláspontját;
- » **kérdéseket tesz fel a csoportmunka megszervezésével kapcsolatban**, új utasításokat ad, **megoldást** vagy kompromisszumot **javasol** a csoportmunka során;

- » mások gondolatait szintetizálja, és összefüggő gondolatmenetké kapcsolja;
- » összefoglalja a szemben álló felek álláspontját, kiemelve a közös pontokat, és jelezve a konszenzus útjában álló akadályokat;
- » a jelenlévők magyarul elhangzó személyes kívánságait és szükségleteit, igényeit szlovénul közvetíti és fordítva;
- » **kifejezi együttérzését.**

FOGALMAK

- előadás ◦ nézet ◦ vélemény ◦ kompromisszum ◦ együttérzés ◦ kívánság ◦ igény ◦ ismétlés
- összefoglalás

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A közvetítés során a magyar és szlovén nyelv közötti átjárást gyakoroltatjuk, de más, a diák által beszélt, értett, ismert nyelven – angol, német, horvát, szerb, bosnyák, albán, roma... – íródott szövegek is felhasználhatók a tanórán. Házi feladatnak adható, hogy a diák által beszélt nyelvek mindegyikén keressen reklámokat, szórólapokat, egyéb beszélt, audiovizuális vagy írott szöveget, anyagot.

A nemzetiségileg vegyesen lakott területen célszerű magyar–szlovén kétnyelvű plakátokat, szórólapokat, étlapokat tanulmányozni, összevetni. Óvatosan kezeljük az úrlapokat, mert ezek fordítása sokszor hibás, nem megfelelő! Differenciálhatunk oly módon is, hogy a jobb képességű diákoknak pl. egy egyszerű magyar nyelvű plakát vagy étlap szlovénra fordítását adjuk feladatként, míg alacsonyabb nyelvtudással rendelkezőknek a magyar és a szlovén rész összehasonlítását.

Egy-egy üzenetnek nem csupán a verbális, tartalmi részét kell közvetíteni, de fontos az érzelmek, szükségletek, kívánságok felismerése, és mások számára dekódolhatóvá tétele is. A mindennapi életben, a munka világában is megkerülhetetlen a közös cél eléréséhez az együtt gondolkodás és munkálkodás, így a közös feladatvégzés. Ehhez is nyelvi repertoárt kell biztosítanunk a diák számára. Tehetjük ezt egyszerűbb segítségkérés, valamilyen konkrét feladat elvégzésének szimulálásával – pl. közös készülés egy ünnepre, kirándulás megtervezése –, hogyan lehet egyszerűen, de nyelvileg udvariasan ösztönözni a másikat, kifejezni saját véleményünket, és meghallgatni a másikat, hogy közös megoldást találjunk.

A diák a következő szövegtípusokkal foglalkozik: rövid filmismertető, beszámoló, **jellemzés, magánlevél**, egyszerűbb hivatalos levél, **meghívó, üdvözlőlap, Europass és kronologikus önéletrajz**, rövid hír iskolai eseményekről, interjú, **reklám, hirdetés**, internetes bejegyzés, rövid blog vagy vlog, rövid audiovizuális anyag.

Amikor a diák egyszerűbb, rövid szlovén nyelvű szövegeket fordít magyarra, a szlovén nyelvre jellemző szórendet, tükröfordításokat használ, ezekre hívjuk fel a figyelmét, ugyanakkor várjuk el, hogy a mondanivaló lényege és az adatok pontos közvetítésére legyen képes.

B2-es szinten a diák közvetítési stratégiáit is fejlesztjük. A következő gyakorlatokat adhatjuk:

- » egy új fogalom vagy folyamat elmagyarázása, illetve egy összetett folyamat érthetőbbé tétele azáltal, hogy kisebb lépések sorozatára bontja,
- » **a szöveg legfontosabb tartalmának összegzése, az ismert részek kihagyása,**
- » a szöveg különböző részeiben előforduló összefüggő vagy ismétlődő információk azonosítása, azok más sorrendben és egyszerűbben való elmondása, hogy a fő mondanivaló világosabbá váljon.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor.

KÖZVETÍTÉS - A2

CÉLOK

A diák:

K: törekedjen a magyar nyelvű hallott és olvasott szöveget összefoglalni szlovén nyelven;

K: törekedjen a magyar nyelvű hallott és olvasott szöveg lényeges részeit kiemelni, és azokat szlovénul közvetíteni;

K: képes legyen a jelenlévők magyarul kifejezett alapvető szükségleteit, kívánságait közvetíteni szlovén nyelven;

V: képes legyen szlovénra fordítani a rövid, egyszerű, hétköznapi, ismerős témájú magyar nyelvű, hallott vagy olvasott szöveget;

K: törekedjen szlovén nyelven egyszerű jegyzeteket készíteni egy ismerős témájú magyar nyelvű előadás során;

K: képes legyen érdeklődést mutatni egy ötlet iránt;

K: igyekezzen felismerni, ha az emberek nem értenek egyet, vagy amikor valakinek problémája van;

K: képes legyen verbálisan is együttérzést mutatni.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- rövid, világos, egyszerű üzenetek, utasítások és közlések lényegét közvetíti szlovénul, ha azokat lassan és világosan, egyszerűen fejezik ki magyar nyelven;
- tud magyar nyelvű, mindennapi témákról szóló, egyszerű, olvasott szövegekből konkrét információkat (Ki?, Hol?, Mikor?, Mit csinál?, Kivel?) közölni szlovénul;
- a jelenlévők magyar nyelven kifejezett alapvető szükségleteit, kívánságait közvetíti szlovén nyelven;
- szóban vagy írásban szlovén nyelvre fordítja az egyszerű mondatokban írt, ismerős, hétköznapi témájú, magyar nyelven írt rövid híreket, rövid történeteket, iskolai közleményeket vagy utasításokat, információkat a leggyakoribb szókincset használva, a fordítás a hibák ellenére érthető;
- rövid, egyszerű kifejezésekkel résztvevőket von be a közös feladatvégzésbe;
- ha előre felkészülhet, egyszerű szavakkal, kifejezésekkel kifejezi a javaslatát, és megkérdez másokat, mit gondolnak erről;
- a megtanult, egyszerű kifejezésekkel együttérzést mutat.

FOGALMAK

◦ fordítás ◦ utasítás ◦ együttérzés ◦ kívánság ◦ igény ◦ összefoglalás

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A közvetítés során a magyar és szlovén nyelv közötti átjárást gyakoroltatjuk, de más, a diák által beszélt, értett, ismert nyelven – angol, német, horvát, szerb, bosnyák, albán, roma... – íródott szövegek is felhasználhatók a

tanórán. Házi feladatnak adható, hogy a diák keressen magyar–szlovén kétnyelvű plakátokat, szórólapokat, étlapokat, majd azokat tanulmányozza, és az órán vesse össze a tanár segítségével.

A diák a tárgyalt témakörökben egyszerű, magyar nyelvű olvasott szövegekből képes konkrét információkat (**Ki?**, **Hol?**, **Mikor?**, **Mit csinál?**, Kivel?) közölni szlovénul, és képes a jelenlévők magyarul elhangzó személyes kívánságait és igényeit (**éhes**, **szomjas**, **fáradt**, **álmos**, **beteg**, rosszul van, **fáj valamije**) szlovénul közvetíteni. Ezen a szinten azonban a konkrét nyelvi tartalomhoz képest elsőbbséget élvez a kommunikációban részt vevő felek érzelmeinek, szükségleteinek és kívánságainak közvetítése.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor.

TÖBBNYELVŰSÉG ÉS MULTIKULTURALITÁS - B2

CÉLOK

A diák:

K: képes legyen bemutatni a saját hazáját, Magyarországot és a Muravidéket magyar nyelven;

K: ismerje a magyar ünnepeket, magyar találmányokat, tudósokat, híres embereket, Nobel-díjasokat, hungarikumokat, ételeket;

K: tudatosítsa, hogy más kultúrákban más szokások vannak;

K: ismerje a magyar ünnepekkel kapcsolatos szokásokat, a saját kultúrköre ünnepeit pedig tudja bemutatni magyar nyelven;

K: ismeri az őshonos nemzeti közösségek különjogait, miközben fogja fel és fogadja el, hogy a jogok létezésének feltétele, hogy tiszteletben tartsuk mások egyenlő jogainak egyéni kötelezettségét;

KC (1.2.1.3)

K: tudja, mit jelent a többnyelvűség, a kétnyelvűség és a kettősnyelvűség (É);

K: ápolja értéként a kultúrát és a művészeteket, mind az otthoni, mind az iskolai környezetben, járuljon hozzá az iskola kulturális központként való fejlődéséhez, a kulturális és a társadalmi környezetbe való integrációjához;

KC (1.3.5.1)

K: ismerje a magyar történelem legfontosabb eseményeit (É);

K: ismerje a magyar nyelv eredetét;

K: ismerje a magyar nyelv főbb jellemzőit nyelvtipológiai szempontból (É);

K: ismerje a Kárpát-medence sokszínűségét nemzetiségi és nyelvi szempontból;

K: pozitívan viszonyuljon a magyar nyelvváltozatokhoz;

V: ismerje a magyar nyelvjárásokat és legfőbb jellemzőiket;

K: hatékonyan váltson kódot (nyelvet) a különböző nyelvi repertoárjában szereplő nyelvek között, hogy megkönnyítse a megértést a beszélgetőpartnerek között, ezzel erősítve a másoknak nyújtandó segítség szükségességének felismerését és tudatosítását;

KC (3.3.5.1)

K: törekedjen megérteni, honnan származnak az előítéletek és sztereotípiák, és igyekezzen a saját előítéleteit és sztereotípiáit felismerni, majd helyettük elfogadni más kultúrák és csoportok másságát;

K: ismerje fel, hogy vannak olyan erkölcsi kérdések, amelyekre nincsenek előre adott, mindenki által elfogadott válaszok;

KC (1.2.2.1)

K: törekedjen felismerni a szlovén médiában a magyar nemzettel kapcsolatos híreket és azok igazságtartalmát, ill. törekedjen felismerni a magyar médiában a szlovén nemzettel kapcsolatos híreket és azok igazságtartalmát.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- be tudja mutatni a saját hazáját, a Muravidéket és a nemzetiségileg vegyesen lakott területet magyar nyelven;
- ismeri a magyar állami és egyéb ünnepeket, ételeket, a legfontosabb találmányokat, tudósokat, a Nobel-díjasokat;
- ismeri a magyar ünnepekkel kapcsolatos szokásokat, és be tudja mutatni a saját kultúrköre ünnepeit magyar nyelven;
- ismeri a pozitív diszkrimináció fogalmát;
- ismeri a magyar nemzeti közösség státuszát és különjogait a nemzetiségileg vegyesen lakott területen;
- tudja, mit jelent a többnyelvűség, a kétnyelvűség és a kettősnyelvűség;
- ismeri a magyar történelem fontosabb eseményeit;
- ismeri a magyar nyelv eredetét;
- ismeri a magyar nyelv főbb jellemzőit nyelvtipológiai szempontból;
- tudja, hogy a világban és a Kárpát-medencében hol vannak magyar beszélőközösségek;
- tud példákat mondani a nyelvjárási és az összmagyar standard nyelvváltozat eltérésére;
- alkalmazkodik a nyelvi környezetéhez a nyelvi kód kiválasztása során (magyar nyelvű beszélők között igyekszik magyar nyelven kommunikálni).

FOGALMAK

◦ Nobel-díjas ◦ szokás ◦ nyelvváltozat ◦ nyelvjárás ◦ kétnyelvűség ◦ többnyelvűség ◦ kettős nyelvűség
◦ nemzetiségileg vegyesen lakott terület ◦ pozitív diszkrimináció ◦ nemzeti közösség ◦ hungarikum ◦ Kárpát-medence

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A mindennapokban elengedhetetlen az udvarias viselkedés és nyelvi megnyilatkozás, ennek tudatosítása a magyarórán, illetve a megfelelő nyelvi repertoár elsajátítása záloga annak, hogy a diák felnőtt munkavállalóként megállja a helyét a társadalomban.

A békés együttéléshez nélkülözhetetlen egymás kultúrájának, nyelvének, történelmének jobb megismerése. A magyar nyelv eredete, a magyar nép kultúrája és történelme fontos elemeinek tárgyalása ezért lényeges a magyarórákon és azon kívül. A többnyelvűség és a multikulturalitás tárgyalása során a magyar nemzeti ünnepeket, így a magyar történelem meghatározó fordulópontjait dolgozhatjuk fel, valamint a magyarországi nagyvárosokkal, szokásokkal, hagyományokkal, hungarikumokkal, ételekkel ismerkedhet a diák. Fontos, hogy a diák tisztában legyen a magyar nemzeti közösség helyzetével, őshonos státuszával Szlovéniában, illetve az ezzel járó különjogokkal. Ajánljuk a Szomszédos népek és kultúrák című szlovén–magyar kétnyelvű anyagot, amely a Tanárok e-kompetenciáinak fejlesztése a kétnyelvű oktatásban című projekt keretében készült.

Tevékenységi napokon és kirándulások keretében a helyi nevezetességek mellett érdemes megismerni a magyarországi nagyobb városokat, és akár virtuálisan a Kárpát-medence magyarok lakta területeit is.

Az egyes célok teljesítéséhez a következő tartalmakat javasoljuk:

- » **a főbb magyarországi tájegységek:** Alföld, Kisalföld, Alpokalja, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Dunántúli-dombság;
- » **folyók, tavak:** Balaton, Fertő-tó, Velencei-tó, Duna, Tisza, Dráva;
- » **városok:** Budapest, Pécs, Szeged, Keszthely, Zalaegerszeg, Sopron, Szombathely, Debrecen, Eger, Pannonhalma, Hortobágy, Aggtelek;
- » **szokások:** busójárás, farsangi szokások, húsvéti locsolás, új kenyér ünnepe, Mikulás, karácsonyi szokások, Márton-nap, Luca-nap, szüret;
- » **magyar ételek:** hortobágyi palacsinta, dobostorta, halászlé, **gulyásleves**, gyümölcsleves, lángos, kürtőskalács, **kerek percc, vágott zsír**;
- » **hungarikumok:** magyar kutyafajták, szürkemarha, Pick-szalámi, huszárok, cimbalom, Hortobágyi Nemzeti Park, Pannonhalmi Bencés Főapátság, Tokaji borvidék, szaloncukor, kocsi, matyó és kalocsai népművészet, fűszerpaprika, gyulai kolbász, Zsolnay, Hollóházi és Herendi porcelán, Hévíz;
- » **találmányok:** Rubik-kocka, golyóstoll, biztonsági gyufa, helikopter, **C-vitamin**, Neumann-elv, Béres-csepp, hologram, átlátszó beton, távcső;
- » **híres magyar emberek, tudósok, művészek, Nobel-díjasok:** **Puskás Ferenc**, Neumann János, **Szent-Györgyi Albert**, Pulitzer József, Teller Ede, Szilárd Leó, **Liszt Ferenc**, **Kodály Zoltán**, Kertész Imre, Adolf Zukor, William Fox;
- » **a leghíresebb magyar kültők és írók (az ajánlott művészi szövegek szerzői);**
- » **híres muravidéki magyarok:** **Zala György**, **Király Ferenc**, **Szúnyogh Sándor**, Pataki Kálmán, Hadrovics László, Gálcs István, Bence Lajos.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor.

Javasolt tevékenységek: bemutató, ajánló, rövid videó készítése.

TÖBBNYELVŰSÉG ÉS MULTIKULTURALITÁS - A2

CÉLOK

A diák:

K: törekedjen a mindennapi társas érintkezéshez kapcsolódó alapvető kulturális konvenciók azonosítására, miközben nyelviileg megfelelően viselkedik;

K: ismerje a magyar állami ünnepeket;

K: tudatosítsa, hogy más kultúrákban más szokások vannak;

K: ismerje a magyar ünnepekkel kapcsolatos szokásokat;

K: ismerjen magyar találmányokat, tudósokat, híres embereket, Nobel-díjasokat, hungarikumokat, ételeket;

K: ismerkedjen a pozitív diszkrimináció fogalmával, a magyar nemzeti közösség státuszával és különjogaival, fogja fel és fogadja el, hogy a jogok létezésének feltétele, hogy tiszteletben tartsuk mások egyenlő jogainak az egyéni kötelezettségét;

KC (1.2.1.3)

V: ismerje a Kárpát-medence sokszínűségét nemzetiségi és nyelvi szempontból.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- **nyelviileg megfelelően tud viselkedni** a mindennapi társas érintkezések során;
- **ismeri a magyar állami ünnepeket;**
- **ismeri a legfontosabb magyar városokat,**
- *ismeri a magyar ünnepekkel kapcsolatos szokásokat;*
- **ismer magyar ételeket,** hungarikumokat; találmányokat,
- ismeri a pozitív diszkrimináció fogalmát;
- *tudja, hogy a Kárpát-medencében hol vannak magyar beszélőközösségek.*

FOGALMAK

◦ hungarikum ◦ szokás

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A mindennapokban elengedhetetlen az udvarias viselkedés és nyelvi megnyilatkozás, ennek tudatosítása a magyarórán, illetve a megfelelő nyelvi repertoár elsajátítása záloga annak, hogy a diák felnőtt munkavállalóként megállja a helyét a társadalomban.

A békés együttéléshez nélkülözhetetlen egymás kultúrájának, nyelvének, történelmének jobb megismerése. A magyar nyelv eredete, a magyar nép kultúrája és történelme fontos elemeinek tárgyalása ezért lényeges a

magyarórákon és azon kívül. Tevékenységi napokon és kirándulások keretében a helyi nevezetességek mellett érdemes megismerni a magyarországi nagyobb városokat, és akár virtuálisan a Kárpát-medence magyarok lakta területeit is. Az egynyelvű területről érkező diákokat különösen fontos tájékoztatni a magyar nemzeti közösség helyzetéről, őshonos státuszáról Szlovéniában, illetve az ezzel járó különjogokról.

Az egyes célok teljesítéséhez a következő tartalmakat javasoljuk:

- » **szomszédos országok, Balaton, Duna, Tisza,**
- » **a legfontosabb városok (Budapest, Pécs, Szeged, Keszthely, Zalaegerszeg, Sopron, Szombathely, Debrecen),**
- » híres magyar emberek, tudósok, művészek, Nobel-díjasok (Puskás Ferenc, Neumann János, Szent-Györgyi Albert, Liszt Ferenc, Kodály Zoltán, Zala György, Petőfi Sándor, Kertész Imre).

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor.

Javasolt tevékenységek: bemutató, ajánló, rövid videó készítése.

KOMMUNIKATÍV NYELVI KOMPETENCIA

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A kommunikatív nyelvi kompetencia magába foglalja a nyelvi, pragmatikai és szociokulturális kompetenciákat. Ezek egymással összefonódnak, valamennyi kommunikációs kompetenciát és témát átfogják, tehát a szövegértést és -alkotást, az interakciót, a közvetítést, a többnyelvűséget és az interkulturalitást.

A nyelvi kompetencia magában foglalja az összes nyelvi szint ismeretét: a fonéma-, morféma-, lexéma-, szintagma-, mondat- és textémaszintet, ezen kívül a helyesírási ismereteket is.

A szociolingvisztikai kompetencia a nyelv megfelelő használatának képessége különböző társadalmi kontextusokban.

A pragmatikai kompetencia a nyelvhasználat azon szabályainak és stratégiáinak ismerete, amelyek lehetővé teszik az üzenetek megszervezését és strukturálását, a kommunikációs célokhoz igazítását a személyközi viszonyoknak megfelelően.

A nyelvi kompetencia tehát a nyelvtani ismeretek alkalmazását, a nyelv mint rendszer ismeretét foglalja magában, míg a szociolingvisztikai és pragmatikai kompetencia a nyelv tényleges, adott szituációban történő használata feltételeinek az ismeretét jelenti.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A kommunikatív nyelvi kompetencia minden témát érint: a szövegértést és az -alkotást – beleértve az interakciót is, amikor az értés és alkotás párhuzamosan van jelen –, a téma nyelvi kidolgozásának képességét, a nyelvi megnyilatkozás új helyzetekhez való igazítását és befogadását, valamint a gondolatok különböző módon való kifejezését, az interakcióban ezen kívül a szerepváltás képességét és az együttműködés elveinek tiszteletben tartását is. A közvetítés során érinti a tartalom pontos közvetítésének, a szöveg összekapcsolásának (koherencia és kohézió) és a kijelentések megalkotásának képességét.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A TÉMÁHOZ

A magyar és szlovén nyelv (vagy bármely szláv nyelv) tipológiailag olyannyira különbözik egymástól, hogy egy nem magyar anyanyelvűnek nehéz grammatikailag helyesen formált megnyilatkozásokat létrehoznia. A magyar nyelv tanítása megköveteli a magyar leíró grammatika ismeretét a tanártól, ugyanakkor egyfajta külső szemléletet is, amely nem azonos az anyanyelvi beszélő megközelítésével.

A magyar mint második nyelv külső differenciálásban megvalósuló tanítása során az A2-es szinten sok nyelvi jelenséget nem elemzünk, csak modellek segítségével tanítjuk azokat (mondatmodellek, mintadialógusok). A középiskolában azonban már tudatos nyelvtanuló lehet a diák, hiszen a szlovén és más nyelvekről is szerzett ismereteket, amelyekre a tanárnak építenie kell. A nyelvtan tanítása soha nem lehet fontosabb, mint a kommunikációs cél elérése. Ha a diák nyelvíleg hibásan mond valamit, a tanár helyesen elismétli azt, így javítja a megnyilatkozást, majd megkéri a diákot, hogy ismétlje el a helyes megnyilatkozást. A gyakori hibák javítását kórusban is elisméltetjük a diákokkal. A köszönések, elköszönések, megszólítások, kérések, bocsánatkérések mikéntjét fontos megtanítani, ezeket sokszor gyakoroltassuk természetes nyelvi környezetben is, nemcsak magyarórán, hanem a folyosón, más tevékenységek során is. Minden órán gyakoroljuk a tegezést és a nemtegezést, és következetesen várjuk el, hogy a diák ne tegezze a felnőtteket!

A magasabb nyelvi szinten építeni kell a diák korábban szerzett ismereteire, ezt a középiskolába lépéskor fel kell mérni, hogy személyre szabhassuk a tanítást, és az egyéni haladáshoz igazíthassuk az értékelést. A cél a gimnáziumi program végére elérni a KER B2-es szintjét.

Az egyes grammatikai jelenségek tanításához javasoljuk Gróf Annamária: Didaktikai segédkönyv a magyar mint második nyelv tanításához című kézikönyvének használatát.

NYELVI KOMPETENCIA - B2

CÉLOK

A diák:

K: törekedjen a helyes kiejtésre, az érthető beszédre;

K: rendelkezzen megfelelő szókinccsel a megadott témakörökben;

K: ismerje a magyar grammatikai szabályokat kommunikációs céljai eléréséhez;

V: *sajátítsa el komplexebb grammatikai szabályokat, jelentéstani összefüggéseket;*

K: képes legyen kifejezni a cselekvést, történést, létezést, birtoklást, a térbeli és időbeli viszonyokat, a mennyiségi és minőségi viszonyokat, a modalitást és esetviszonyokat;

K: törekedjen a magyar nyelvi, helyesírási szabályoknak megfelelő, összefüggő szöveg alkotására és megfelelő tagolására;

K: bővítse és alkalmazza helyesírási ismereteit.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » tisztán artikulál, beszéde érthető;
- » ismeri a magyar nyelv hangrendszerét, **megfelelően hangsúlyozza a szavakat**, szó szerkezeteket és mondatokat;
- » megkülönbözteti a magánhangzók és mássalhangzók időtartamát, különösen az a–á, e–é hangok, ill. írásban a betűk esetében;
- » alkalmazza a magán- és mássalhangzótörvényeket;
- » **a mondatfajtáknak megfelelő intonációt használ;**
- » megfelelő szókinccsel rendelkezik a megadott témakörökben;
 - » szócsaládokat, szóképzéssel és szóösszetétellel új szavakat alkot;
 - » **megfelelő szókinccsel mondatokat alkot;**
 - » a tárgyalt témakörökben ismer állandósult szókapcsolatokat, szólásokat, közmondásokat;
 - » a szóismétlések elkerülése érdekében **szinonimákat használ;**
- » ismeri a magyar grammatikai szabályokat, és kommunikációs céljai eléréséhez használja azokat:
 - » **kérdőszavak segítségével felismeri az igéket;**
 - » megérti a határozott és határozatlan igeragozás különbségét, és törekszik azok következetes használatára;
 - » tudja használni a -lak/-lek személyragot;
 - » megismeri a jelen, múlt és jövő idejű igeragozást;
 - » cselekvést, történést, állapotot, létezést fejez ki különböző időben és módban;
 - » megfelelően ragozza az -s, -sz, -z, -t végű igéket jelen és múlt időben, valamint a rendhagyó igéket kijelentő és felszólító módban, törekszik azok helyes leírására;
 - » használja a cselekvő, műveltető, visszaható és ható igéket, valamint ismeri az igeképzőket, és használja a -hat/-het képzőt;
 - » **kérdőszavak segítségével felismeri a főneveket;**
 - » megismeri és használja a legtöbb főnévi toldalékot (többes szám jele, tárgyrag, helyhatározóragok) ;
 - » használja a birtokos személyjeleket, az -i birtoktöbbsesítő jelet és az -é birtokjelet;
 - » megfelelően ellátja a főneveket esetragokkal és névutókkal;
 - » **kérdőszavak segítségével felismeri a mellékneveket;**
 - » mellékneveket fokoz;

- » **megjelöli a főnévvel megnevezett személyek, dolgok, fogalmak számát, mennyiségét** (tőszámnév, törtszámnév) vagy sorban elfoglalt helyét (sorszámnév);
- » ismeri és használja a határozott és határozatlan számneveket;
- » megfelelően ellátja a számneveket toldalékokkal (-s, -an/-en, -án/-én, -szor/-szer/-ször, -kor, -tól/-től, -ig);
- » **ismeri és használja a különböző névmásokat** (személyes, visszaható, kölcsönös, birtokos, mutató, kérdő, vonatkozó, határozatlan, általános);
- » törekszik megfelelően használni a személyes névmás különböző határozóragos alakjait;
- » törekszik megfelelően helyettesíteni főneveket, melléknveket és számneveket névmással;
- » **ismeri a főnévi, melléknévi** (folyamatos, befejezett, *beálló*) és *határozói igeneveket*;
- » *megfelelően ragozza a főnévi igeneveket*;
- » megfelelően alkalmazza az igeneveket a mondatban;
- » ismeri és használja a gyakori hely-, idő- és módhatározószókat;
- » megkülönbözteti a határozott és a határozatlan névelő funkcióját, és törekszik megfelelően használni azokat;
- » ismeri és megfelelően használja a gyakori névutókat (a hely, idő, ok kifejezésére);
- » ismeri és használja a névutók irányhármasságát;
- » *használja a gyakoribb névutók birtokos személyragos alakjait*;
- » igyekszik mellé- és alárendelő kötőszavakat használni az egyszerű és összetett mondatban, valamint a szövegben;
- » tudja, hogy az igekötő módosítja az ige jelentését;
- » ismeri és használja a gyakoribb igekötőket;
- » *képes kiválasztani a jelentésnek megfelelő igekötőket*;
- » ismeri és használja a fog és a volna segédigét;
- » ismeri a segédigék szerepét a főnévi igenevek ragozásában (tud, akar, szeret, szabad, illik, kell, lehet + főnévi igenév);
- » ismeri és használja a leggyakoribb módosítószókat (**nem**, -e, bizony);
- » *megkülönbözteti a szó denotatív, szintaktikai és lexikológiai jelentését*;
- » *megállapítja a szavak egy vagy több jelentését, azonos alakúságát, rokon és ellentétes értelműségét, illetve ismer, keres, használ ilyen szavakat*;

- » ismeri a **mondatrészeket** (alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző), **tud a mondatrészekre kérdezni**, tőmondatot bővítményekkel bővíteni;
- » tudja, hogy az állítmány a mondat fő része;
- » alkalmazza az egyeztetés szabályait;
- » mondatalkotáskor megfelelően kiegészíti bővítményekkel az alanyt és az állítmányt;
- » kifejez határozott, határozatlan és általános alanyt;
- » az állítmányt kifejezi igével, névszóval, valamint névszóval és igével;
- » *tudja, hogy a határozók a cselekvés, történés, létezés valamilyen körülményét (helyét, idejét, módját, állapotját és más körülményeit) nevezik meg;*
- » megfelelő ragokkal látja el a határozók szerepét betöltő névszókat: **helyhatározóragok** (-ból, -ből; -ban, -ben; -ba, -be; -ról, -ről; -n, -on, -en, -ön; -ra, -re; -tól, -től; -nál, -nél; -hoz, hez, höz; -ig); **időhatározóragok** (-kor; -tól, -től; -ig; -t; -ra, -re; -nta, -nte, -nként), **módhatározóragok**, **állapothatározóragok** (-an, -en; -ul, -ül; -ként), **fok- és mértékhatározóragok** (-on, -en), **eszköz- és társhatározóragok** (-val, -vel), **célhatározórag** (-ért), **részeshatározóragok** (-nak, -nek), **hasonlíthatározórag** (-nál, -nél);
- » megfelelő névutóval látja el a határozók szerepét betöltő névszókat;
- » igyekszik megfelelő vonzattal ellátni a leggyakoribb vonzatos igéket és névszókat;
- » *tudja, hogy a jelző az alaptag minőségét, mennyiségét vagy birtokosát fejezi ki;*
- » a jelzett szó segítségével tud kérdezni a jelzőre;
- » tudja, hogy a jelző a jelzős szerkezetben nem vesz fel toldalékokat;
- » szó szerkezeteket alkot;
- » *felismeri a szó szerkezet tagjai közti viszonyt;*
- » *szó szerkezeteket mondatná alakít és fordítva;*
- » ismeri a mondatok típusait a modalitás, szerkezet és *logikai minőség* szerint;
- » igyekszik megfelelő szórendet követni a mondatalkotásban (segédigés szerkezetek, igekötős igék);
- » egyszerű mondatokat alkot, bővít;
- » mellérendelt (kapcsolatos, ellentétes, választó, következtető, magyarázó) és alárendelt (alanyi, tárgyi, hely- és időhatározói, mód- és állapotféle határozói, eszköz- és társhatározói, minőség- és mennyiségjelzői, birtokos jelzői mellékmondatok) összetett mondatokat alkot, kiegészít;
- » a mondatalkotásban megfelelő utalószavakat és kötőszavakat alkalmaz;
- » *egyszerűből összetett, összetettből egyszerű mondatot alakít;*
- » **kifejez cselekvést, történést, létezést, birtoklást, térbeli és időbeli viszonyokat, mennyiségi és minőségi viszonyokat**, modalitást és esetviszonyokat;

» a megadott témakörökben a magyar nyelvi szabályoknak megfelelő, összefüggő szöveget alkot, és azt megfelelően tagolja;

» bővíti helyesírási ismereteit, és alkalmazza azokat:

» tudja, hogy a magyar helyesírásban a kiejtés, a szóelemzés, a hagyomány és az egyszerűsítés elve érvényesül;

» törekszik alkalmazni a külön- és az egybeírás szabályait (a szóösszetételek egyszerűbb esetei);

» alkalmazza a kis és nagy kezdőbetűkre vonatkozó szabályokat (kis kezdőbetűk: ünnep-, rendezvény- és népnevek);

» nagy kezdőbetűk: földrajzi nevek (**település, hegy, folyó, tenger, ország, utca**, intézménynevek, márkanevek, címek);

» alkalmazza az elválasztás egyszerűbb eseteit;

» helyesen alkalmazza az írásjeleket: a mondatrészek közötti gyakoribb írásjeleket (és, vagy, de, mert...), **az egyszerű mondatok záró írásjeleit**, az összetett mondatok záró írásjeleit;

» elsajátítja a számok és a **keltezés írására vonatkozó szabályokat**;

» alkalmazza a melléknemekre vonatkozó helyesírási tudnivalókat (-ú, -ű; -bb);

» alkalmazza az igekötős igékre vonatkozó helyesírási tudnivalókat.

FOGALMAK

◦ szófaj ◦ ige ◦ főnév ◦ melléknév ◦ névmás ◦ igekötő ◦ szó ◦ szó szerkezet ◦ szócsalád ◦ képzett szó
◦ toldalék ◦ kérdőszó ◦ mondatrész ◦ alany ◦ állítmány ◦ határozó ◦ jelző ◦ írásjel ◦ tulajdonnév ◦ köznév
◦ mondat ◦ kérdés ◦ tagadás ◦ modalitás ◦ dátum ◦ tárgy

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A nyelvi kompetenciák fejlesztését a következőképp tehetjük meg.

Szókincsfejlesztés

Az autentikus szóbeli és írott szövegekben használt szavak és kifejezések bemutatása mellett a szókincset az alábbi módokon fejlesztjük:

- » előhívási technikák vagy szótárhasználat segítségével,
- » kontextusba helyezéssel (szövegekben, feladatokban),
- » vizuális segédeszközökkel történő szemléltetéssel,
- » szövszedetek megtanulásával,

- » szemantikai mezők felhasználásával és fogalmi térképek kialakításával,
- » egynyelvű szótárak használatával,
- » a lexikai struktúra ismertetésével és használatának gyakorlásával (pl. szóképzés, összetett szavak alkotása).

A grammatikai kompetencia fejlesztése

A diákok grammatikai kompetenciájukat az alábbi módokon fejleszthetik:

- » induktív módon: egyrészt autentikus szövegeket olvasnak, amelyek bemutatják az új nyelvtani anyagot, másrészt új grammatikai elemeket, kategóriákat, szabályokat stb. tartalmazó szövegeket olvasnak, amelyek azért íródtak, hogy bemutassák ezek alakját, funkcióját és jelentését magyarázatokkal és gyakorlatokkal kiegészítve,
- » paradigmásorok, táblázatok bemutatásával, majd ezeket magyarázatokkal és automatizációs gyakorlatokkal folytatva,
- » mintadialógusok gyakorlásával, majd ezek kiterjesztésével.

A nyelvi készségek fejlesztése különböző tanítási módszerekkel és munkaformákkal érhető el, amelyek fokozatos készségfejlesztést tesznek lehetővé. A diák szóban és írásban is fejleszti nyelvi kompetenciáit különböző általános és a szakmáját érintő témákban, illetve kontextusokban.

Lehetséges feladatok a tanórán:

- » kiejtési gyakorlatok tükör előtt,
- » tanulókártyák használata a szókincs rögzítésére, vagy amelyek egyik oldalán nyelvtani szerkezetet, a másik oldalán pedig használati példákat tartalmaznak,
- » keresztretjétnyek, szókeresők, szófelhők,
- » automatizációs gyakorlatok,
- » kvízek, feleletválasztós feladatok,
- » online interaktív nyelvtani gyakorlatok,
- » egyszerű mondatok alkotása mondatmodellek alapján,
- » mondatok kiegészítése megfelelő nyelvtani formákkal,
- » nyelvtani hibák keresése és javítása,
- » szituációs játékok mintadialógus alapján,
- » párbeszéd írása és eljátszása, amelyekben egy adott nyelvtani szerkezetet használnak,
- » rövid és egyszerű fogalmazások vagy történetek írása, amelyekben előre megadott nyelvtani szerkezeteket használnak,
- » táblázatok készítése különböző nyelvtani szerkezetekhez,

» rövid autentikus szövegek olvasása...

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor.

A nyelvi kompetencia mérésekor a kommunikációs cél megvalósulását mérjük! Ha kifejezetten a grammatikai forma elsajátítását mérjük, nagyon sok gyakorlás előzze meg az ellenőrzést.

NYELVI KOMPETENCIA - A2

CÉLOK

A diák:

- K:** törekedjen a magyar hangok helyes kiejtésére és az érthető beszédre;
- K:** ismerje és alkalmazza az alapvető hangtani szabályokat;
- K:** rendelkezzen alapvető szókinccsel a kommunikációs szükségleteinek kifejezéséhez;
- K:** törekedjen a már megtanult grammatika helyes használatára;
- K:** törekedjen a már tanult helyesírási ismeretek alkalmazására.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » kiejtése érthető a hétköznapi kommunikáció során:
 - » megkülönbözteti az **a–á, e–é, ő** és **ü, gy, ny, ty** hangokat és betűket;
 - » alkalmazza a hangtani szabályokat;
 - » helyesen hangsúlyozza a szavakat és a különböző modalitású mondatokat;
- » ismeri a tárgyalt témakörök alapszókincsét;
- » helyesen használja az egyszerű grammatikai szerkezeteket, hibái ellenére eléri kommunikációs céljait:
 - » kérdőszavak segítségével felismeri az igéket;
 - » tudja az igék jelen idejű határozatlan és határozott ragozását;
 - » tudja az alapvető igék múlt idejű határozatlan és határozott ragozását;
 - » ismeri a felszólító módot, a legegyszerűbb igéket, utasításokat helyesen használja;
 - » kérdőszavak segítségével felismeri a főneveket;
 - » tudja az alapvető főnévi toldalékokat (**többes szám jele, tárgyrag**, hely- és időhatározóragok);
 - » tudja használni a névutókat (**alatt, fölött**, előtt, mögött, **mellett, után**);
 - » kérdőszavak segítségével felismeri a mellékneveket;
 - » kérdőszavak segítségével rá tud kérdezni személyek, dolgok, fogalmak számára, mennyiségére;
 - » tudja használni a **-kor** ragot;

- » ismeri a személyes, mutató és kérdő névmásokat;
- » ismeri és használja a gyakori hely- és időhatározó-szókat;
- » használja a határozott és a határozatlan névelőket;
- » használja az alapvető segédigéket (**tud**, **akar**, **szeret**, **szabad**, **tilos**, **kell**, **lehet** + főnévi igenév);
- » tudja, hogy a jövő időt a „fog” segédigével és a főnévi igenévvel fejezzük ki;
- » a szavak és mondatok csoportjait egyszerű kötőszavakkal (pl. **és**, **vagy**, **akkor**, **azután**) kapcsolja össze;
- » ismeri a mondatrészeket (alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző), **tud a mondatrészekre kérdezni**, tőmondatot bővítményekkel bővíteni;
- » tudja, hogy az állítmány a mondat fő része;
- » igyekszik alkalmazni az egyeztetés szabályait;
- » mondatalkotáskor igyekszik megfelelő bővítményekkel kiegészíteni az alanyt és az állítmányt;
- » kifejez határozott, határozatlan és általános alanyt;
- » megfelelő ragokkal látja el a határozók szerepét betöltő névszókat: helyhatározóragok (**-ból**, **-ből**; **-ban**, **-ben**; **-ba**, **-be**; -ról, -ről; **-n**, **-on**, **-en**, **-ön**; -ra, -re; -tól, -től; -nál, -nél; -hoz, -hez, -höz; -ig); időhatározóragok (**-kor**; **-ban**, **-ben**; **-n**, **-on**, **-en**, **-ön**; -tól, -től, -ig/-t), módhatározóragok, állapothatározóragok (-an, -en, **-ul**, **-ül**), eszköz- és társhatározóragok (**-val**, **-vel**), részeshatározóragok (-nak, -nek), hasonlítóhatározórag (-nál, -nél);
- » megfelelő névutóval látja el a határozók szerepét betöltő névszókat;
- » ismeri a legfontosabb vonzatos igéket;
- » tudja, hogy a jelző a jelzős szerkezetben nem vesz fel toldalékokat;
- » igyekszik használni az alapvető szórendi szabályokat (**kérdés**, **tagadás**, igekötők mozgása);
- » igyekszik a tanult helyesírási szabályokat alkalmazni:
 - » használni tudja az alapvető írásjeleket (pl. **pont**, **kérdőjel**, felkiáltójel);
 - » tudja, hogy a **tulajdonneveket nagy kezdőbetűvel** írjuk;
 - » tudja a dátumra vonatkozó helyesírási szabályokat.

FOGALMAK

◦ szó ◦ mondat ◦ toldalék ◦ kérdés ◦ tagadás ◦ tulajdonnév ◦ dátum

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A nyelvi kompetenciák fejlesztését a következőképp tehetjük meg.

Szókincsfejlesztés

Az autentikus szóbeli és írott szövegekben használt szavak és kifejezések bemutatása mellett a szókincset az alábbi módokon fejlesztjük:

- » előhívási technikák vagy szótárhasználat segítségével,
- » kontextusba helyezéssel (szövegekben, feladatokban),
- » vizuális segédeszközökkel történő szemléltetéssel,
- » szószedetek megtanulásával,
- » szemantikai mezők felhasználásával és fogalmi térképek kialakításával,
- » egynyelvű szótárak használatával,
- » a lexikai struktúra ismertetésével és használatának gyakorlásával (pl. szóképzés, összetett szavak alkotása).

A grammatikai kompetencia fejlesztése

A diákok grammatikai kompetenciájukat az alábbi módokon fejleszthetik:

- » induktív módon: egyrészt autentikus szövegeket olvasnak, amelyek bemutatják az új nyelvtani anyagot, másrészt az új grammatikai elemeket, kategóriákat, szabályokat stb. tartalmazó szövegeket olvasnak, amelyek azért íródtak, hogy bemutassák ezek alakját, funkcióját és jelentését magyarázatokkal és gyakorlatokkal kiegészítve,
- » paradigmásorok, táblázatok bemutatásával, majd ezeket magyarázatokkal és automatizációs gyakorlatokkal folytatva,
- » mintadialógusok gyakorlásával, majd ezek kiterjesztésével.

A nyelvi készségek fejlesztése különböző tanítási módszerekkel és munkaformákkal érhető el, amelyek fokozatos készségfejlesztést tesznek lehetővé. A diák szóban vagy írásban is fejleszti nyelvi kompetenciáit különböző általános és a szakmáját érintő témákban, illetve kontextusokban.

Lehetséges feladatok a tanórán:

- » kiejtési gyakorlatok tükör előtt,
- » tanulókártyák használata a szókincs rögzítésére, vagy amelyek egyik oldalán nyelvtani szerkezetet, a másik oldalán pedig használati példákat tartalmaznak,
- » keresztretjtvények, szókeresők, szófelhők,
- » automatizációs gyakorlatok,
- » kvízek, feleletválasztós feladatok,
- » online interaktív nyelvtani gyakorlatok,

- » egyszerű mondatok alkotása mondatmodellek alapján,
- » mondatok kiegészítése megfelelő nyelvtani formákkal,
- » nyelvtani hibák keresése és javítása,
- » szituációs játékok mintadialógus alapján,
- » párbeszédek írása és eljátszása, amelyekben egy adott nyelvtani szerkezetet használnak,
- » rövid és egyszerű fogalmazások vagy történetek írása, amelyekben előre megadott nyelvtani szerkezeteket használnak,
- » táblázatok készítése különböző nyelvtani szerkezetekhez.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor.

A nyelvi kompetencia mérésekor a kommunikációs cél megvalósulását mérjük! Ha kifejezetten a grammatikai forma elsajátítását mérjük, nagyon sok gyakorlás előzze meg az ellenőrzést.

SZOCIOLINGVISZTIKAI ÉS PRAGMATIKAI KOMPETENCIA - B2

CÉLOK

A diák:

K: képes legyen a mondanivalója tartalmát és a kifejezésmódját a helyzethez és a címzett(ek)hez, ill. a személyközi viszonyokhoz igazítani;

K: erősítse az együttműködési készségét, valamint a tiszteletteljes és aszertív kommunikációban az egyenlőségen alapuló minőségi kapcsolatok kialakításának és fenntartásának képességét az osztályban, a családban, az iskolában és a tágabb közösségben;

KC (3.3.3.1)

K: képes legyen nyelvileg igazodni a hivatalos és nem hivatalos helyzetekhez;

K: fejlessze az eredmények eléréséhez szükséges hatékony kommunikációs és tárgyalási készségeket;

KC (5.2.4.3)

K: ismerje a legfontosabb beszédaktusokat.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » a tartalmat és a kifejezésmódot a helyzethez és a címzett(ek)hez, ill. a személyközi viszonyokhoz igazítja;
- » magabiztosan, világosan és **udvariasan fejezi ki magát** hivatalos és **nem hivatalos helyzetekben** egyaránt;
- » megfelelő nyelvi eszközökkel beavatkozik egy vitába;
- » **tud bemutatkozni, köszönni és elköszönni, jókívánságot kifejezni, meghívni, javasolni, bocsánatot és engedélyt kérni** stb., és tudja, hogyan kell ezekre reagálni;
- » **ki tud fejezni örömet, csodálkozást, bánatot, sajnálkozást;**
- » **udvariasan megszólít másokat,** és a személyközi viszonyoknak megfelelően figyelmet kér.

FOGALMAK

- személyközi viszonyok

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

Minden órán gyakoroltassuk a magázás és a tegezés nyelvtani követelményeit, valamint tudatosítsuk, hogy mondanivalónkat a személyközi viszonyok és a társadalomban betöltött szerepeink szerint alakítjuk. Ezt úgy tehetjük meg, ha egy adott szituációban megváltoztatjuk a beszélők közötti társadalmi viszonyt, vagy magát a beszédhelyzetet (pl. vásárlás egy férfi/nő, fiatalabb/idősebb eladótól, egy gyorsétteremben/elegáns étteremben... vagy egy toll/telefon/autó kölcsönkérése egy baráttól/rokontól/idegentől...).

A szociolingvisztikai kompetenciák fejlesztése különböző szövegtípusok által történik: például mindennapi párbeszéd, filmrészletek, blogok, vlogok, TikTok videók, amelyek bemutatják a mindennapi nyelvhasználat mellett a csoportnyelveket (szleng, argó, diáknyelv, tolvajnyelv) is. A diákok a példákon keresztül megértik a nyelvi rétegződést, majd képessé válnak megítélni a feljük irányuló közlés minőségét, illetve ehhez alkalmazkodni tudnak, valamint nyelvi és nem nyelvi megnyilatkozásaikban udvariasak.

A pragmatikai kompetenciák fejlesztése révén tudnak alkalmazkodni a beszélőpartner korához, beosztásához, neméhez és a társadalomban betöltött funkciójához. A fejlesztés történhet egy adott párbeszéd beszédhelyzethez való igazításával, megalkotásával, illetve azonosításával (kik, hol beszélnek, milyen viszony van a beszélők között).

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor.

A tudás elsajátításának mérésére szituációs játékokat javasolunk.

SZOCIOLINGVISZTIKAI ÉS PRAGMATIKAI KOMPETENCIA - A2

CÉLOK

A diák:

K: képes legyen udvariasan kommunikálni;

K: képes legyen alapvető beszédaktusokat használni;

K: törekszik a tartalmat és a kifejezésmódot a helyzethez és a címzett(ek)hez, ill. a személyközi viszonyokhoz igazítani;

K: erősítse az együttműködési készségét, valamint a tiszteletteljes és asszertív kommunikációban az egyenlőségen alapuló minőségi kapcsolatok kialakításának és fenntartásának képességét az osztályban, a családban, az iskolában és a tágabb közösségben;

KC (3.3.3.1)

K: képes legyen felhívni magára a figyelmet.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » tud tegezni és nemtegezni;
- » tud **köszönni és elköszönni**, kérni, meghívni, javasolni, **bocsánatot kérni**, és ezekre reagálni;
- » **udvariasan megszólít másokat**, és a személyközi viszonyoknak megfelelően figyelmet kér.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

Minden órán gyakoroltassuk a magázás és a tegezés nyelvtani követelményeit.

A szociolingvisztikai kompetenciák fejlesztése különböző szövegtípusok által történik: például mindennapi párbeszéd, filmrészletek, blogok, vlogok, TikTok videók, amelyek bemutatják a mindennapi nyelvhasználat mellett a csoportnyelveket (szleng, argó, diáknyelv, tolvajnyelv) is. A diákok a példákon keresztül megértik a nyelvi rétegződést, majd képessé válnak megítélni a feljük irányuló közlés minőségét, illetve ehhez alkalmazkodni tudnak, valamint nyelvi és nem nyelvi megnyilatkozásaikban udvariasak.

A pragmatikai kompetenciák fejlesztése révén tudnak alkalmazkodni a beszélőpartner korához, beosztásához, neméhez és a társadalomban betöltött funkciójához. A fejlesztés történhet egy adott párbeszéd beszédhelyzetéhez való igazításával, megalkotásával, illetve azonosításával (kik, hol beszélnek, milyen viszony van a beszélők között).

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor.

A tudás elsajátításának mérésére szituációs játékokat javasolunk.

FORRÁS- ÉS IRODALOMJEGYZÉK FEJEZETENKÉNT

MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

Ahačič, K., Lipovšek, F., Rot Gabrovec, V., Retelj, A., Šečerov, N., Pisnjak, M., Cajhen, S., Petek Ahačič, M., & Lešnik, M. (2017). *Primerjalni prikaz rabe jezikoslovnih izrazov pri pouku tujih jezikov v osnovnih in srednjih šolah: delovno gradivo za pripravljavce učnih načrtov, učbenikov in drugih učnih gradiv*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/1i4uqon>

Bajzát, T. (2015). *A kultúra oktatásának kérdései a nyelvtanításban*. Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények, Miskolc, X. évf. 2. sz. Pp 7–15.

Bárdos, J. (1992). *A nyelvtanítás története és a módszerfogalom tartalma*. Veszprémi Egyetem Tanárképző Kar, Veszprém.

Bárdos, J. (2000). *Az idegen nyelvek tanításának elméleti alapjai és gyakorlata*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Bartha, Cs. (1999). *A kétnyelvűség alapkérdései*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Beacco, J.-C., Byram, M., Cavalli, M., Coste, D., Egli Cuenat, M., Goullier, F. in Panthier, J. (2016). *Guide for the Development and Implementation of Curricula for plurilingual and intercultural Education*. <https://rm.coe.int/16806ae621>

eBorbély, A. (2001). *A nyelvcseré folyamata és kutatása*. Nyelvtudományi közlemények. 98. 193–215.

Borbély, A. (2006). *Kétnyelvűség és többnyelvűség*. In: Kiefer F. (szerk.): Magyar nyelv. Akadémiai kiadó, Budapest.

Buday, L. (2010). *Az anyanyelv változó szerepe az idegennyelv-oktatásban*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Burnard, L. – McEnery, T. eds. (2000). *Rethinking language pedagogy from a corpus perspective*. Peter Lang, Frankfurt am Main.

Byram, M. (1997). *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. Clevedon Multilingual Matters.

Byram, M., Zarate, G. (1994). *Definitions, objectives, and evaluation of cultural competence*. Council of Europe: Strasbourg.

Candelier, M., Camilleri, A., Castellotti, V., De Pietro, J. F., Lőrincz, I., Meißner, F.-J., Noguerol, A., & Schröder-Sura, A. (2017). *ROPP, referenčni okvir za pluralistične pristope k jezikom in kulturam: zmožnosti in viri*. Zavod RS za šolstvo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/j57niv0>

Coste, D., Moore, D. in Zarate, G. (2009). *Plurilingual and pluricultural competence*. Svet Evrope. <https://rm.coe.int/168069d29b>

CROMO. 2007: *CROMO: Medkulturni čezmejni modul – dopolnilo Evropskemu jezikovnemu listovniku 15+*. Gradec/Trst/Ljubljana: Österreichisches Sprachen-Kompetenz-Zentrum, Agenzia Nazionale per lo Sviluppo dell'Autonomia Scolastica, Zavod Republike Slovenije za šolstvo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/mp2x96l>

Dóla, Mónika 2014. Lexikon és grammatika kapcsolataról – különös tekintettel az idegennyelv-tanulásra. *Hungarológiai Évkönyv* 15: 8–25.

Dörnyei, Z. (2001). *Teaching and researching motivation*. London: Longman.

Erdélyi, Á. (2008). *Egy német nyelvű olvasásértési vizsgálat tanulságai a két tanítási nyelvű oktatás számára*. In: Vámos Á.-Kovács J.: *A két tanítási nyelvű oktatás elmélete és gyakorlata 2008-ban*. Jubileumi tanulmánykötet. Eötvös Kiadó, Budapest.

Földes, Cs. (2007). *Kommunikation in einem Spagat zwischen (zwei) Sprachen und Kulturen. Kode-Umschaltung als bilinguale sprachkommunikative Praktik*. In: Erb M.-Knipf-Komlósi E.: *Tradition und Innovation. Beiträge zu neueren ungarndeutschen Forschungen*. Ungarndisches Archiv 9. ELTE Germanisztikai Intézet, Budapest.

Golubeva, I. (2006). *Ezermérföldes utazás. Interjú Michael Byram professzorral*. *Modern Nyelvoktatás*, 2006/2, pp. 64–69.

Holló, D. (2006). *Idegennyelv-tanulás, idegennyelv-tanítás*. In: Kiefer F.: *Magyar nyelv*. Akadémiai kiadó, Budapest.

Homisinova, M. (2008). *Identitás, nyelvhasználat, asszimiláció. Etnikai folyamatok magyarországi kisebbségi családokban*. MTA Kisebbségkutató Intézet-Gondolat, Budapest.

Horvat, L., Pisnjak, M. (2022) *Magyar mint második nyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program*. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9t7ixw6>

Jampert, K. (2002). *Schlüsselsituation Sprache*. Leske+Budrich, Opladen.

Kač, L. (2022). *Raznojezične učne ure so s pomočjo Referenčnega okvira za pluralistične pristope k jezikom in kulturam več kot samo učenje jezikov = Plurilingual lessons with the Framework of References for Plurilingual Approaches are more than only languages learning*. V *Obrazi več-/raznojezičnosti: [znanstvena monografija]* (str. 107–130). Pedagoški inštitut. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/vh30eph> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/vh30eph>)

Kiss, J. (1994). *Magyar anyanyelvűek – magyar nyelvhasználat: A magyar nyelv tankönyve középiskolásoknak tematikus füzetek 1*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Klein, Á. (2007). *Nyelv és kultúra. Adatok átörökítésükhöz a német nemzetiségi óvodákban*. PTE IGYFK, Szekszárd.

Klein, Á. (2011) *A nyelvelsajátítástól a nyelvtanulásig. Anyanyelvelsajátítás – kétnyelvűség – idegennyelvtanulás*. Pécsi Tudományegyetem: BTK. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/mpw2njf>

Közös Európai Referenciakeret. Nyelvtanulás, nyelvtanítás, értékelés. (2002). Pedagógustovábbképzési és Információs Központ Kht.: Budapest.

Kühne, N. (2003). *Wie Kinder Sprache lernen*. Primusverlag, Darmstadt.

Lanstyák, I. (1994). *Az anyanyelv és a többségi nyelv oktatása a kisebbségi kétnyelvűség körülményei között*. Regio 5/4 90–116.

Leńko-Szymańska, Agnieszka – Boulton, Alex 2015. Data-driven learning in language pedagogy. In: Leńko-Szymańska, Agnieszka – Boulton, Alex (eds.) 2015. *Multiple affordances of language corpora for datadrivenlearning*. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia. 1–14.

Lőrincz, L. (2007). <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/itbji0/>

László, H., Pismanjak, M. (2022) Magyar mint második nyelv tanterv. Kétnyelvű (szlovén–magyar) szakiskolai programok. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9t7ixw6>

Medkulturni in večjezični pristopi pri pouku, Gradivo z usposabljanja učiteljev, 26.10.2017, ZRSŠ, MIZŠ, <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/da41q9b>

Navracsics, J. (2007). *A kétnyelvű mentális lexikon*. Balassi Kiadó, Budapest.

Nikolov, M. (2007). *A magyarországi nyelvoktatás és -fejlesztési politika. Nyelvoktatásunk a nemzetközi trendek tükrében*. In: Vágó I. (szerk.). Fókuszban a nyelvtanulás. Budapest: OKI.

Pinker, S. (2006). *A nyelvi ösztön*. Typotex Kiadó, Budapest.

Pismanjak, M. et al. (2022) Magyar mint második nyelv tanterv. Kétnyelvű (szlovén–magyar) gimnázium. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9t7ixw6>

Pismanjak, M. et al. (2011) Magyar mint második nyelv tanterv. Kétnyelvű általános iskola. ZRSŠ, Ljubljana.

Réger, Z. (2002). *Utak a nyelvhez. Nyelvi szocializáció – nyelvi hátrány*. Soros Alapítvány MTA Nyelvtudományi Intézet, Budapest.

Svet Evrope. (2011). *Skupni evropski jezikovni okvir za učenje, poučevanje, ocenjevanje*. Ljubljana: Svet Evrope in Ministrstvo za šolstvo in šport.

Svet Evrope. (2020). *Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment, Companion volume*. Strasbourg: Council of Europe Publishing: <http://www.coe.int/lang-cefr>

Svet Evrope. (2022). *Dodatek SEJA - slovenski prevod*, v pripravi na objavo. Svet Evropske unije. (2018). Priporočilo Sveta z dne 22. maja 2018 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje. Pridobljeno iz Uradnega lista Evropske unije, 2018/C 189/01. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/8ckt4ac>

Szépe, Gy. (2001). *Nyelvpolitika: múlt és jövő*. Iskolakultúra, Pécs.

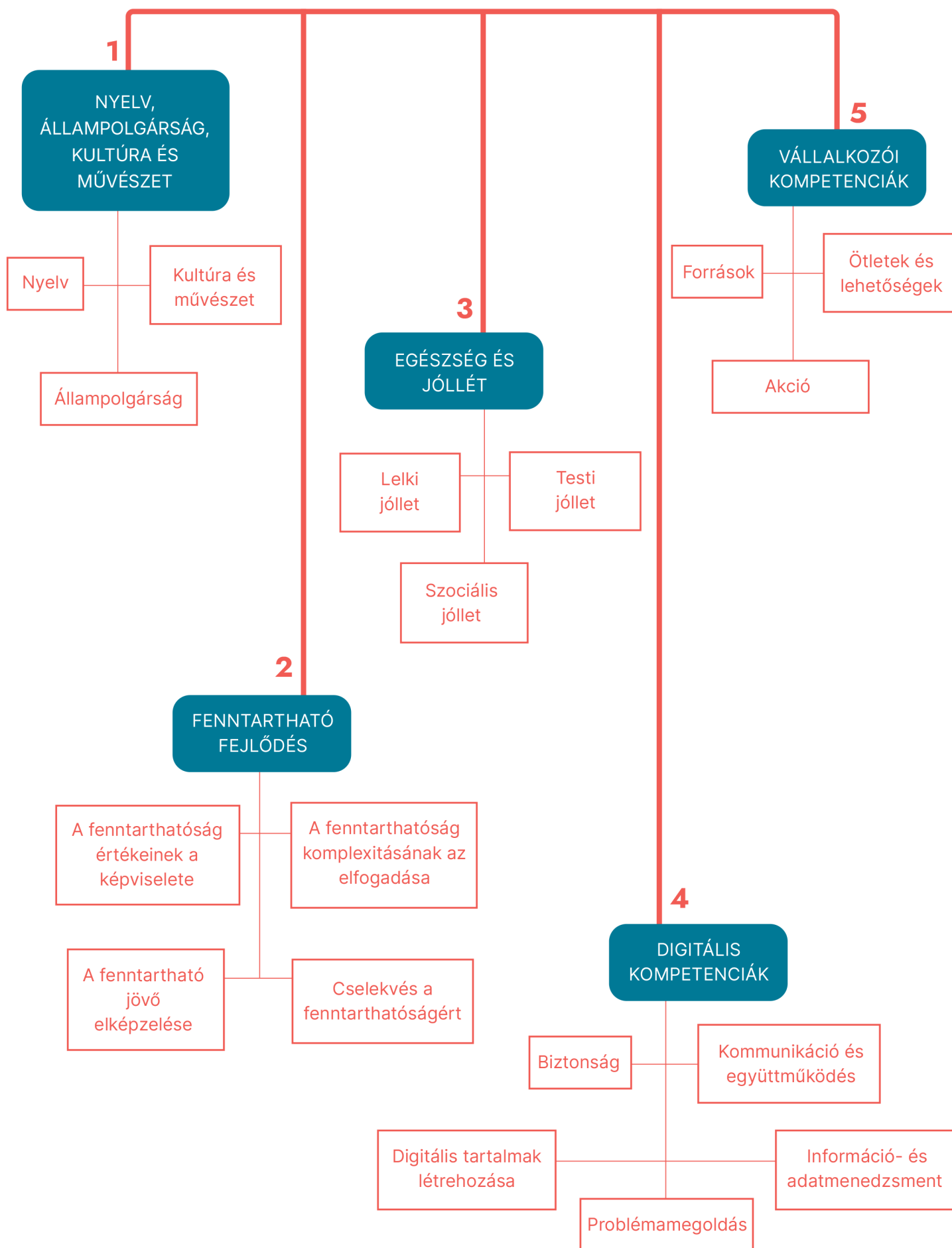
Večjezične dejavnosti v šoli in vrtcu: zbirka primerov iz prakse: projekt Jeziki štejejo (JeŠT) (1. izd., str. 108). (2022). Pedagoška fakulteta. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/rmco26w>

MELLÉKLETEK

A KÖZÖS CÉLOK TERÜLETEINEK KULCSCÉLJAI

1 /// NYELV, ÁLLAMPOLGÁRSÁG, KULTÚRA ÉS MŰVÉSZET

KÖZÖS CÉLOK ÉS A TANTERVEKBE VALÓ BEÉPÍTÉSÜK

C. KIADVÁNY NYOMÁN WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

1.1 NYELV

1.1.1 Szakszövegek	1.1.1.1 Fejlessze a különböző szövegtípusokban (dolgozat, poszter, összefoglaló, leírás, beszélgetés stb.) való kifejezőkészségét az egyes tantárgyaknál.
1.1.2 Szaknyelv	1.1.2.1 Legyen tisztában azzal, hogy az egyes tantárgy tartalmának az elsajátítása egyben a tantárgy szaknyelvi terminológiájának az elsajátítását is jelenti, azaz a nyelv tanulását a fogalmak és a logikai összefüggések szintjén. 1.1.2.2 Fejezze ki magát a tantárgy megfelelő terminológiájának a használatával, ügyelve a szaknyelvhasználat megfelelő szóbeli és írásbeli szintjére.
1.1.3 A nyelv mint rendszer univerzális leírása	1.1.3.1 Minden tantárgynál legyen tisztában a nyelvek közötti hasonlóságokkal és különbségekkel, ezt vegye figyelembe az idegen nyelvű anyagok, a fordítóprogramok, a nagy nyelvi modellek, az automatikusan lefordított weboldalak stb. használatakor is. 1.1.3.2 Fogja fel, hogy a különböző nyelveket hasonló módon írhatjuk le; ezért a tanítási nyelvi órákon szerzett ismereteket alkalmazza az idegennyelv-oktatásban, és fordítva: legyen képes összehasonlítani a tanult nyelveket, és azonosítani a köztük lévő hasonlóságokat és különbségeket.
1.1.4 Az olvasás fontosságának a tudatosítása	1.1.4.1 Minden tantárgynál rendszeresen olvasson, változatos olvasmányokat válasszon, azokat értse meg, alaposan elemezze, és kritikusan értékelje.
1.1.5 A nyelv és az erőszakmentes kommunikáció	1.1.5.1 A kommunikációs készségeit erőszakmentes kommunikációban fejlessze.

1.2 ÁLLAMPOLGÁRSÁG

1.2.1 Az emberi jogoknak és kötelességeknek az állampolgári etika alapvető értékeként és alapjaként való ismerete és elfogadása	1.2.1.1 Az emberi jogokat közös európai és alkotmányosan meghatározott értéként és etikai keretként ismerje fel, értse meg és fogadja el. 1.2.1.2 Fogja fel, hogy az emberi jogok egyetemesek és feltétel nélküliek, továbbá azt, hogy a szabadság és az egyenlőség értékeit érvényesítik. 1.2.1.3 Fogja fel és fogadja el, hogy a jogok létezésének feltétele, hogy tiszteletben tartsuk mások egyenlő jogainak az egyéni kötelezettségét. 1.2.1.4 Fogja fel és fogadja el, hogy mások egyenlő jogai tiszteletben tartásának a kötelessége önmagában véve kötelesség (nem csupán egyéni érdekből származó jog). 1.2.1.5 Az emberi jogokat és kötelességeket úgy értelmezze és fogadja el, mint az emberi méltóság, a méltányosság, az igazság, a törvényesség, a tulajdon, a megkülönböztetésmentesség és a tolerancia tiszteletben tartásának az értékein alapuló valamennyi állampolgár számára közös alapvető etikai (erkölcsi) normát.
1.2.2 Etikai reflexió	1.2.2.1 Ismerje fel, hogy vannak olyan erkölcsi kérdések, amelyekre nincsenek előre adott, mindenki által elfogadott válaszok. 1.2.2.2 Fejlessze az erkölcsi kérdések iránti érzékenységet, a másokkal való gondolkodás képességét azokról.
1.2.3 Együttműködés másokkal a közösségben és a közösségért	1.2.3.1 Működjön együtt másokkal a közös cél érdekében, tegyen és valósítson meg olyan javaslatokat, amelyek minőségi változást hoznak a közösségekben. 1.2.3.2 Saját tevékenykedése során tudatosítsa a demokratikus közösségről való gondoskodás fontosságát, valamint a közösséghez való tartozás jelentőségét saját és mások jóléte érdekében.
1.2.4 Aktív állampolgárság és politikai szerepvállalás	1.2.4.1 A politikának a kihívások közös kezelésében, jólétünk biztosításában, a kompromisszumkeresésben és a konfliktuskezelésben betöltött pozitív jelentőségét felismerve, ismerje meg a demokratikus politikai szerepvállalás különböző formáit, és kapcsolódjon be az emberek életét befolyásoló politikai folyamatokba.
1.2.5 A kritikus gondolkodáshoz, az aktív állampolgársághoz szükséges tudás	1.2.5.1 Az egyes tantárgyaknál szerzett tudását alkalmazva váljék kritikus és aktív állampolgárrá.

1.3 KULTÚRA ÉS MŰVÉSZET

1.3.1 A kultúra és a művészet befogadása, megélése és értékelése	1.3.1.1 Ösztönösen vagy tudatosan (egyénileg és csoportosan) teremtsen kapcsolatot a kultúrával, a művészettel, a művészi élménnyel és az alkotás folyamatával, felismerve ennél saját megélését, beleélve magát mások tapasztalataiba.
1.3.2 Ismerkedés a kultúrával és a művészettel	1.3.2.1 Ismerkedjen a kultúrával és a művészettel, a művészeti műfajokkal és kifejezőeszközökkel történelmi és kulturális kontextusban.
1.3.3 Önkifejezés a művészetben és a művészetet keresztül	1.3.3.1 Legyen érdeklődő, kutassa az anyagokat és a művészi nyelveket, fejezze ki magát azok segítségével, fejlessze képzelőerejét, mélyítse el és bővítsen ismereteket, nem művészeti területeken is.
1.3.4 Az alkotói folyamat, valamint a kulturális és művészeti eredmények élvezete	1.3.4.1 Lelje örömet az alkotási folyamatban, tudjon örülni saját és mások eredményeinek. 1.3.4.2 Biztonságos, nyitott és támogató tanulási környezetben szabadon fejezze ki kívánságait, valósítsa meg kreatív ötleteit.
1.3.5 Megélem a kultúrát és a művészetet	1.3.5.1 Ápolja értéként a kultúrát és a művészeteket, mind az otthoni, mind az iskolai környezetben, járuljon hozzá az iskola kulturális központként való fejlődéséhez, a kulturális és társadalmi környezetbe való integrációjához.

2 /// FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS

KÖZÖS CÉLOK ÉS A TANTERVEKBE VALÓ BEÉPÍTÉSÜK

C. KIADVÁNY NYOMÁN WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

2.1 A FENNTARTHATÓSÁG ÉRTÉKEINEK A KÉPVISELETE

2.1.1 A fenntarthatóság értékelése	2.1.1.1 Kritikusan értékelje saját és a társadalom értékeinek a fenntarthatósághoz való viszonyát, jelenlegi képességeire és társadalmi helyzetére való tekintettel.
2.1.2 A méltányosság támogatása	2.1.2.1 Tevékenykedése során tartsa tiszteltben a méltányosságot, az egyenlőség és az együttérzés etikai elveit.
2.1.3 A természet népszerűsítése	2.1.3.1 A természeti rendszerekhez való felelős hozzáállását alapozza azok összetettségének, valamint a természeti és társadalmi rendszerek kapcsolatainak a megértésére.

2.2 A FENNTARTHATÓSÁG KOMPLEXITÁSÁNAK AZ ELFOGADÁSA

2.2.1 Rendszerszintű gondolkodás	2.2.1.1 A kiválasztott problémát holisztikusan közelítse meg, figyelembe véve a környezeti, gazdasági és társadalmi szempontok összefüggéseit. 2.2.1.2 Ítéltse meg az egyén és a társadalmi csoportok társadalombeli működésének, valamint a társadalom helyi, regionális, nemzeti és globális szintű működésének a rövid és hosszú távú hatásait.
2.2.2 Kritikai gondolkodás	2.2.2.1 A természeti környezet, az élőlények, valamint a társadalom szempontjából kritikusan ítélje meg a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos információkat, nézeteket és igényeket, figyelembe véve a személyes, társadalmi és kulturális háttér eredményezte különböző nézőpontokat.
2.2.3 A probléma megfogalmazása	2.2.3.1 A probléma megfogalmazásakor vegye figyelembe a probléma jellemzőit (egyértelműség, meghatározottság szempontjából) és a megoldás jellemzőit (meghatározottság, rendszerszintűség szempontjából), valamint a résztvevők bevonását.

2.3 A FENNTARTHATÓ JÖVŐ ELKÉPZELÉSE

2.3.1 Műveltség a jövőért	2.3.1.1 Ismeretei, a tudományos megállapítások és a fenntarthatósági értékek alapján értse meg és értékelje a lehetséges, valószínűsíthető és elvárt fenntartható jövőképeket (forgatókönyveket). 2.3.1.2 Értékelje az elvárt fenntartható jövő eléréséhez szükséges intézkedéseket.
2.3.2 Rugalmasság	2.3.2.1 A fenntartható jövőre törekedve vállaljon kockázatokat, a bizonytalanságok ellenére is tudjon alkalmazkodni, cselekvései során hozzon fenntartható döntéseket.
2.3.3 Kutatói szemléletmód	2.3.3.1 Komplex fenntarthatósági problémák tervezése és megoldása során alkalmazza és integrálja a különböző tudományágak ismereteit és módszereit, javasoljon kreatív és innovatív ötleteket és megoldásokat.

2.4 CSELEKVÉS A FENNTARTHATÓSÁGÉRT

2.4.1 Politikai kötelezettségvállalás	2.4.1.1 A demokratikus elveket figyelembe véve kritikusan értékelje a politikákat a fenntarthatóság szempontjából, és vegyen részt a fenntartható politikák és gyakorlatok kialakításában helyi, regionális, nemzeti és globális szinten.
2.4.2 Kollektív intézkedés	2.4.2.1 A fenntarthatóság érdekében tett erőfeszítései és intézkedései során vegye figyelembe a demokratikus elveket, aktívan és elkötelezetten (konstruktívan) működjön együtt másokkal.
2.2.3 Egyéni kezdeményezés	2.4.3.1 Legyen tisztában saját lehetőségeivel és felelősségével a fenntartható cselekvés és fellépés terén, egyéni, kollektív és politikai szinten.

3.1 LELKI JÓLLÉT

3.1.1 Öntudatosság	3.1.1.1 Érzékelje és ismerje fel saját megéléseit (érzések, érzelmek, gondolatok, értékek, szükségletek, vágyak) és saját viselkedését. 3.1.1.2 Tapasztalatai révén értse meg saját megélése szempontjainak (érzések, érzelmek, gondolatok, értékek, szükségletek, vágyak) az összefüggéseit különleges helyzetekben (pl. amikor sikert vagy kudarcot él át a tanulásban és a szociális kapcsolatokban).
3.1.2 Önirányítás	3.1.2.1 Legyen képes irányítani/kezelti saját észlelését és viselkedését (pl. stresszes tanulási és szociális helyzetekben). 3.1.2.2 Fejlessze az önbizalmát és az önbecsülését. 3.1.2.3 Hatékonyan kezelje a bizonytalanságot és a komplexitást. 3.1.2.4 Hatékonyan kezelje és szervezze meg a tanulási időt és a szabadidőt.
3.1.3 Célok kitűzése	3.1.3.1 Azonosítsa saját érdeklődési körét, tulajdonságait, erősségeit és gyengéit, ennek megfelelően tervezze meg rövid és hosszú távú (szellemi, fizikai, szociális és tanulási) céljait. 3.1.3.2 Kövesse nyomon a tervezett célok elérését és változását. 3.1.3.3 Fejlessze az elkötelezettségnek és a kitartásnak, valamint a jutalmazás késleltetésének a képességét.
3.1.4 Rugalmas gondolkodásmód	3.1.4.1 Fejlessze személyes rugalmasságát, a fejlesztő gondolkodásmódot, a kíváncsiságot, az optimizmust és a kreativitást. 3.1.4.2 Hatékonyan kezelje a proaktív gondolkodásmódot igénylő problémaszituációkat.
3.1.5 Felelősség és autonómia	3.1.5.1 Erősítse a felelősségtudatát és az autonómiát, óvja meg a személyes integritását.

3.2 TESTI JÓLLÉT

3.2.1 Mozgás és ülés	3.2.1.1 Fogja fel a napi testmozgás fontosságát az egészség és a jó közérzet szolgálatában. 3.2.1.2 Erősítse a mozgás iránti pozitív hozzáállását. 3.2.1.3 Végezzen különböző mozgástevékenységeket, stresszoldóként is a megterhelő mindennapokban. 3.2.1.4 Ismerje a hosszan tartó ülés káros hatásait, alakítson ki szokásokat az ülés megszakítására és csökkentésére.
3.2.2 Étrend és táplálkozás	3.2.2.1 Értse meg a kiegyensúlyozott étrend fontosságát. 3.2.2.2 Egészséges táplálkozási szokásokat alakítson ki. 3.2.2.3 Pozitív hozzáállást alakítson ki az élelmiszerek és az étkezés iránt.
3.2.3 Kikapcsolódás és pihenés	3.2.3.1 Fogja fel a szellemi vagy fizikai megterhelést követő pihenés és kikapcsolódás fontosságát. 3.2.3.2 Sajátítson el különböző relaxációs technikákat, és használja azokat, amelyek a legjobban működnek az esetében. 3.2.3.3 Fogja fel a megfelelő alvási szokások fontosságát a hatékony fizikai és szellemi működés, valamint viselkedés szempontjából.
3.2.4 Biztonság	3.2.4.1 Ismerjen meg különböző, az egészségmegőrzést szolgáló védőintézkedéseket. 3.2.4.2 Biztonságosan és felelősségteljesen járjon el, ügyelve saját és mások egészségének a megőrzésére.
3.2.5 A függőség különböző formáinak a megelőzése	3.2.5.1 Szerezzen ismereteket a függőség formáiról és fokozatairól, valamint arról, hogyan lehet azokat az egészséges életmód segítségével elkerülni vagy megelőzni.

3.3 SZOCIÁLIS JÓLLÉT

3.3.1 Társadalmi és sokszínűség tudatosság	3.3.1.1 Tudatosítsa saját észlelését és viselkedését a másokkal való kapcsolatokban. 3.3.1.2 Ismerje és ismerje fel a sokféleséget mind a közvetlen (osztály, társak, család), mind a tágabb (iskola, helyi közösség, társadalom) környezetében.
3.3.2 Kommunikációs készségek	3.3.2.1 Fejlessze az aktív hallgatást, az asszertív kommunikációt, a mások iránti érdeklődést és a másokkal való törődés kifejezésének a képességét.
3.3.3 Együttműködés és konfliktusmegoldás	3.3.3.1 Erősítse az együttműködési képességét, valamint a tiszteletteljes és asszertív kommunikáción, az egyenlőségen alapuló minőségi kapcsolatok kialakításának és fenntartásának képességét az osztályban, a családban, az iskolában és a tágabb közösségben. 3.3.3.2 Konstruktívan vegyen részt különböző típusú kapcsolatokban különböző területeken.
3.3.4 Empátia	3.3.4.1 Erősítse a másik nézőpontja megértésének és magáévá tételének a képességét. 3.3.4.2 Ismerje fel az önmaga és a másik észlelése közötti határokat. 3.3.4.3 Irányítsa a kapcsolatokban saját viselkedését, egyszerre több nézőpontot figyelembe véve.
3.3.5 Proszociális magatartás	3.3.5.1 Erősítse a másoknak nyújtandó segítség szükségességének a felismerését és tudatosítását. 3.3.5.2 Ismerje fel saját segítség iránti igényét és a segítségkeresési stratégiákat. 3.3.5.3 Erősítse a társadalmi felelősségvállalást.

4 /// DIGITÁLIS KOMPETENCIÁK

KÖZÖS CÉLOK ÉS A TANTERVEKBE VALÓ BEÉPÍTÉSÜK

C. KIADVÁNY NYOMÁN WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

4.1 INFORMÁCIÓ- ÉS ADATMENEDZSMENT

4.1.1 Adatok, információk és digitális tartalmak keresése és szűrése	4.1.1.1 Fejezze ki információs igényét; adatokat, információkat és digitális tartalmakat keressen digitális környezetben, fejlessze személyes keresési stratégiáit.
4.1.2 Adatok, információk és digitális tartalmak értékelése	4.1.2.1 Elemesse, hasonlítsa össze és kritikusán értékelje az adatok, információk és digitális tartalmak hitelességét, megbízhatóságát.
4.1.3 Adatok, információk és digitális tartalmak kezelése	4.1.3.1 Legyen képes adatokat és információkat gyűjteni, feldolgozni, bemutatni és tárolni (merevlemezen, felhőben, pendrive-on stb.), majd azokat később előhívni.

4.2 KOMMUNIKÁCIÓ ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉS

4.2.1 Interakció digitális technológiák használatával	4.2.1.1 Tudjon többféle digitális technológia használatával másokkal kommunikálni, értse a megfelelő kommunikációs eszközöket az adott helyzetben.
4.2.2 Megosztás digitális technológiák segítségével	4.2.2.1 Megfelelő digitális technológiák segítségével tudjon másokkal adatokat, információkat és digitális tartalmakat megosztani. Közvetítő szerepben működjön, és ismerje a hivatkozási és forrásmegjelölési gyakorlatokat.
4.2.3 Állampolgári részvétel digitális technológiák segítségével	4.2.3.1 Legyen képes megkeresni és használni digitális szolgáltatásokat a társadalomban való részvételhez. Keressen olyan csoportokat, amelyek az ő érdekeit képviselik, és amelyek segítségével tevékenyen változtatási javaslatokat tehet.
4.2.4 Együttműködés digitális technológiák segítségével	4.2.4.1 Legyen képes kiválasztani a közös tartalomkészítéshez szükséges digitális eszközöket, és törekedjen a tagok közti együttműködésre.
4.2.5 Netikett	4.2.5.1 A digitális technológiák és hálózatok használata során igyekezzék az adott csoportban érvényes viselkedési normáknak megfelelni.
4.2.6 A digitális személyazonosság kezelése	4.2.6.1 Hozzon létre egy vagy több digitális személyazonosságot, azokat tudja kezelni, védje meg saját jóhírért, felelősségteljesen bánjon az interneten és különböző digitális környezetekben a digitális eszközök és szolgáltatások alkalmazásával létrejött adatokkal.

4.3 DIGITÁLIS TARTALMAK LÉTREHOZÁSA

4.3.1 Digitális tartalmak fejlesztése	4.3.1.1 Különböző formátumokban digitális tartalmakat állítson elő és szerkesszen.
4.3.2 Digitális tartalmak szerkesztése	4.3.2.1 A digitális tartalmakat gazdagítsa képek, zene, videofelvételek, vizuális effektusok stb. hozzáadásával.
4.3.3 Szerzői jog és engedélyek	4.3.3.1 Ismerje a szerzői jogokat és a licenceket. Tartsa tiszteltben a szerző jogokat, és azokra megfelelően hivatkozzon.
4.3.4 Programozás	4.3.4.1 Legyen képes utasítást írt egy számítógépes rendszernek egyszerű probléma megoldásához végrehajtásához. Tudja kijavítani a program egyszerűbb hibáit.

4.4 BIZTONSÁG

4.4.1 Eszközök védelme	4.4.1.1 Eszközeit és digitális tartalmait óvja megfelelő (erős) jelszóval, szoftverrel és biztonságos kezeléssel, ne hagyja őket felügyelet nélkül nyilvános helyen stb.
4.4.2 A személyes adatok és a magánélet védelme	4.4.2.1 A digitális környezetben óvja meg személyes és más adatait, azonosítsa a megbízható digitális szolgáltatásokat.
4.4.3 Az egészség és a jóllét védelme	4.4.3.1 Megfelelő mértékben alkalmazza a digitális technológiát, ügyelve a fizikai és lelki jóllétre, kerülve a digitális médiumok káros hatását.
4.4.4 Környezetvédelem	4.4.4.1 Legyen tisztában a digitális technológiák és használatuk környezeti hatásaival.

4.5 PROBLÉMA MEGOLDÁS

4.5.1 Technikai problémák megoldása	4.5.1.1 Azonosítsa és oldja meg a digitális eszközök működtetése és a digitális környezetek használata közben felmerülő egyszerű technikai problémákat.
4.5.2 Igények és technológiai válaszok megfogalmazása	4.5.2.1 Azonosítsa és mérje fel az igényeit, azokhoz igazodva válasszon és használjon digitális eszközöket.
4.5.3 Digitális technológiák kreatív alkalmazása	4.5.3.1 A digitális technológia segítségével hozzon létre megoldásokat és újításokat a folyamatokban és a termékekben.
4.5.4 A digitális kompetencia terén jelentkező hiányosságok felismerése	4.5.4.1 Ismerje fel a digitális kompetenciájában meglévő hiányosságokat, azokat szükség szerint jobbita és fejlessze, ezzel másokat is támogatva.

5.1 ÖTLETEK ÉS LEHETŐSÉGEK

5.1.1	Lehetőségek felfedezése	5.1.1.1 Autentikus problémákban fedezze fel a lehetőségét annak, hogy saját maga és mások számára értéket teremtsen.
5.1.2	Kreativitás és innováció	5.1.2.1 A kihívások megoldása során alkalmazza kreatív módon a tudását és tapasztalatait a jobb megoldások létrehozásában. 5.1.2.2 Vegye számba a probléma lehetséges megoldásait (ötleteit) törekedve arra, hogy értéket teremtsen mások számára.
5.1.3	Jövőkép	5.1.3.1 Alkosson jövőképét, amely tartalmazza a válaszokat arra a kérdésre, mit akar tenni a jövőben, milyenné szeretne válni, és milyen közösség kialakításához szeretne hozzájárulni.
5.1.4	Ötletek értékelése	5.1.4.1 Értékelje a megoldásokat úgy, hogy vegye figyelembe a mások jóllétét biztosító elvek szempontjait, és válassza ki a megfelelő megoldást.
5.1.5	Etikus és fenntartható gondolkodás	5.1.5.1 Ismerje fel és értékelje a döntéseinek és a cselekedeteinek a közösségre és a környezetre kiváltott hatását.

5.2 FORRÁSOK

5.2.1	Öntudat és énhatékonyság	5.2.1.1 Azonosítsa saját kívánságait, erősségeit és hiányosságait, higgyen abban, hogy pozitívan tudja befolyásolni az embereket és a helyzeteket.
5.2.2	Motiváció és kitartás	5.2.2.1 Legyen pozitív beállítottságú, magabiztos, és a kihívás megoldására összpontosítson. 5.2.2.2 Legyen kitartó az összetettebb feladatok megoldásában is.
5.2.3	Források mozgósítása	5.2.3.1 Tegyen szert az ötletektől a cselekvésig való eljutáshoz szükséges (anyagi, nem anyagi és digitális) információkra és eszközökre, azokat felelősségteljesen és hatékonyan kezelje, betartva a hatékony idő- és pénzügyforrás-használat elvét.
5.2.4	Más személyek mozgósítása	5.2.4.1 Bátorítson és motiváljon másokat a közös feladatok megoldására. 5.2.4.2 Keressen megfelelő segítséget más személytől (pl. társtól, tanártól, szakembertől stb.) vagy szakmai közösségtől. 5.2.4.3 Fejlessze az eredmények eléréséhez szükséges hatékony kommunikációs, tárgyalási, vezetői készségeket.
5.2.5	Pénzügyi műveltség	5.2.5.1 Különböző élethelyzetekben azonosítson és oldjon meg pénzügyi kihívásokat (pénzügyi eszközök forrásai, pénzkezelés, kapcsolattartás, ügyintézés pl. bankban, biztosítótársasággal és más pénzügyi intézményben, a szükséges pénzforrásokkal, kockázatokkal, valamint a hitelfelvétellel és befektetéssel, megtakarítással kapcsolatos döntések felmérése). 5.2.5.2 Felelős pénzügyi döntéseket hozzon a (személyes és közösségi) jóllét elérése érdekében. 5.2.5.3 Tegyen szert a minőségi mindennapi és szakmai élethez szükséges pénzügyi ismeretekre.

5.3 AKCIÓ

5.3.1	Kezdeményezőkézség	5.3.1.1 Vegyen részt és ösztönözzön a kihívások megoldásában, vállalva az egyéni és csoportos felelősséget.
5.3.2	Tervezés és irányítás	5.3.2.1 A problémamegoldás során tűzzön ki rövid, közép- és hosszú távú célokat, határozza meg a prioritásokat, és készítsen tervet. 5.3.2.2 Alkalmazkodjon az előre nem látható változásokhoz.
5.3.3	A bizonytalanság, kétértelműség és kockázat kezelése	5.3.3.1 Az előre nem látható helyzetekre pozitív hozzáállással és a sikeres megoldásra törekedve reagáljon. 5.3.3.2 A bizonytalanság, a kétértelműség és a kockázat csökkentése érdekében a döntéshozatal során hasonlítsa össze és elemezze a különböző információkat.
5.3.4	Másokkal való együttműködés	5.3.4.1 Működjön együtt különböző egyénnel vagy csoportokkal. 5.3.4.2 Az esetleges vitás kérdéseket konstruktív módon oldja meg, szükség esetén kössön kompromisszumot.
5.3.5	Tapasztalati tanulás	5.3.5.1 A kihívások leküzdésével szerezzen új tapasztalatokat, és azokat vegye figyelembe a további döntések meghozatalakor. 5.3.5.2 Ítéld meg a kitűzött célok megvalósításának az eredményességét, felismerve ebben a további tanulás lehetőségét. 5.3.5.3 Ismerje fel a megszerzett tudás új helyzetekben való aktív alkalmazásának a lehetőségét. 5.3.5.4 A visszajelzéseket alkalmazza a vállalkozói kompetenciája további fejlesztésében.